

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio III. De Physica prædeterminatione Philosophicè, an illa sit
medium noscendi dicta Conditionata?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](#)

QUÆSTIO III.

De Physica Prædeterminatione Philosophicè,
& in illa medium noscendi dicta Conditionata?

Nihil huc agetur de Prædeterminatione physica attendendo ad locos, & principia mere Theologica; sed statim intra cancellos merationis, Theologiaeque naturalis. Ut status questionis intelligatur,

PRÆMITTO I. *Nomine Physice prædeterminationis, intelligi determinationem quandam antecedentem quemque effectum liberum, per quam causa prima determinat ad agendum hoc & non aliud.* Hanc prædeterminationem quidam ponunt extrinsecam, quæ sita sit in actuali decreto Deo efficaci operatione futura, non præconstat prius ipsa causa, quid est actura, nec definiendo illius efficaciam à suppositione prævia consensus. Talem extrinsecam prædeterminationem invehunt, eaque solâ sunt contenti Salmantenses. Alii ponunt præter hanc, alii prædeterminationem, intrinsecam agenti, sicut in hoc, quod Deus conferat in tempore aliquid, quo posito necesse est esse operationem, & non posito non potest esse. Porro hoc intrinsecum, alii censent esse qualitatem præsum realē, ex parte actus primi; alii censent non esse qualitatem, sed actionem: alii dicunt tam requiri non nisi ad actus creaturæ liberos: alii etiam ad necessarios: alii requirunt non nisi ad actus bonos: alii etiam ad malos: huc tamen maxime attendemus ad hanc sententiam, quæ constituit prædeterminationem in ipsa qualitate; quia hac impugnata, reliquæ facile impugnari poterunt.

PRÆMITTO 2. *De hac qualitate prædeterminationis, & universaliter de prædeterminatione physice docetur ut plurimum* (particulares enim responsiones non ita promptum est complecti) 1. Quod illa antecedat nostrum consensum, & quod ad eum determinet; ita ut illa prædeterminatione posita, impossibile sit ne ponatur consensus, ut videre est apud Alvarez de Auxil. inter alia loca d. 23. n. 22. Verba ejusdem sunt; *Datur motio quædam prævia &c. & addit, cum illa motio prævia sit transiens cum actu ad quem movet, impossibile est, quod in voluntate ponatur, & voluntas non operetur actum illum.* 2. Quod illa prædeterminatione non sit in nostra potestate ut ponatur, vel non ponatur; sed illam esse effectum illius decreti efficacis, facti independenter à consulta prius nostra libertate. 3. Non tantum illam non esse in nostra potestate ut ponatur, vel non ponatur; ad eum modum quo gratia præveniens est in nobis sine nobis; sed etiam non esse in nostra potestate, ut ei non præbeatur consensus; ut videre est apud eundem ibidem n. 23. Verba ejusdem sunt, Sexta Conclusio. *Hæc*

dno simul sunt incomp̄ibilit̄, quod scilicet hujusmodi auxilium prædeterminans, sit in libero arbitrio, & liberum arbitrium non operetur actum illum.

4. Stare cum hac prædeterminatione libertatem, ut videre est apud eundem. num. 9. quod punctum hic potissimum agitat.

PRÆMITTO 3. *Istam prædeterminationem physicam palmariter doceri à recentioribus Thomistis.* Ejusdem inventor censetur esse Dominicus Bannez i. p. q. 14. d. 2. Et quia hoc Ripalda noster, & Oviedo typis mandarat, opposuit se illis Prado, citavitque loca plurimum, inter alios Capreoli in 2. d. 5. q. 2. sed illic non plus vult Capreolus, quā causam secundam operari virtute à Deo acceptā, cui si Deus concursum denegaret, non posset operari. Sed Capreolum esse pro nobis colligitur ex iis quæ docet in 1. d. 45. q. unica, & in 2. d. 24. q. unica a. 3. *Ipsa*, inquit, *tamen* (fūlle voluntas) *ratione sua libertatis se determinat ad id, quod vult & ipsa, non indiget alio determinante.* Citat etiam pro nostra sententia plures ex Dominicana familia Ruiz de scientia Dei. Citat Oviedo cont. 10. phys. n. 3. Albelda d. 58. & d. 6. Antonium Vieisma, Laurentium Gutierrez. Majori paratu citat Noster Borrul Dominicanos negantes prædeterminationem. Sunt autem hi, Barthol. Ferreyra, qui Molinæ Concord. approbat. Buchnerus, qui litteris Heribopolensis Academiae ad Clem̄etrem VIII. subscripsit. Soto de nat. & grat. cap. 15. unde ait; *Cum ex duobus Deus utrumque aspirat, cur iste convertatur, non ille? reddit non potest causa, nisi quia unus præbet assensum, alter minimè.* Franc. Romæ Generalis Prædicorum lib. de necessitate & libertate arbitrii q. 4. n. 8. Catharinus Opusc. de præscientia par. 1. & 2. Gonzalez de Albelda, qui contra Nostros disputavit Romæ 1. par. disp. 58. S. 3. concl. 2. citans S. Thom. Conradum, Medinam, Cajet. Ferar. Capreol. Magister Lemos qui etiam contra Nostros disputavit Romæ, publicè docuit physicas prædeterminationes esse contra S. Thomam, ut videre est apud Caramuel in Theologia fundamentali pag. 18. Nota 1. Mantius, Joannes Vincent. de quo Basilius Legionensis cùm dixisset illum excitatum à Deo, ut impugnaret prædeterminationes, subdit; *Postea alii ex eadem Familia ab illa propositione cum laude & fructu discesserunt.* Ex Carmelitis Reformatis Daniel à S. Joseph T. 1. disp. 24. *De hominum*, inquit, *salute que tota Divina gratia adjumentis, liberoque arbitrio nititur, male merentes, qui conditionatam à Deo scientiam rejiciunt, pejus, qui eam agnoscere coacti, absoluto prædefinito decreto subjectam volunt; pessime, qui apud Theologicarum rerum indoctos, aut certè non satis peritos, maledictis suis in invidiā trahunt.*

PRÆMITTO 4. In hoc esse punctum difficultatis. *An ad agendum requiri ur motio Dei, natura sua efficax, quæ causam secundam prædeterminet, ad fin-*

R. P.

H. MLOD
nowski
Rom. A. e. Z:

D. VI

Tractatus II.

adstringatque ut agat? qua motio sit ejus natura, ut eam habere, vel non habere non sit proximè in potestate creaturæ; & tamen illa posita, non possit non sequi actio. Fundamenta hujus sententia in frâ adferunt, sed origo illius hæc est. Cum nollent Prædicatores agnoscere scientiam in Deo, per quam effectus liberos conditionate futuros cognosceret Deus in sola illorum præsentialitate ad æternitatem, seu in suppositione illorum ad se, quæ fundetur in voluntate Dei indifferenti ad utramque partem, ut videlicet fiat, vel non fiat effectus: Ex altera autem parte erat necessæ salvare efficaciam gratie in actu primo, ostendereque fundamentum, cur antequam gratia operetur, infallibiliter sit operatura; invenerunt ad hæc salvanda prædeterminationem physicam, in qua & futura conditionata dicunt cognosci, & vi cuius solius, scit Deus exhibitionem consensus, infallibiliter sequuturi, per voluntatem.

PRÆMITTO 5. Immerito dicere Dolam Capitulum in sua quadripartita disputatione, quod si negetur Deum immediate concurrere cum creaturis, quod inquam præcidenda sit radix omnium disputationum inter Thomistæ & Nostræ: ponamus hoc Antecedens, Deus non concurrit immediate cum creaturis, ergo non datur ex parte Dei auxilium de se efficax, & prædeterminationem: negabunt consequentiam Thomistæ, & quidem ad mentem ipsius Dolæ, qui licet non agnoscat Deum immediate concurrere cum creaturis; per hoc tamen non negat quod Deus conferat auxilia supernatura, viresque agentiæ, quæ vires in sententia Thomistarum petunt prædeterminationem. Rursus eodem concepsio Antecedente, si inferatur consequens; Ergo Deus potest cognoscere futura conditionata præcipue libera, & non in decreto prædeterminante; negabunt consequentiam Thomistæ; in quibus duobus punctis, stat cardo doctrinæ illorum. In Nostris etiam principiis concessio Antecedente assumpto à Dolâ, negabitur hæc in primis consequentia, ergon poterunt operari creaturæ cum gratia de se indifferenti; itemque hæc alia; Ergo non possunt cognosci futura conditionata libera in suppositione sui ad se. Ex quo apparet, concepsio quod Deus immediate non concurrat cum creaturis, adhuc manere totam radicem difficultatis, Thomistas inter & Nostras.

Difficultas I.

Quid sentendum de physica Prædeterminatione?

DICTIONEM est i. Physicam prædeterminationem non esse impossibilem ab soluto loquendo.

PROBATUR. Quia non implicat contradictionem.

CONFIRMATORIUM. Duplices sunt Causæ, Necessariæ, & Liberæ: possibilis est respectu causarum secundarum necessariarum prædeterminationis; quia quamvis ex se essent sufficientes & determinantes ad agendum; non implicat novo titulo illas determinari, ut reddantur necessariæ, duplixi titulo. Respectu etiam causarum liberarum possibilis est prædeterminationis, quia possibile est, ut causa libera, non libere operentur, & sic voluntas creata non libere elicere amorem beatificum, nec libere amat bonum in communi; cum ergo per Nostræ prædeterminationis sit destruktiva libertatis; bene illa ut poterit Deus ad destruendam libertatem.

DICENDUM 2. *De facto non dari physicam prædeterminationem.*

PROBATUR. Quia vel daretur respectu causarum necessariarum, & hoc non; quia effectus otiosa, & ageret quod aliunde de se causæ agere possent. Vel daretur respectu causarum liberarum, & hoc non, quod ut probetur, sit

Punctum Difficultatis I.

Proponitur primum Fundamentum contra Prædeterminationem.

PRIMUM FUNDAMENTUM est petitum à libertate. Tota vis argumenti in eo sita est. Quanto ponitur physica prædeterminationis, v.g. ad assensum, non potest ponere dissensus, quia implicat etiam de potentia absoluta frustrari prædeterminationem suo effectu; Ergo tunc prædeterminatus non est in differens ad assensum; Ergo non liberè consentit: Quia libertas est indifferentia ad utrumlibet. Stat itaque vis in hoc Syllogismo. Qui liberè consentit, habet indifferentiam ad assensum, ut suppono ex definitione libertatis, physicæ prædeterminatus ad assensum non habet indifferentiam ad assensum, ut docent Thomistæ; Ergo physicæ prædeterminatus ad assensum non liberè assentitur. Commune hoc fundamentum

PROPONI POTEST I. sic aliter. Positæ prædeterminatione physica ad assensum, vel ponitur physica prædeterminationis ad assensum, vel non ponitur. Neutrū dici potest, ergo neque potest dici, dari eadem. Minor prob. Si ponitur, ergo sicut positæ prædeterminatione ad assensum non potest non ponere assensum, ita positæ physica prædeterminatione ad assensum non poterit non ponere dissensus, consequenter omnis amans Deum, simul illum non amat, merens simul non merebitur &c. Si autem non ponitur, ergo non posset tunc creatura ullo modo dissentiri. Quod ipsum prob. Si non ponatur physica prædeterminationis ad assensum, non potest creatura elicere assensum, ut docent Thomistæ; nam ea completationem causæ liberæ;

herz; ita posita physica prædeterminatione ad assensum, si non ponatur physica prædeterminatione ad assensum, non poterit dici, quod liberum illi sit, dum consentit dissentire. Et certè in priori illo negatæ prædeterminationis ad assensum non est illi liberum assentiri; Ergo etiam posita prædeterminatione ad assensum, & non posita prædeterminatione ad assensum, in illo inquam priori antecedenteritæ, quæ antecedit positionem determinationis ad assensum, non liberum est illi dissentiri. Unde ulterius colliges, idem argumentum restaurari posse, quod etiam in sensu diviso à prædeterminatione ad assensum, quod inquam, non liberè ponatur assensus; quia tunc non habebitur prædeterminatione ad assensum. Habendum adhuc est præoculis, quod ut salvetur libertas, debeat salvari tunc cum est libertas, ut tunc etiam sit indifferenta, nec sufficit illam ratione diversorum statuum salvari; Si enim libertas est definitivè indifferenta in hoc statu, & pro hoc, in hoc & pro hoc statu debet esse indifferenta: & sicut ad salvandum quod animal sit homo, pro hoc & in hoc statu, non sufficit ostendere, quod in uno statu sit animal, in alio rationale; ita nec sufficit salvando libertatem pro eo statu, pro eo statu nam partem indifferenter, & pro alio statu nam partem indifferenter ponere, quod forte facere deberet, qui vellet solvere præsens argumentum.

CONFIRMATUR I. Prædeterminatione ad assensum v.g. statum libertate & non statutum supponitur, non statutum probatur. Prædeterminatione ad assensum infert necessariò assensum; quia ita determinat, ut non possit non fieri assensus docentibus id Thomistis, ergo non habet cum libertate. Prob. Conseq. Posito quod necessario inferat prædeterminatione assensum, vera erit hæc universalis modalis; impossibile est non fieri assensum; Ergo etiam vera erit hæc æquipollens diversæ appellationis. Neceſſe est fieri assensum: quod hæc sit æquipollens, docet Dialectica, ubi dicitur, propositiones modales fieri æquipollentes diversæ appellationis, si modus universalis vertatur in modum universalis diversæ appellationis, salva qualitate. Utrumque hoc servatum est in præsenti, nam modo impossibile opponitur modus necessarius; Rursus prior illa erat affirmativa; habebat enim & modum, & dictum negatum: æquipollens etiam est affirmativa: quo posito sic urguntur. Posita prædeterminatione, vera hæc est Universalis; Impossibile est non fieri assensum, ergo etiam vera erit hæc; Neceſſe est fieri assensum, sed quando est neceſſe fieri assensum, non est liberum fieri assensum; Ergo si posita prædeterminatione neceſſe est fieri assensum, non est liberum fieri assensum. Subsumpti Ant. Prob. Tunc, quia neceſſarium opponitur libero. Tum quod si de causis manifeste neceſſariis verificata

hæc propositio, neceſſe est ut agant, tollit libertatem, ergo tollet & hæc. Tum quia, si quando neceſſe est fieri assensum, adhuc est libertas ad assensum, nunquam fieri poterit assensus neceſſarius; quia si semel hæc propositio, neceſſe est fieri assensum, non tollit libertatem, nunquam tolleret.

CONFIRMATUR 2. Posita physica prædeterminatione non potest salvare libertas; quia si salvaretur, vel salvaretur ex eo, quod illa posita habetur simultas potentiarum ad oppositum, vel ex eo quod habeatur etiam potentia simultatis ad oppositum: ex nullo horum capite; non ex primo, quia simultas illa prima starer in hoc, quod creatura haberet potentiam in se liberam, hoc autem non salvat libertatem; quia si prædeterminatione esset qualitas etiam coactiva impressa voluntati, adhuc esset simultas potentiarum ad oppositum; eadem enim tunc entitatib[us] maneret voluntas; & tamen tunc non salvaretur libertas; Ergo præcisa simultas potentiarum non salvat libertatem. Rursus posita prædeterminatione non salvaretur tunc libertas per simultatis potentiam, quia voluntas prædeterminata v.g. ad assensum non posset elicere oppositum; Ergo tunc non daretur potentia simultatis ad oppositum. Minor in qua est difficultas, probatur, quia voluntas non potest facere, ne prædeterminatione sit prædeterminatione, faceret id autem, si posset facere, ne (posita prædeterminatione ad assensum) fiat assensus.

CONFIRMATUR 3. Si prædeterminatione stare posset cum libertate, posset stare etiam respectu eorum actuum, quos voluntas non liberè elicet, qualis est amor boni in communi, amor beatificus &c. Sed respectu horum non potest salvare ratio liberi, ergo neque respectu aliorum actuum prædeterminatorum salvabitur. Seq. prob. paritate rationis, quæ ulterius in hoc fundatur. Causa necessaria positis omnibus requisitis in sensu composito, non potest non agere, quamvis in sensu diviso ab illis posset non operari, & tamen hoc non salvat libertatem. Ergo etiam quamvis in sensu diviso à prædeterminatione possit non agere causa, iste sensus divisus non salvabitur libertatem, quam supra ostendimus, non posse salvare in sola entitate voluntatis liberæ. Rursus ut dixi; Quamvis maneat eadem voluntas, quæ elicit actum necessarium amoris boni in communi, nihilominus hæc simultas potentiarum non salvat libertatem; Ergo idem in præsenti dicendum; idque ex eo, quia pro principio, quod nullā instantiā in oppositum convelli potest, assumendum est; nempe, Quando aliquo posito principio non potest non fieri actio, si illud ponere non sit in mea potestate, per illud neceſſario ratio liberi destruerur.

Idem Principium.

PROPONI POTEST 2. sic; Suppositio antecedens, quam ponere non est in mea potestate,

R. P.
H. MŁOD
łanowski
Tom. I. et. Z.

D. VI

state, & quā positiā non possum non operari, tollit libertatem; sed prædeterminatio est talis. Quod prob. ex doctrina Oppositorum; cum enim non oriatur ex suppositione meæ actionis, sed causet meam actionem, necessario habet rationem antecedentis: quod autem prædeterminatione posita non possim non operari, consentiunt oppositi, probarique potest argumentis illorum; quia per prædeterminationem causa prima exercet rationem causæ primæ; & subordinat sibi creaturam; illa est quæ tollit indifferentiam voluntatis; & si prædeterminatio non deposceret positionem ejus ad quod prædeterminat, frustraretur Deus suo intento, indigeretque prædeterminatio iterato prædeterminari. Major prob. Tum, quia aliqua suppositione tollit libertatem, nulla autem consequens tollit libertatem, ergo illam tollere spectabit ad suppositionem antecedentem. Tum, quia inducito, ut jam innui, ostendit veram esse majorem. Tum, quia illa desumitur ex Ansel. l. 2. Cur Deus homo? c. 18. ubi dicit; *Antecedentem suppositionē, & necessitatem præcedentē, esse, quæ causa est ut sit res, sequentem autem necessitatē esse eam quam res facit.*

CONFIRMATUR. Causa libera est quæ positis omnibus prærequisitis potest agere & non agere; sed voluntas posita prædeterminatione non potest agere & non agere, sed tantum ponere partem prædeterminatam. Ergo. Major prob. Tum, quia hæc est definitio libertatis, nec melior dari potest. Tum, quia Aristoteles in Ethicis libertatem definit per potestatem agendi, & non agendi.

Idem Principium.

PROPONI POTEST 3. Positā prædeterminatione ante actionem, vel est homo determinatus non nisi ad unam partem, vel non est? Si est determinatus ad unam partem ante actionem, ergo non est prædeterminatus; quia prædeterminatio ad unam partem non stat cum libertate; Prædeterminatio per illos stat cum libertate: Ergo prædeterminatio non est determinatio ad unam partem; Si autem prædeterminatus non est determinatus ad unam partem, ergo prædeterminatus non est prædeterminatus. Quod ipsum prob. Indifferens ad partem utramque non est prædeterminatus: nam prædeterminatio est inventa ad tollendam indifferentiam, non determinatus ad unam partem, est indifferens ad utrumque; Ergo non determinatus ad unam partem non est prædeterminatus.

Idem sic aliter proponitur prædeterminatio vel constituit actum primum agendi liberè, vel non constituit actum primum agendi liberè? si constituit, ergo prædeterminat, ergo non prædeterminat, qui est modus argumentandi per mirabilem consequentiam. Illata prob. Prædeterminatio si constituit potentiam indifferentem non prædeterminat, sed si prædetermina-

tio constituit actum primum agendi liberè, constituit potentiam indifferentem; Ergo si prædeterminatio constituit actum primum agendi liberè, prædeterminatio non prædeterminat. Minor est definitio libertatis. Major prob. Tum, quia prædeterminatio est inventa ad tollendam, & determinandam indifferentiam. Tum, quia si potest esse aliquis determinatus & tamen indifferens, ergo potest esse imprædeterminatus prædeterminatus. Quod prob. possibile est indifferentem, esse actu prædeterminatum, possibile est non prædeterminatum esse indifferentem, ergo possibile est non prædeterminatum actu esse actu prædeterminatum. Si autem prædeterminatio non constituit actum primum agendi liberè, ergo est prædeterminatio, ergo non est prædeterminatio: quod ipsum prob. Prædeterminatio constituit actum primum agendi liberè, prædeterminatio non constituit actum primum agendi liberè, ergo prædeterminatio non est prædeterminatio. Minor est respondentis. Major etiam prob. quod est per modum principii ad agendum requisiti, & salvat libertatem, illud constituit actum primum agendi liberè, sed prædeterminatio est per modum principii ad agendum requisiti, & salvat libertatem; Ergo prædeterminatio constituit actum primum agendi liberè. Ad hoc solvendum argumentum ægrè recurri potest ad sensum compositum, & divisum: quia in sensu composito cum prædeterminatione constituit actus primus agendi liberè; Ergo in sensu composito cum prædeterminatione deberet posse fieri oppositum prædeterminationis immo in sensu diviso à prædeterminatione, non potest oppositum fieri prædeterminationi; quia hoc evincit iste Syllogismus. In sensu diviso à potentia in actu primo constituta ad faciendum liberè, non potest fieri oppositum prædeterminationi; fieret enim actus secundus in sensu diviso ab actu primo; sed esse in sensu diviso à prædeterminatione est esse in sensu diviso à potentia in actu primo constituta ad operandum liberè; nam constituitur hic actus primus per prædeterminationem; Ergo esse in sensu diviso à prædeterminatione non potest oppositum prædeterminationi fieri.

Idem Principium.

PROPONIT 4. PEREZ. Disp. ultima De Providentia n. 15. Qui necessariò caret aliqua forma, necessariò & sine ulla libertate caret conjunctione hujus formæ cum aliquo effectu posteriori; & ita qui non habet, nec potest habere pecunias, non potest donare pecunias; sed homo non prædeterminatus necessario & sine libertate carer prædeterminatione; Ergo caret necessariò & sine libertate v. g. assensu; quod ipsum paulò latius ita proponit, supponitque ex lib. prior. c. 8. Quod scil. Syllogismus qui concludit aliquid inesse vel non inesse subiecto, concludat

Disputatio V.

121

cedat necessariò inesse, si in utraque præmissa abatur modus necessitatis. Exemplum est in hoc syllogismo, omne animal rationale est risibile; Omnis homo est animal rationale; Ergo omnis homo est risibilis: Ut autem inferas, omnem hominem esse necessariò risibilem, sic forma propositiones, omne animal rationale est risibile, & hoc est necessarium, & sequetur omnem hominem esse risibilem, & hoc esse illi necessarium. Quod ad præsens institutum sic aptatur. Nullus homo imprædeterminatus assentitur, & hoc est illi inevitabile, Petrus est imprædeterminatus, & hoc est inevitabile illi; ergo Petrus non assentitur, & hoc est inevitabile Petro. Neque valer si dicas. Privationem prædeterminationis esse nobis liberam. Contra enim est; quia sequeretur pro priori antecedente prædeterminationem, & imprædeterminationem nos esse liberos ad imprædeterminationem, vel prædeterminationem; quod dicimus non potest, cum præcedat omnem nostrum consentium. Hoc ipsum sic aliter proponi potest; vel inest nobis prædeterminatione ante omnem nostrum consentium, vel non nisi post nostrum consentium? Si ante omnem nostrum consentium, ergo non liberè; nam libertatem consensu, seu exercitio libertatis habemus; si autem non nisi post nostrum consentium, ergo potest esse consensus sine prædeterminatione, nempe ipse requisitus ad prædeterminationem.

Variæ Responsiones ad idem principium.

Respondent 1. Thomistæ.

Quamvis in sensu composito cum præterminatione ad assensum non possit sequi ellenius, sufficit quod possit sequi in sensu divisiabili; & sicut dum sedeo, non possum non sedere; sufficit tamen ad libertatem, quia in sensu diviso à se, possum stare; ita idem de prædeterminatione dicendum.

CONTRA 1. Restatur argumentum falso, & quo, in sensu diviso à prædeterminatione quæ supponitur ad assensum; vel habebit prædeterminationem ad assensum, vel non habebit: Si habebit, redit de illo difficultas, quomodo sit libera? accipiendoque totum simul, id est & sensum compositum, & divisum, cum utroque sit & ratio sensus divisi, & ratio sensus compositi, quomodo tunc salvabitur libertas? Idem sic aliter proponitur. Si non datur sensus divisius à prædeterminatione ad assensum, non esset assensus liber, ergo si detur sensus divisius à prædeterminatione ad assensum, non erit etiam assensus liber; quia ipse sensus divisius non importat minus, quam importavit sensus compositus: Sicut enim sensus compositus cum prædeterminatione ad assensum,

importabat sensum compositum ad assensum; ita sensus divisius à prædeterminatione ad assensum, importat sensum compositum ad assensum, restabitque de utroq; simul sumpto, querere quomodo salvari possit libertas? Imaginare quod habere libertatem sit non habere A, imaginare rursus quod quicunque habet sensum compositum, in quantum illum habet, falsum est de illo dicere, quod habeat negationem A, cùm ergo in sensu quoconque diviso, simul sit sensus compositus, non appareat, qui ratione illius salvetur libertas? Sic v. g. actus amoris beati est necessarius; pone in via, hoc est in sensu diviso ab amore beato, elici actum amoris boni in communi, salvabitur ex hoc præcisè sensu diviso prioris illius amoris libertas? Concedi facile potest quod in aliquibus ratione sensus divisi taliter libertas, sed in principiis Thomistarum difficile est ostendere, qui ad hanc classem, in qua diviso salvat libertatem, possit spectare prædeterminatione. Suprà etiam probatum est in sensu diviso à prædeterminatione non posse oppositum prædeterminationi fieri, quia fieret actus secundus sine actu primo, ut ibi dictum est.

CONFIRMATORIUM ex Lessio, & Oviedo. Diversus sensus divisius à prædeterminatione, est diversus ab ea separatus, & existens physica prædeterminatione ablata, sed physica prædeterminatione est existens independenter à voluntate, & hæc illam auferre non potest; ergo non potest voluntas ponere dissensum divisiū à prædeterminatione. Ubi ulterius colligunt diversas has esse propositiones; Justus potest peccare; item, Prædeterminatus ad assensum potest diffentire; prior enim vera est, ratione sensus divisi; est enim in potestate justi peccare, adeoque auferre à se justitiam; non est autem in potestate causæ liberæ auferre prædeterminationem.

CONTRA 2. Communiter urgetur. Tum quia libertas debet esse talis etiam in sensu composito cum prærequisitis ad agendum (modò nondem polita intelligatur ipsa actio) ut possit agere & non agere, ut notum est ex definitione libertatis; ergo si in sensu composito cum prædeterminatione causa libera non potest non agere, liberè non aget. Tum quia eodem jure dici poterit liberè nos amare beatifico amore, item bonum in communi; scilicet ob sensum divisiū, qui potest esse ab his amori bus. Tum quia instantia, quam adfert responso non convincit; quia quod sédens dum sedet non possit non sedere, id sit ex suppositione consequenti, seu ex suppositione actionis, quam positis omnibus prærequisitis poterat non ponere agens, adeoque libere illam agebat; jam autem prædeterminatione non ita se habet; est enim prærequisitum agendi, & suppositione antecedens non desumens suam efficaciam ex

L

sup-

R. P.
H. MŁOD
ianowski
Pom. Act. Z:

VI

Tractatus II.

suppositione ipsiusmet usus liberi arbitrii. Tum quia allata distinctio, vel hunc habet sensum, quod scilicet in sensu composito non possit salvare libertas, sed tantum in sensu diviso? & hoc dicinon potest, quia cum in sensu composito sequatur actio, & per te in illo non sit libertas, semper sequetur action non libera. Quod si praedicta distinctio faciat hunc sensum, in sensu composito haberi libertatem, sed non nisi ratione sensus divisi, tunc explicandum veniret insuper, quomodo potius tunc non dicatur creatura posse esse tantum libera, cum habeat etiam tantum posse ad sensum divisum? Consequenter sicut tunc non habet actu sensum divisum; ita nec habebit actu libertatem.

C O N T R A 3. ex ijs, que adfert Perez d. ult. num. III. Tum quia nulla actio que sequitur rei non existentiam est illi non existenti resistentia libera; sicut quis diceret se resistere viribus Alexandri mortui, & tamen vincendum se esse si viveret? Ergo etiam absurdè dicitur nobis inesse vires resistendi prædeterminationi, si solum nobis concedatur potentia ad actionem, que sequatur post interitum prædeterminationis. Tum quia si in sensu diviso, posset homo resistere prædeterminationi, posset resistere abjectione illius, non existente prædeterminatione; nam abjectio coexistens prædeterminationi est Chimæra, cum de essentia prædeterminationis sit, non repellere nec abjeci, dum existit. Seq. allata admitti non potest; quia si homo haberet libertatem ad abjectionem prædeterminationis, vel haberet tunc libertatem quando sequitur privationem prædeterminationis, eamque supponit; & hoc non, ob rationem allatam; vel haberet libertatem ad hanc abjectionem, que comitetur, aut præcedat eam privationem; hoc etiam non potest dici, quia alias esset mihi liberum illam abjecere vel non abjecere, ergo quod non sit abjecta pendebit à mea libertate, hoc autem dici non potest: quia prædeterminatione, quam impugnamus est illa, que præcedat omnem nostrum consensum, & libertatis exercitium. Ex quo ulterius infertur, cum prædeterminatione præcedat omnem nostrum consensum, illam non recipi in nobis liberè, & quod ad illam merè passivè nos habeamus, quod est contra Tridentinum Ses. 6. c. 5.

C O N T R A 4. ex Cartagena apud Fassolii q. 4. n. 399. sequitur ex hac responsione voluntatem creatam in nullo instanti durationis, vel naturæ, immo in nullo signorationis cum fundamento in re, posse esse, ac dici liberam, quod ipsum prob. quia non est libera nisi in sensu diviso à decreto prædeterminante; jam autem per oppositos voluntas creata in nullo priori signo, neque ut completere potens operari, neque ut operatura, aut absolute, aut conditionate, dividitur à decreto prædeterminante, & præ-

cedit illud, sed potius illud sequitur; ergo nunquam à parte rei est libera. Addit Fassolii sequi, ne in sensu quidem diviso esse liberam, quatenus per intellectum consideratur præcisa à decreto prædeterminante; quia ut sic non potest simpliciter operari tanquam sine subordinatione ad generalem primæ causæ concursum, qui secundum oppositos incipit à prædeterminatione.

C O N T R A 5. Tum quia nisi dicatur solum illum sensum divisum salvare libertatem, qui procedit secundum suppositionem ipsiusmet consensus, adeoque ex suppositione consequenti, nisi inquam id dicatur, quidquid est necessarium, in illo salvabitur libertas, ratione sensus divisi, atque ita liberum erit in carcero non incarcерari, caco non videre. Tum quia in sensu composito cum prædeterminatione ad consensum potest consentire Petrus; ergo etiam in sensu composito cum prædeterminatione ad consensum debet posse non consentire; quia consentit in sensu illo composito liberè, ergo in sensu composito indifferenter ad utrumque. Hinc jam formatur ulterius tale argumentum. In sensu composito cum prædeterminatione consentire, & non in sensu composito cum prædeterminatione consentire implicat contradictionem per illos, docent enim sine prædeterminatione impossibilem esse consensum, sed consentire liberè in sensu composito cum prædeterminatione, est in sensu composito cum prædeterminatione consentire, & non in sensu composito cum prædeterminatione consentire, ergo consentire liberè in sensu composito cum prædeterminatione implicabit contradictionem. Minoris secunda pars in qua est difficultas, sic probatur. Consentire indifferenter est non in sensu composito cum prædeterminatione consentire, quia prædeterminatione inventa est ad tollendam indifferentiam, sed consentire liberè est consentire indifferenter; Ergo. In idem recedit argumentum Borrull. n. 561. posse dissentire in sensu diviso est posse dissentire non consentiendo, ut vult Alvarez de auxil. disp. 94. à n. 1. Voluntas unà cum prædeterminatione ad consensum non potest dissentire non consentiendo, ergo neque potest dissentire in sensu diviso.

DICES cum Joan. à S. Thom. q. 19. d. 5. à 6. n. 39. Quod prædeterminatione non sit in nostra potestate, quasi effectivè, & originativè, est tamen in nostra potestate terminativè, & quoad usum; quia ad hoc terminatur, ut nostra voluntas habeat potestatem & modum libertatis in actu. Quare licet non oriatur à nostra potestate, oritur tamen à radice & causa nostra potestatis & libertatis, que est Deus, qui libertati nostræ non præjudicat, sed eam cauſat: sicut enim substantia animæ, si habeat influxum in potentiam voluntatis, non destruit ejus liber-

libertatem, sed constituit; quia est radix talis potentiae & habet pro effectu ipsummet actum quod liberum: ita & in praesenti. Docet ulterius idem, nec ipsum actum, nec determinationem ad actum officere libertati, sed solum defectum potentiae antecedenter ad actum; rationemque dat; quia determinatione ad actum non impedire potest in ratione facultatis in se, sed impeditur potest in utramque simul habeat, quod impedimentum non est officiens libertati; ad eum modum, quo dum materia habet unam formam, non destruitur aliquid de facultate, & capacitate ejus ad habendum alias, sed impeditur ne habeat utramque simul: & sicut voluntas determinans se ad operandum unum actum pro alio non ponit sibi impedimentum, sed potius resolvit, & tollit illud, ita idem facit prædeterminatio.

RESPONDE TUR. Si sumantur illa verba, ut suauant, non tolli libertatem prædeterminationem, quia est à fonte nostra libertatis, sequitur argumento multum probari: quia quantumvis datur prædeterminatione coactiva, posset dici alio non libertatem; quia ponitur à fonte nostra libertatis. Item si poneretur prædeterminatione necessitans nos, nondum tolletur libertas, quia ponetur à fonte nostra libertatis. Si autem recurras ad id, quod voluntas diversa sit eminenter nostra, adeoque quod dici debeamus agere liberè, quia Deus agit liberè in nos, eodem jure poterit, quod nos ipsos libere produxerimus, eò quod produixerit nos Deus liberè, in quo eminenter continetur nostra voluntas, & quod posita prædeterminatione necessitante liberè adhuc ageremus: Quia si liberum Deo, illam in nobis ponere. Tum quia illa instantia de influxu animæ non valet; nam etiam anima si influeret in voluntatem concursu determinato non nisi ad unum, tollet libertatem voluntatis. Quod quia fit in praesenti, id est adhuc tolletur libertas. Tum quia instantia de materia prima non convincit, tam aliam sequitur nonnisi divinitus posse nos opponitum prædeterminationi operari; sicut nonnisi divinitus stant secum duas formæ substantiales. Deinde quando materia haberet non sibi hanc formam, non potest nisi hujus formæ operatio fieri, ergo & quando habet prædeterminationem non potest nisi consentire.

QUOD AUTEM DICUNT alii, ex eo in sensu composito non posse componi prædeterminationem ad assensum v.g. quia assensus, non potest tollare in sensu composito cum diffensu contra eum. Tum quia si non tantum ad speciem dicunt, ex eo solum non posse componi prædeterminationem v.g. ad assensum, quia non potest componi assensus cum diffensu; ostendunt opere qui differant à sententia, docente, prædeterminationum divinarum infallibilitatem, desumi-

ex suppositione consensus, verbis enim differt in praesenti ex suppositione consensus, non potest non fieri consensus ab eo quod est dicere, consensus in sensu composito, non potest stare cum diffensu. Tum quia aliud est consensus, aliud prædeterminatione, ergo & alia est infallibilitas prædeterminationis & alia infallibilitas consensus, ergo cum infallibilitas consensus sit ex eo, quia consensus non potest esse diffensus, aut alia phrasim, quia consensus non potest stare cum diffensu, hoc ipso infallibilitas prædeterminationis, non petetur ex eo, quia consensus non potest stare cum diffensu. Tum quia supposito quod ponuntur duo esse actus, consensus & diffensus, aliam divinitus in aliquorū sententia, possunt secum stare; & tamen in nulla sententia, si detur prædeterminatione ad assensum, potest illa stare cum diffensu; Ergo non ex eo prædeterminatione ad assensum non potest stare cum diffensu, quia non possunt secum stare assensus & diffensus. Tum quia prædeterminatione ad assensum, non est ipse assensus, alia aliquid esset ad seipsum prædeterminatione, aliquid ad seipsum adeoque ad nihil. Alias consensus noster non, esset effectus prædeterminationis, alia prædeterminatione illa non salvaret rationem causæ primæ in Deo, alia cæco modo Deus ageret, nesciens ante consensum, futurum esse consensum, cum primum assensu infallibiliteretur prædeterminatione, coacervariq; hæc poterunt omnia argumenta Thomistarum, quod si prædeterminatione ad assensum, non est ipse assensus, quæro, antequam sit assensus cum quo non potest stare diffensus, vel potest non esse assensus, vel non potest non esse, si potest non esse assensus, ergo illud prædeterminatione, non erit prædeterminatione, potest enim esse prædeterminatione, & non esse assensus, critique hoc post tam varias explications prædeterminationis, tandem concedere nostris argumentis, quod ut salvetur libertas posita prædeterminatione ad assensum, possit non esse assensus, idque in sensu composito prædeterminationis. Si autem posita prædeterminatione ad assensum, non potest non esse assensus, ergo non libere fit, ergo infallibilitas prædeterminationis non ex eo sumetur, quia posita assensu non potest esse simul diffensus, sed quia posita prædeterminatione ad assensum, non potest non esse assensus, qui positus jam, & ex consequenti non potest stare cum diffensu.

Tum quia antecedenter ad assensum, cum quo non potest stare diffensus, vel est indifferens voluntas vel non est indifferens, si non est indifferens, ergo non libera, & si non est indifferens, ergo ante consensum est consensus, quia indifferens illa tollitur infallibiliter operatura prædeterminatione: infallibilitatem autem operaturæ prædeterminatione, sumit per te ab assensu qui non potest stare cum dif-

L 2 sen-

R. P.
H. MŁOD
Ia nowski
Tom. I. et Z:
VI

sensu ergo si antecedenter ad consensum tollitur indifferentia, antecedenter ante assensum erit consensus. Sicutem est indifferens ergo indiget determinari, non posset autem determinari ad agendum à prædeterminatione; quia ipsa infallibilitas & determinatio prædeterminationis est à consensu, qui non potest stare cum dissensu; & tamen consensus antecedenter non determinat ad seipsum & oppositi non dicent quod voluntas seipsum determinet, consequenter ante consensum cum quo non potest stare dissensus, & erit voluntas indifferens, & non erit indifferens, quod implicat.

Quod si dicas, non ex eo in sensu composito non posse stare prædeterminatione ad assensum cum dissensu, quia assensus & dissensus stare secum non possunt sed quia haber id ex natura sua prædeterminatione; hocque quod non possint secum stare consensus & dissensus, assumitur tanquam instantia illustrans, posse ratione sensus divisi salvare libertatem. Sed id etiam non convincet, estque nonnisi ad speciem ut dixi alatum. Si enim de se habet prædeterminatione ad assensum, ut non possit stare in sensu composito cum dissensu, impugnabitur argumentis propositis contra prædeterminationem. Instantia autem non tenet quia concedimus ratione sensus divisi, si ipse sensus compositus sit ex suppositione usus libertatis vel ratione principii, quod auferre vel ponere situm sit in potestate operantis possit salvare libertas, jam autem prædeterminatione, cum non sit actus creaturæ, non sit usus libertatis, nec sit in potestate hominis illam ponere, positam auferre, qui salvabit libertatem.

Respondent 2. Thomistæ.

Quamvis posita prædeterminatione non potest non agere voluntas, quia tamen ita prædeterminat actionem, ut simili prædeterminet modum agendi liberè, fit ut sequatur libera actio, adducuntque locum S. Thom. i. p. q. 18. a. 8. *Cum igitur, inquit, voluntas divina sit efficacissima, non solum sequitur quod fiant ea; que Deus vult fieri, sed quod eo modo fiant quo Deus vult fieri.* Hanc responsonem ubique inculcat Joan. à S. Thom.

CONTRA I. est. Positâ physica prædeterminatione ad assensum, præscindamus ab hoc, quod Deus velit illa, quasi in secundo signo rationis, determinare, etiam ad modum agendi liberè, quæro. Illa ipso physica prædeterminatione independenter ab illa voluntate determinante ad modum liberè agendi, quæro, inquam, An illa physica prædeterminatione in seipso spectata sit causa necessaria, an libera? Si sic spectata, non erit necessaria, ergo immerito rejicitur libertas actus, in voluntatem Dei volentis, ut determinet ad modum agendi liberè, sed regici id deberet in ipsam prædeterminationem.

Rursus si spectata in se prædeterminatione, non erit causa necessaria, ergo poterit agere & non agere, sortiri & non sortiri effectum, quod est contra principia Thomistica; adveniensque voluntas, quæ vult, ut prædeterminatione determinet ad modum agendi liberè, non constituet prædeterminationem in esse inevitabiliter, adeoque necessariò importantis effectum; cum tamen Thomistæ censeant prædeterminationem inevitabiliter ponere suum effectum. Quod si illa prædeterminatione est causa necessaria, nisi accedit prædicta voluntas; ergo Deus non potest velle ut determinet ad modum agendi liberè; quia Deus non vult aliquid fieri a' creature, cuius negationem importat essentiale suum prædicatum (non misceo hic potentiam obedientialem) negationem autem liberi importat causa necessaria; & sicut decretum Deinon potest facere ut formaliter nigrum disgreget vim; quia hanc vim in se negat; sic nec decreto suo faciet, ut prædeterminatione determinet ad modum agendi liberè, si ipsa in se est necessaria.

CONFIRMATUR I. Quando Deus positâ prædeterminatione ad assensum, vult ab illa determinari voluntatem ad modum agendi liberè, vel vult id fieri ita, ut ipsa prædeterminatione in se evadat principium indifferens, vel vult ut solum ex causa in se necessaria, liberè tamen producatur effectus; neutrum dici potest; quod prob, quia si Deus vult prædeterminationem esse in se principium indifferens; ergo prædeterminatione non erit illud, quod ultimò tollit indifferentiā voluntatis, adeoque prædeterminatione non erit prædeterminatione, quæ est complementum efficacis divini decreti, v.g. de assensu, poterit non fieri assensus, cum tamen efficax divinum decretum, impossibile sit non impleri. Quod si in easu responsionis vult Deus, ut causa in se necessaria, determinet ad modum producendi liberè effectum, quæro, Productio illius liberi effectus, vel habet principium sui productivum aliud à voluntate, quod non sit necessarium, sed sit in se indifferens & proportionatum libertati, vel non habet? Si habet, illud vel est prædeterminatione, vel non; si non est prædeterminatione, ergo prædeterminatione erit otiosa, utpote quæ excluditur à ratione comprincipii; si autem est prædeterminatione, ergo non est indifferens. Quod si ille actus non habet præter voluntatem principium sui productivum indifferens; ergo ulterius nec ipsa liberè agit voluntas; quia comprincipium illud tale est, ut illo posito non possit non produci effectus; & tamen libertas stat in hoc, ut positis omnibus comprincipiis, possit nec dum ponni effectus. Et certe assensus petens ab una nonnisi causa produci, non petit, immo nec possit produci ab alia; nam & peteret, & non

non poteret ab una causa produci; hoc autem contradictorum est; ergo & assensus qui petit a sua causa jam positâ cum prærequisitis, fieri, & non fieri, non potest produci à causa, quæ possit, non potest non agere: Talis autem esset prædeterminatio, si esset in se causa necessaria; illustratio posset instantia, si ponatur lumen glorie in intellectu capaci, quod est in se causa necessaria, non potest dici, quod habeat in se vim determinandi ad videndum non nisi v.g. vel liberè, vel nesciendi tantum, probabiliter &c. Item si ponatur prædeterminatio coactiva ad actum, non poterit dici posse illi inesse vim, ut cogat ad modum agendi liberè, ergo idem in praefanti dicendum.

CONFIRMATUR 2. Implicat ut Deus vel fieri à prædeterminatione, quod respectu prædeterminationis implicat contradictionem; sed ut prædeterminatio determinet ad modum agendi liberè, respectu prædeterminationis implicat contradictionem: Quod ipsum prob. quia implicat contradictionem, ut determinet prædeterminatio ad modum non agendi determinate: Hoc ipso enim non est illa prædeterminatio, sed si prædeterminatio determinaret ad modum agendi liberè, determinaret ad modum non agendi determinate; quia libertas dicimodum agendi indiferenter, adeoque indeterminata; ergo determinare ad modum agendi liberè prædeterminationem, implicabit contradictionem.

CONFIRMATUR 3. Si posita prædeterminatione determinaretur voluntas ad modum agendi liberè, & esset ille assensus prædeterminatus, & non esset; esset ut supponitur; non esset autem, quia posset fieri, & non fieri. Idem scilicet proponi potest, de illo actu verum esset dicere, non potest non fieri; est enim prædeterminatus. Verum etiam esset dicere, potest non fieri, quia esset liber; ergo ille actus prædeterminatus, & tamen cum modo agendi liberè, implicabit contradictionem. Et certè impossibilest, quod Deus dum vult aliquid indiferenter fieri, vel non fieri, vellet non nisi fieri; hoc ipso enim contradictionia vellet. Sed si prædeterminaret fieri actum liberum, quod vellet indiferenter fieri & non fieri, vellet non nisi fieri, vellet inquam non nisi fieri; quia prædeterminaret; vellet autem indiferenter fieri, vel non fieri, quia vellet liberè fieri.

ADDO. Non potest Deus facere ut causa necessaria, & ipsa liberè operetur, & determinet ad modum agendi liberè suum comprincipium; præcipue si sit cum vi indifferentiæ autem alteri principio; hoc ipso enim illa causa non esset necessaria, sublativaque indifferente. Idem applica ad prædeterminationem: Consequenter & determinaret tum Deus ad modum agendi liberè ut supponitur, & non determinaret ad mo-

dum agendi liberè: Quia determinaret ad unum.

CONTRA 2. Communiter & bene prob. Implicat contradictionem, ut posita prædeterminatione velit Deus actum liberè fieri, quod ipsum prob. quia & prædeterminaret ut supponitur, & non prædeterminaret. Et certè velle efficaciter, & prædeterminatæ actum liberum, est prædeterminare actum, qui non habeat necessitatem essendi ex causa antecedenti, quæ sit independens à voluntate, respectu cuius dicitur esse liber; Atqui actum esse prædeterminatum, est habere necessitatem ex causa antecedenti, respectu cuius dicitur esse liber, quæ sit independens &c. Ergo velle efficaciter, & prædeterminare actum liberum, est prædeterminare actum qui non sit liber.

CONFIRMATUR. Modus operandi per quem causa libera operetur actum liberum sine libertate, implicat contradictionem: Sed talis modus operandi adstruitur ab hac responsione, quod prob. supponit enim illum fore liberum; quod autem sit futurus liber sine libertate, sic urgetur: Quia ita operari actum, ut eum non possis non operari, & ita, ut non possis oppositum operari, consequenter operari sine dominio actionis, est operari sine libertate; posita autem illa prædeterminatione ad actum, ex essentia illius prædeterminationis sequitur, ut prædeterminatus non possit non operari actum. Deinde si causis necessariis non nisi indifferenter concursum Deus præberet, non posset dici quod faciat illas necessariò operari; Ergo si concursus non nisi prædeterminatus datur causis liberis, non poterit dici eo casu Deum facere, ut liberè operentur.

CONTRA 3. Urgetur ex communi itidem modo nostrorum impugnandi hanc responsionem, qui supponit & bene. Quando queritur, an aliiquid sit possibile? Non esse ad id recursum; An divina sapientia possit invenire modum id agendi, sed prius est necesse pensare, an prædicata illius de quo queritur, sint compotibilia, solvereque rationes in oppositum, alias dici poterit, quod non implicet ut Deus faciat Leo Hominem, eò quod Deus ex sua sapientia possit invenire modum. Jam autem rationes nostræ dicunt prædeterminationem tollere indifferenter, consequenter & libertatem: Hinc prædeterminatio non poterit determinare ad modum agendi liberè, & quoque id non solvatur non potest dici, quod divina sapientia possit invenire modum. Ulterius urgeti solet; Implicat ut aliqua causa necessariò producat actum liberum, quin actus liber, necessariò ab ea producatur: Sunt enim hæc correlative, sed prædeterminatio necessariò producit actum liberum, ut concedunt Thomistæ, ergo actus liber producitur ab illa necessariò; hoc autem dicin non potest, quia de ratione actus liberi

R. P.
H. MŁOD
I nowski
Pom. Act. Z:
D. VI

beri est, ut non producatur necessariò ulla necessitate, quæ non descendat, ex ipso voluntate.

In idem fermè recidit, si Deus prædeterminat, intendit terminum *Necessitatem*, si autem determinat ad modum, ut res fiat liberè, intendit terminum *contingenter*. Conjungantur hi duo termini cum suis definitionibus, formeturque argumentum; Illud est necesse fieri, quod non potest aliter fieri; & illud contingenter, quod potest aliter fieri, ergo juxta respondentes, quando Deus vult actum prædeterminatum sequi contingenter, vult illum ita sequi, ut possit aliter fieri, & simul etiam ita, ut non possit aliter fieri; Ergo Deus vult idem simul esse, & non esse, quod si id distinguis perly diverso respectu; idem facies aī dices eandem Entitatem diviso respectu posse esse hominem, diverso respectu leonem. Omnes hæ rationes hoc intendunt, & determinaret Deus ad modum agendi liberè ut supponitur, & non determinaret ad modum agendi liberè; quia illa determinatio aufert indifferentiam, & tamen agere liberè, est agere indifferenter.

Quod autem attinet ad illam Auctorit. S. Thomi concedimus libenter Deum habere in sua potestate, modum agendi liberum creaturæ; sed negamus posse id Deum obtinere media prædeterminatione.

Respondent 3. Thomista.

STANTE prædeterminatione salvari libertatem; quia relinquitur judicium indifferentia, potens proponere utriusque partis rationes.

CONTRA 1. Quia non implicat contradictionem dari prædeterminationem coactivam, quæ tamen stet cum judicij indifferentia; Ergo sola præcisè judicij indifferentia non salvat libertatem; quod enim implicat, cùm indifferenter judico, eundum esse vel non eundum ad hunc locum, cogime, ut eam, qualitate intrinseca aliqua; ita ut dicam: Indifferens sum in judicio, & non judico tantum esse eundum, & tamen nescio unde fiat, ut non possim non ire. Et sicut aliquis constrictus vinculis judicare potest probabile esse, quod deberet adstringi, nihilominus adstringi vinculis non erit illi liberum. Quod si recursas ex eo non salvari libertatem, quia supponitur aliunde alligatus, duo incumbunt tibi ostendenda, in primis quæ salvari possit libertas universaliter per solam judicij indifferentiam? Deinde cur prædeterminatione cùm etiam aliunde ponatur, & non salvetur cum ea libertas nisi per judicij indifferentiam, cur inquam, utpote aliunde imposita salvet libertatem?

CONFIRMATUR 1. Positâ judicij indifferentiâ circa assensum & posita prædeterminatione voluntatis ad assensum, vel est determina-

nata voluntas nonnisi ad assensum, vel non est? Si non est, ergo illic non datur prædeterminatione ad assensum ut supponimus. Si est, ergo illic positâ etiam judicij indifferentiâ non est libertas; quia hæc non stat cum determinatione ad unum.

CONFIRMATUR 2. Quando duæ dantur causæ, quarum una trahit, altera retrahit, tunc illam causam sequitur effectus, quæ superat; v.g. Agat frigus & calor, si calor superet fieri calidum, sed positâ physicâ prædeterminatione, & indifferentiâ judicij, ponuntur causæ, quarum una superat hoc est prædeterminatione, quæ quia in se necessaria est, sequitur illam effectus necessarii.

CONFIRMATUR 3. Ponamus alicui revelationum esse, quod habeat prædeterminationem ad arandum Deum, tali quantumvis propounderat indifferenter bonum hoc, quod est Deus, non proponetur tamen indifferenter, quod sit amaturus, vel non amaturus; nec eo casu statet libertas ad amaturum fore; Ergo etiam & alias seclusa illâ revelatione non stabit libertas, quia impertinens est ad libertatem scire vel non scire se esse prædeterminationem.

CONTRA 2. est communiter, libertas non solum includit indifferentiam judicij, sed etiam indifferentiam in ipsa voluntate, quod ipsum prob. Relinquit Deus indifferentiam judicij proponentis motiva sive amandi, sive odiandi; si tamen præbeat concursum nonnisi ad odientum, jam non poterit voluntas amare; Ergo appetere requiri etiam indifferentiam voluntatis; & cùm prædeterminatione v.g. ad amorem tollat concursum indifferentem ad non amare, hoc ipso tollet libertatem.

CONTRA 3. Quia ut rectè advertit Fassulus q. 14. n. 401. hæc responsio in ipsa voluntate non ponit indifferentiam, consequenter nec illa ipsa ponit intrinsecam Entitatem liberaem; & tamen intrinsecè dicitur voluntas libera potentia; in intelligibili enim est libertas intrinseca in voluntate, sine intrinseca indifferentia. Et certè indigeret hæc responsio majori explicatione, ne dicant Acatholici, se etiam talen admittere libertatem. Reliquæ non ita universales responsiones ad particularia argumenta respondendo solventur.

Respondent 4. Nazarius.

PRO responsione ejusdem adfero ea, quæ supponit & docet q. 22. a. 4. volens cum prædeterminatione salvare libertatem.

SUPPOSUIT 1. Applicationem ad liberam operationem non à solo Deo fieri, sed etiam à voluntate, quæ applicatio per illum est conatus seu ordo ad operationem, ut nunc exercendam, vel potius actu exercitam; ut excludatur prioritas temporis inter actum, & illam applicacionem;

Disputatio V.

127

nem; quem ordinem dicit esse modum reali-
tar metaphysicè distinctum ab ipsa causa secun-
dum ab solutè, & secundum actum primum con-
siderata. Circa quod

DOCET 1. Respectu applicationis à Deo fa-
ctæ, naturam sè habere mèrè passivè, ut etiam
doct: S.Thom. q. 3. de Potentia. art. 7. ad 7.
operatione, inquit, quā Dens operatur movendo na-
turam, non operatur ipsa natura.

DOCET 2. Hanc applicationem à Deo pro-
festam in infiniti naturæ, saltem à quo, præce-
dere non solum operationem voluntatis; sed
etiam applicationem, quā se applicat creatura.
De hac applicatione loquitur Deus Ezech. 36,
& Aug. lib. de gratia & libero arb. c. 16.

DOCET 3. de applicatione ab ipsa creatura
facta, quōd sit realiter metaphysicè distincta,
& quod illa applicatione, tam à Deo, quam à se
potest incipiatur ordinem in particulari ad
operationem, cum anteā illum habuerit non-
nulli in communi. Hoc Suppositum cum sua
doctrina

NON SATISFACIT 1. quia de illa applica-
tione, in quantum procedit à Deo, & præcedit
i quo, applicationem ipsius creaturæ; reddit
quælio, cum illam ponere non sit in nostra po-
tentia, habeatque rationem suppositionis an-
tecedentis. An illa positâ possit non poni appli-
catio à creatura? Si potest non poni, ergo in
principiis illius indigeret ulterius applicari. Si
non potest non poni, ergo tollitur libertas, ut
haecenus probatum est.

NON SATISFACIT 2. Quia tota hæc do-
ctrina multa inexplicata relinquit: Inexplica-
tum est, in quo consistat ordo ille ad operatio-
nem: Item quid sit illa applicatio posita à crea-
tura. Rursus, quomodo illa applicatione posi-
ta incipiat habere ordinem voluntas ad opera-
tionem in particulari, quæ particularitas seu
determinationis sit cum indifferentia agendi,
quam requirit libertas. Denique quomodo ià
gratia efficaci (cujus in talibus habenda ratio)
non habeamus nos mèrè passivè? cum tamen
Tridentinum docuerit in opere conversionis
efficacis indubie, voluntatem nostram non se-
mèrè passivè habere.

NON SATISFACIT 3. Quia concessis omni-
bus, quæ hoc suppositum docet, non infertur
prædeterminationis: Nam potest concedi à Deo
applicari voluntatem, dum completur per illu-
strations, & affectiones, & in ordine superna-
turali per selecta auxilia: Posset concedi hanc
applicationem elevativam factam à Deo priori-
tem esse, quād applicationem factam à creatu-
ra; quia ne pro statu quidem conditionali pot-
est intelligi effectus gratiosus, & non supponens
auxilium divinum. Et post ista omnia ut dixi,
non sequitur dari prædeterminationem.

Supposuit 2. Indifferentiam judicis, & si-
multiam, quōd Deus non tantum determinet

ad agendum, sed etiam ad liberè agendum,
supposuit inquam, & Auctoritatibus illustravit.
Sed totum hoc suprà jam refutatum est.

SUPPOSUIT 3. §. Influxum primæ cause,
Quōd motus primi moventis prius secundūm
intelligentiam nostram modifetur in causa se-
cunda, quam ad movendum impellat; & quia
causa proxima est voluntas, quæ est simpliciter
libera, ideo applicatio, & actio voluntatis est
simpliciter libera. Et quia Deus est causa effica-
cissima, idcirco nostræ voluntatis operatio, ut ad
Deum referatur dicitur infallibilis; quæ infalli-
bilis non repugnat libertati: Nam divinus influ-
xus potest duplicitate considerari: Uno modo
ut recipitur in voluntate & sic est indifferens;
quia recipitur per modum voluntatis, qui mo-
dus est indifferenter se habere ad utrumque op-
positorum: Alio modo ut est adjuvata volunta-
te efficacissima, & sic determinationem habet
infallibilitatem, quæ non repugnat, sed maximè
consonat libertati. Circa quod

DOCET 1. Quōd creatæ voluntati duplex
indifferentia convenientia, prima in ordine ad præ-
viam Dei motionem; quæ ad hoc, vel illud il-
lam determinet, & hæc nuncupatur indifferentia
passiva: In hac motione nihil agit voluntas.
Altera autem indifferentia convenientia voluntati
ex ejus activa facultate, quæ liberè seipsum ad
hanc, vel illam partem determinat, quæ est in-
differentia activa.

DOCET 2. Hanc ipsam indifferentiam po-
tentia esse duplē; quandam quæ opponi-
tur liberæ determinationi naturali, quæ deter-
minatur aliquid ad unum ex necessitate agen-
dum, ut ignis ad urendum. Altera indiffer-
entia est, quæ opponitur liberæ determinationi,
ac proinde negationem, seu privationem actus
importat, & convenit eo tempore voluntati,
quo non movetur à Deo efficaciter, adeoque
nec seipsum movet ad operandum. Et hæc po-
sterior indifferentia non attinet ad essentiam li-
bertatis: Si enim de ratione libertatis esset, con-
sequeretur esset, tunc non esse illam liberam, cum
ad volendum aliiquid seipsum determinat.

DOCET 3. Quamvis voluntas in priori in-
stanti naturæ determinetur à Deo; possit ta-
men seipsum in posteriori instanti determinare;
quia voluntas duplē habet indeterminationem,
alteram passivam in ordine ad Deum, al-
teram activam in ordine ad seipsum; & ideo re-
motâ primâ indeterminatione per divinæ vo-
luntatis influxum; remanet adhuc secunda,
quæ tollitur à voluntate, liberè seipsum ad ope-
randum applicante. *Hoc suppositum*

NON SATISFACIT 1. Quia videtur hæc
doctrina recedere à communī Thomistarum,
qui non tribuunt voluntati facultatem seipsum
determinandi, eaque propter invenient præ-
determinationem, docetque hæc responsio non
esse determinatam voluntatem ad unum, col-

L 4 latic-

R.P.
H. MŁOD
ianowski
Rom. Act Z:
D VI

latione auxilii efficacis, quod etiam idem Nos docemus. Docet non determinata voluntate ad unum, infallibiliter tamen sequi effectum, quod docemus & Nos. Docet ad receptionem auxilii determinari voluntatem à Deo, docemus idem & Nos, in quo ergo supererit controversia?

NON SATIS FACIT 2. Quia miscet aliqua quæ probari non possunt; Et ita probari non potest, dum ex eo indifferentiam auxilii arguit, quia recipitur in voluntate indifferentie ad agendum: Certè enim necessitans prædeterminatio posset etiam recipi in voluntate, neque tamen per hoc redderetur indifferens.

NON SATIS FACIT 3. Quia hac responsio videtur ad proposita à se consequenter non loqui; nam argumenta allata ab eodem patrarentur retorsionem, quic scilicet salvetur in Deo ratio causæ primæ: Ratio primi determinativi: &c.

Respondent 5. alii Thomistæ.

Quod necessitas, quam adfert prædeterminatio sit necessitas consequens duplice titulo; In primis ex Alvarez disp. 22. & 25. quia necessitas subsequens est, quæ consequitur voluntatem causæ primæ; sed hic titulus non convincit: Quia alias nunquam Deus posset facere necessitatem antecedentem; & est quidem hæc necessitas subsequentis, hoc est causa secundæ, sed non necessitas subsequens; alias titulus ponitur; quia necessitas antecedens est orta ex incompossibilitate alicujus principii cum altero extremo, quod est liberum, consequens autem oritur ex incompossibilitate actu inter se.

CONTRA. Tum quia ex hac Responsione sequitur etiam coactivam prædeterminationem silvare libertatem; quia hæc etiam est componibilis cum voluntate quæ est potentia libera. Quod si dicas non esse componibilem salva libertate; idem nos dicemus. Tum quia illa ipsa prædeterminatio ad consensum antecedenter ad positionem consensus, vel potest non ponere consensum, & sic receditur à Thomistis essentiæ prædeterminationis; vel non potest non ponere, & sic antecedenter ad consensum jam habet necessitatem, non eritque necessitas consequens. Tum quia per multos possibile est conjungi simul assensum, & disensus; & tamen ex principiis intrinsecis non potest prædeterminationi ad assensum conjungi disensus. Universaliterque quod se habet per modum causæ, est suppositio antecedens.

CONTRA omnes has Responsiones tale potest formari Argumentum. Prædeterminatio, non est Prædeterminatio; Ergo Prædeterminatio non datur. Ant. probatur. Prædeterminatio non destruit indifferentiam voluntatis ad utrumlibet: Quia non destruit libertatem; quæ

definitivè est indifferentia; Prædeterminatio destruit indifferentiam voluntatis: Quia de essentia illius est determinare ad unam partem. Ergo prædeterminatio non est prædeterminatio.

Hoc Argumentum contra distinctiones adferri solitas restaurari sic potest. Prædeterminatio in sensu composito non destruit indifferentiam voluntatis: Quia in sensu composito non auferit libertatem; prædeterminatio in sensu composito destruit indifferentiam voluntatis: Quia ideo componitur, ut ad unam partem determinet. Ergo prædeterminatio non est prædeterminatio. Rursum, Prædeterminatio determinando etiam ad modum agendi liberè non destruit indifferentiam voluntatis: Hoc ipso enim non determinaret ad modum agendi liberè. Prædeterminatio determinando etiam ad modum agendi liberè, destruit indifferentiam voluntatis: Quia ita determinat ad modum agendi liberè, ut determinet ad modum non agendi liberè: Quia determinat ad modum non agendi indifferenter. Ergo prædeterminatio non est prædeterminatio. Denique, prædeterminatio quæ compatitur secum non nisi judicium indifferenter proponens, non destruit indifferentiam voluntatis: Quia hæc indifferenter propositio non destruit libertatem: Prædeterminatio quæ compatitur secum non nisi judicium indifferentiam, destruit indifferentiam voluntatis: Quia dicitur, quod tota sit indifferentia in propositione objecti; libertas autem tenet se à parte voluntatis, adeoque & indifferentia ejusdem. Ergo prædeterminatio non est prædeterminatio.

Variæ Instantie contra idem principium.

Difficile est eas solvere, nisi attingantur aliquæ Instantiae etiam Theologicæ.

IINSTANTIA est Alvarez. Revelatio actus liberi futuri essentialiter connectitur cum objecto revelato, illudque antecedit, & nihilominus per catholicam Theologiam, libertatem non destruit; Ergo nec prædeterminatio destruit.

RESPONDĒTUR. Negando conf. quia infallibilitas, adeoque determinatio ad id unum, quod revelatur, desumitur non præcisè ex ipsa ratione revelationis, sed desumitur ab eo, quod erat in potestate; nempe ex ipsa futuritione actus, quem ponere vel non ponere erat in potestate nostra: Non enim ideo res erit tanquam à priori; quia Deus revelat; sed ideo revelat, quia erit: Ut dicitur in materia de Scientia: Jam autem determinationem ad unum non desumit prædeterminatio ex ipsa futuritione actus: Non enim ideo est efficax prædeterminatio, quia est actus futurus, sed potius ideo est actus

actus futurus à priori, quia prædeterminatio est efficax.

2. INSTANTIA est, quam cum reliquis Thomis usurpat Joannes à S. Thoma q. 19. d. 5. a. 5. n. 1. Christus D. ut homo fuit prædeterminatus à Patre ad opera sibi præcepta, v. g. ad moriendum, & ad præcepta naturalia, idque exigit titulus ipse unionis hypostaticæ; & tamen liberè obedivit, & passus est. Si enim non liberè, qui virtuosè? Cur ergo etiam nostra libertas non poterit salvare polita consimili prædeterminatione?

RESPONDETUR. Christum D. per obseruantiam preceptorum naturalium non esse meritum, nec ad illa non servanda supposita unctione habuisse libertatem, sed meritum esse donum per electionem horum potius, quam illorum minus objectivè perfectorum actuum. Quod autem attinet ad præceptum moriendi, scilicet in nostris principiis salvatur per hoc liberè, quia illud præceptum non est formatum, nisi preconfusa libertate Christi D. per scientiam conditionalium, advertentem, quid esset voluntarius Christus D. agere, proposita sibi inifferenter Patris voluntate; viisque ejus determinatione v. g. ad moriendum, sequutam esse prædefinitionem mortis, & præceptum v. g. moriendi. Alii id salvant, quia poterat petere dispensationem, ne v. g. moreretur, quia non est determinatus quoad tempus &c.

3. INSTANTIA itidem communis est. Confirmati in gratia non possunt peccare, estque in illius necessitate antecedens; & tamen liberè non peccant, liberè merentur, &c. ergo & prædetermination non destruet libertatem.

RESPONDETUR. Negando confirmationem in gratia esse necessitatem antecedentem, siquaque ex eo, quia confirmatio in gratia nihil aliud est, quam preparatio mediorum semper efficacium respectu impletionis preceptorum, vel non facienda omissionis graviter peccamine; quidquid sit tunc istius præparationis deinde aliqua Entitas positiva in anima, quasi obiectus illius, sive non; cum autem efficacia medium non sit quid antecedens natura sua efficax, sed communius Nostris docent, est dependens suppositione conditionata consensu, hinc & illa confirmatio, non erit simpliciter suppositio antecedens. Quod autem absolute loquendo confirmati in gratia peccare possint, innuit S. Paulus, qui cum ceteris Apostolis censetur esse confirmatus in gratia, inquietabat tamen; *Cogito corpus meum, & in servitutem redigo, ne forte reprobis efficiar: Jam autem confirmatione in gratia, que sit noui præconsulto arbitrio libero confirmati, à Nostris negatur, posse dari, salva libertate.*

4. INSTANTIA. Electio unici medii ad aliquem finem consequendum est necessaria, & non potest non esse, ex suppositione intentionis intendentis finem; & tamē est libera: Imperium item antecedit actum imperatum; & tamen salvā libertate, quamvis ex suppositione imperii efficacis, non possit non esse actus imperatus; ergo & prædeterminatione, salvā dabatur libertate.

RESPONDETUR. Quia electio unici medii; imperium item efficax desumitur ex suppositione alicujus pendentis à nostra potestate, fit, ut antecedentia utriusque, sit, salva libertate: Sicut enim ex suppositione, quod aliquid velimus liberè, non possumus illud non velle; quia tamen hanc determinatio ipsammet determinationem voluntatis dicit, quae est in potestate determinantis; ideo illa necessitas stat cum libertate. Ex eodem principio electio unici medii, imperiumque efficax salvabit libertatem. Sunt qui negent in his libertatem.

5. INSTANTIA. Obsecratio, & obduratio est suppositio antecedens; & tamen salvat libertatem; ergo idem dicendum de prædeterminatione.

RESPONDETUR. Obsecratum, & obduratum etiam in sensu composito posse non peccare: Quia adhuc datur illi titulo divinae providentiae auxilium, cum quo posset resistere; licet in peccato non detur illi gratia efficax, cum qua de facto resistat; sitque in circumstantiis, in quibus moraliter illi difficillima redditur conversio ad Deum.

Præter instantias quas ex Thomistis attulimus, possemus adferre Instantiam ex nostris principiis. Impossibile est sine gratia ponere auctum impletivum præcepti, quia sit meritivus de condigno: Meritum enim de condigno supponit gratiam. Impossibile item est (saltem viribus naturæ) positâ gratia non ponere auctum impletivum præcepti, adeoque meritivum de condigno: hoc enim ipso expelleretur gratia; & tamen illud præceptum expletur liberè; ergo & consensus liberè ponetur cum prædeterminatione; quamvis non possit non pon.

RESPONDETUR. In primis disparitatem esse; quia liberum est homini ipsum illud principium auferre, quod est gratia; hinc ejus positio non adfert necessitatem; non est autem homini liberum auferre prædeterminationem ad consensum ante consensum. Deinde etiam dici potest, quod liberum quidem sit homini ponere impletionem præcepti, sed non est illi liberum supposita gratia, ne impletio illa libera, reddatur meritoria de condigno. Et hanc responsio suo modo negat Antecedens.

Duas alias instantias vide de gratia D 5. Q 3. D 2. P 2. sub finem.

Pun-

R. P.
H. MŁOD
i nowski
Tom. I. et Z.
D. VI

Punctum Difficul- tatis 2.

*Proponuntur reliqua fundamenta contra
Prædeterminationem.*

*Secundum fundamentum contra prædetermi-
nationem est, quod non sit necessaria,
id sic*

Proponi potest. Si prædeterminatio physica esset necessaria, esset necessaria vel ad tollendam indifferentiam, quam habet libera voluntas ad agendum, aut non agendum, vel esset necessaria ad salvandam concursum causæ primæ; ad nihil horum est necessaria; Ergo. Minor prob. Causa indifferens ex dominio actionis sine ulla physica prædeterminatione, bene seipsum determinare potest: Quod ipsum prob. quia ut causa indifferens ex dominio actionis determinetur ab aliquo à se distincto, neque depositit ex ratione causæ ut sic indifferens, neq; ex ratione causæ indifferens creatæ; non ex ratione causæ indifferens ut sic, aliis Deus qui concipitur esse indifferens ad aliquid agendum, vel non agendum, determinari a seipso non posset; sed indigeret aliquo superaddito quod Chimæricum est: Non etiam ex ratione causæ creatæ indifferens; quia non implicat contradictionem, ut causa creata determinet seipsum præhabito concursu, auxilio Dei indifferens, ad utramq; partem, modo infra explicando. Non etiam physica prædeterminatio est necessaria ad salvandam rationem causæ primæ, quia sine ulla physica prædeterminatione sufficienter Deus intelligitur esse causæ prima, idque ex eo, quia Deus est causa à nulla alia causata, & reliquias, causans seu producens. Deinde si queratur, quare hoc sit productum, semper ultimò productio resolutetur in Deum. Si enim queratur, quare hoc sit productum? Respondebitur, quia est posita actio ejus productiva; queretur ulterius, a quo prodit actio? Dices, ab agente; hoc ipsum agens à quo? Ab alio agente &c. & tum tandem devinire est ad Deum, qui ulterius causam non habet. Et sicut, inquit Oviedo, prima principia illa vocamus, in qua reliqua resolvuntur, & ipsa in nullum aliud, ita hoc erit causa prima, in quam reliquæ omnes causæ resolvuntur. Deinde concursus causæ primæ de genere suo, est prior prioritate Logica præ concursu causæ secundæ; Vera enim est hæc consequentia. Causa secunda agit, ergo agit causæ prima; Falsa autem hæc est, agit causa prima, ergo agit causa secunda. Denique cum Deus non sit causa subordinata; nam si velit absolute, potest cogere ut hoc non nisi agat creatura; jam autem voluntas creata non potest cogere Deum, utiliam volitionem producat; Quæ omnia bene in Physicis trutinat Oviedo.

CONFIRMATUR 1. Quia si ad salvandam conditionem causæ primæ, esset necesse priùs naturā agere causam primam consensum nostrum, quam agat eudem causa secunda, vel illi priùs naturā responderet effectus, priusquam causæ secundæ, vel non responderet: Si non responderet, ergo neque agit priùs naturā: quia impossibile est esse actionem, & non respondere ei effectum, consequenter impossibile etiam erit causam primam priùs naturā agere, & non respondere ei priùs naturā effectum. Quod si priùs naturā responderet effectus causæ primæ, quam respondeat causæ secundæ, in illo posteriori naturæ, jam inveniret causatum effectum, adeoque jam non haberet quod causaret: Finge enim duas causas totales, vel partiales alicujus effectus, si priùs naturā, una causat quam alia, quid in posteriori naturæ relinqueret causandum alteri? ad eum modum, quo si priùs tempore causaret effectum, nihil posterius tempore relinqueret alteri causæ causandum. Idem sic aliter proponitur. Prout priùs naturā responderet effectus causæ primæ, quam causæ secundæ, quæ secundum prius illud naturæ, vel influit in illum effectum voluntas creata, vel non influit? Si influit, ergo immerito dixisti, priùs naturā influere causam primam, præ secundam; Sinon influit, ergo pro illo priori solū se passivè habet ad actum illum voluntas, proque illo priori ille actus, non erit actus creaturæ; consequenter nunquam Deus concurret cum creatura; quia pro illo priori naturæ, qto antecedit concursum creaturæ, non concurret cum creatura, concurrende enim est utrumque agere, cùm ergo pro illo priori naturæ non agat creatura, non concurret cum illa Deus pro illo priori. Non etiam in posteriori naturæ concurret, quia tu salvas rationem causæ primæ per antecedentiam concursus; cùm ergo etiam pro posteriori naturæ concurrat causa prima, etiam pro posteriori naturæ, debes salvare concursus divini antecedentiam, quem, ut sic, explices per antecedentiam.

CONFIRMATUR 2. Tum quia per oppositos prædeterminatione concurrit Deus tanquam concursu antecedenti, concurrende autem concursu antecedenti est impossibile rigorosè loquendo quod ipsum prob. Concurrere, dum aliud non currit, concausare, dum altius non causat, est impossibile: hoc enim est tantum currere & causare, non vero concurrende & concausare: Sed concurrende concursu antecedenti, est causare dum aliud non causat; ergo concurrende concursu antecedenti, est impossibile. Minor immediata prob. Si concurrende concursu antecedenti, non esset concurrende dum aliud non causat; & esset iste concursus antecedens, & non esset, esset ut supponitur; non esset autem, quia ille concursus non antecedit, cum quo simul est aliis: Tum quia

quia ex via causa primæ oritur solum concursus primus; non vero concursus prior, non est autem idem esse concursum primum, & priorem; quia aliud est esse primum, aliud priorem rigore loquendo: Prior enim dicit antecedentiam alii, nec idem respectu ejusdem, ad invicem, potest habere rationem prioris; & tamen aliqua possunt habere rationem æque primorum; ut duo initia duarum parallelarum æqualium, que sunt æque prima. Tum quia ut docet Lessius de gratia cap. 4. posset concedi Deum influere prius in effectum, hoc est influxu magis universalis: Influxus enim causa primæ primò tendit ad esse ex S. Thom. in 2. dist. 91. a. 4. Esse autem est universalissimus effectus. Quod si concedatur Deo influxus magis universalis, hoc ipso in eo salvabitur ratio causæ primæ, quia universaliora, sunt priora.

CONFIRMATUR 3. Sine illo salvatur causa prima, quo impossibili etiam reddito, manet causa prima in esse causæ primæ; sed impossibili prædeterminatione, impossibilique concurso, qui antecedit naturam, concursum causæ secundæ, adhuc manebit conceptus causæ primæ; quod ipsum prob. Posito quod Deus exercita à nulla alia causata, & causans reliquias illarumque operationes, non esset creatura; ergo esset causa prima, quia illud, quod est causa, & non est causa creata, est causa prima. Et sicut dicitur materia subiectum primum, quia sicut in nullo alio subiectatur, & reliqua subiectantur in eadem; ita verè est causa prima, quod est causa à nemine causata, reliquias causas, hoc est illarum Entitates ponens, potentia agendi, & similia.

Tertium fundamentum est ex absurdis, quorum aliqua hic tanguntur.

PRIMUM ABSURDUM est. Quando Petrus exercet aliquam actionem liberam, & alii illam non exercent, quare, vel possunt illam exercere, vel non? Si possunt; ergo illam exercent; cum tamen supponantur non exercentes: Quod ipsum prob. non possunt illam exercere linea physica prædeterminatione; ergo si illam possunt exercere, habent physicam prædeterminationem; sed si habent physicam prædeterminationem, exercent actionem: Nam physica prædeterminatione positâ non potest confirmari, ergo illam exercent cum non exercent. Si autem Petro exercente aliquam actionem liberam, alii illam non exercent, sequitur non exercentibus cum non exercent actionem, impossibile esse actionem; quod solum sic infertur. Impossibile est, ut qui non haberet ad aliquid physicam prædeterminationem, illud nihilominus exerceat, quia impossibile est sine potentia prodire in actum, & sine actu primo habere secundum, physica autem prædeterminatione habet se tanquam actus pri-

mus: Sed qui non exercent eundem actum, quem exercet Petrus, non habent ad illum physicam prædeterminationem; non enim possent supponi carere actione; ergo qui illum non exercent actum, quem exercet Petrus, impossibile erit illis, ut eum exerceant. Qui medius terminus si transferatur ad materias Theologicas ostenderet, à prædeterminantibus tolligratiam sufficientem, nec odientibus Deum, posse id imputari ad culpam.

RE S P O N D E B I S. Quod exerceente unum actum Petro, alii qui illum non exerceant, possint, non quidem proximè, sed tamen remote, nisi aliquid aliud apponatur illum exercere.

CONTRA. Tum quia posse remotè, est simpliciter hinc & nunc non posse, sicut remotè me posse volare, est simpliciter hinc & nunc non posse me volare. Tum quia tunc solum remoter posse agere fundat rationem causæ remotæ, quando omnia comprincipia agendi habentur, quantum ex illis sed defunct conditions aliqua, ut applicatio, & indistincta &c. vel aliquid per modum circumstantie requisitum; prædeterminatione autem habet se per modum principii. Tum quia non minus est necessaria ad agendum prædeterminatione potentia, quam ipsa potentia activa, immo per oppositos magis necessaria: Sed si non haberetur potentia agendi, non diceretur posse remotè agere, ita nec potest dici posse remotè agere, desitutus prædeterminatione.

SE CUNDUM ABSURDUM est. Quia ipsa prædeterminatione indigeret prædeterminari. Id ita probat Lessius c. 3. de gratia efficaci: Omnis causa creata debet determinari ad actionem à prima causa, cur enim quedam determinantur, quedam non? Physica prædeterminatione est causa; Ergo. Quod si semel concedatur prædeterminatione ab alia prædeterminari, dabatur processus in infinitum. Neque dicas prædeterminationem, quia formaliter prædeterminatione est, non indigere aliâ: Certè enim si hoc dicas falsa erit hæc causalis, id est prædeterminari debemus, quia sumus causæ secundæ.

TERTIUM ABSURDUM est. Ponamus, non ponis prædeterminationem physicam, sed solum non nisi concursum Dei: Quia enim in hoc implicantia? Qui concursus est concedendus contradicetus ab ipsa prædeterminatione, necessario tunc fieret operatio, alias illic non esset concursus; & tamen, ut supponitur, prædeterminatione non est; ergo illa prædeterminatione est inutilis & superflua. Promovendo hoc absurdum, figuratur imaginatio in principiis eorum, quia ad causas necessarias, non requirunt prædeterminationem, sed solum concursum divinum; sicut ergo tunc inutilis est prædeterminatione, salvaturq; ratio causæ primæ, sola ratione concurrenti independenter à prædeterminatione; sic & in praesenti.

Q U A R-

R. P.
H. MŁOD
nowski
Tom. I. et Z:
D. VI

QUARTUM ABSURDUM proponit Lessius. Ista prædeterminatio præcipue respectu causarum necessiarum, si causa secunda agat in multa subjecta, vel est una, vel multiplex? Si una; contra est, quia illa generalis prædeterminatio, non magis determinat solem ad calefacendum A, quam B, quod tamen actuali determinationi repugnat, quâ causa ad effectus individuos determinari debet. Si autem sit multiplex, innumerabiles erunt v.g. in sole, & singulis ferè momentis mutabuntur, eritque in nostra potestate solem alterare, applicando diversa corpora in quæ agat.

QUINTUM ABSURDUM. Quia prædeterminatio est non absimilis fato, & sic qui furantur, dicere possent, se non posse non furari, eò quod prædeterminati sint ad furandum.

DIFFICULTAS II.

De Fundamentis Prædeterminantium.

Punctum Difficul-

tatis 1.

Proponitur primum Fundamentum, petitum ex ratione cause prima.

OBJICIUNT 1. Deus est causa prima, ergo prius agit, quam causa secunda; ergo non tantum debet concurrere cum causa secunda concursu simultaneo, sed & antecedenti; ergo & prædeterminare.

RESPONDE TUR. Neg. omnes illationes factas: dictum enim est, quod ratio causæ primæ, non requirat prius agere, sed tantum ita agere, ut neque in effœctu, neque in operari dependeat ab illo, cætera autem ab illa dependeant.

INSTAT 1. Alvarez. Causa secunda habet esse ab alio; ergo & operari.

RESPONDE TUR. Etiam per Nos causa secunda habet operari ab alio, duplice ex capite, quia & potentiam agendi habet ab alio, & quia sola sine concursu Dei, operationem non ponit; sed non habet operari eo modo à Deo, quo haber ipsum esse; quia respectu sui esse merè se passivè & acceptivè habet; respectu autem operari, non se habet merè passivè, sed effectivè, & per concursum.

INSTAT 2. Idem. Causæ creatæ sunt instrumenta; Ergo prædeterminantur à Deo. Ant. Prob. ex S. Thoma, quia causa creata, non potest esse principalis causa; quia esse, est actus universalissimus, in quem tantum Deus, ut causa principalis influere potest. Conseq. autem prob. quia de ratione instrumenti est, agere ut motum à principali, adeoque prædeterminat.

RESPONDE TUR 1. Neg. Ant. mens autem

S. Thom. explicatur. Esse dupliciter spectari potest, vel secundum rationem suam communem, & sic causa creata, respectu illius esse, in tota latitudine sumpti, non potest esse causa principalis; multa enim sunt, ad quæ producenda, se extendere creatura, non potest. Rursus Esse potest spectari contractum & determinatum; & sic causa secunda, ponere potest ejusmodi esse, tanquam causa principalis, sive que homogeneat hominem, leo leonem.

RESPONDE TUR 2. Neg. Conf. probatio ejus satisficeri in primis potest dicendo, quod de ratione instrumenti conjuncti, sit, non ageare nisi motum, non tamen de ratione instrumenti separati. Aliâ via eidem probationi consequentiae satisficeri potest, ostendendo, quomo do causa prima moveat secundam, scilicet collatione comprincipii, sive elevativi potentiarum, sive per immisionem cogitationum, quas Aristoteles dicebat immitti, à bona fortuna.

INSTAT 3. Alvelda apud Oviedo. Operatio causæ secundæ, ut est à causa secunda, est formaliter à Deo; est enim quid creatum. Ergo Deus non concurrit solùm per concursum simultaneum, sed per antecedentem, quia per concursum simultaneum, effectus quatenus formaliter dependet à causa, non dependet à Deo proxime, sed tantum remotè, quatenus scilicet pendet à causa secunda, quæ ipsa postea pendet à Deo.

RESPONDE TUR. Neg. Conf. Adprob. dicitur in re ipsa per idem pendere actionem à Deo, & à creatura; quia illa dependentia, est ipsam rei entitas, quæ & respectu Dei, & respectu creaturæ eadem est, ex modo nostro tamen concipiendi per aliud dependet à Deo, per aliud à creatura, ratione diversorum connotatorum, consequenter non dependet à Deo, illa actio tantum ex eo, quod dependeat à creatura, quæ ipsa dependet à Deo; sed etiam dependet in nostris principiis ab ipso Deo influenter in illam actionem; licet aliud connotatum habeat, in quantum dependet à Deo, aliud in quantum dependet à creatura, sive v.g. in quantum formaliter est via Athenas Thebis, non est via Thebas, ratione diversi connotati; & tamen non inde sequitur per aliquid aliud, illam viam, esse Thebas; ita nec sequetur effectum, aut actionem per aliquid aliud esse dependentem à Deo; quamvis ex modo nostro concipiendia sit dependentia à Deo, alia à creatura, alia inquam dependentia ratione connotatorum; sicut aliud est connotatum Athenæ, aliud Thebæ. Colliges hinc, nec à nobis doceri, nec ex nostris principiis sequi, quod effectus vel actio nostra in tantum nonnulli pendent à Deo, in quantum pendent causa secunda à Deo; cùm & ipsi illi effectus & actio, pendent à Deo.

INSTA-

Disputatio V.

133

INSTABIS 4. Deus est prima causa liberi arbitrii, & effectuum liberorum; ita ut liberum arbitrium sit illi subordinatum; hic autem ordinatio alter salvari non potest, nisi dicatur, Deum prius natura causare consensum.

RESPONDEatur. Ut salvetur hæc subordinationis, sufficere quod creatura vim agendi acquirat à Deo multoque magis ratione v. g. compunctionum elevantium potentiam liberam, vel ratione cogitationum, quas appellat Aristoteles a bona fortunā, quæ etiam complement potentiā in agendo. Hinc concedi potest Deo principia agenti, stans in collatione dictorum comprincipiorum profecta à Deo, licet adhuc illa comprincipia sint indifferentia; consequenter non recurring ad hoc, quod Deus prius natura causet effectum.

INSTABIS denique cum Alvarez, si voluntas operaretur sine prævia motione, hoc ipso est primum agens: illud enim est primum agens, quod operatur independenter ab alio, & in prævia motione.

RESPONDEatur ex jam dictis. Negando quod voluntas nostra independenter à Deo agit, quo accipit esse, vim, comprincipia agentia promoveturque per cogitationes, quæ sunt in nobis sine nobis. Quæ omnia appella si vis præviā motionem. Rursus à negatione partis essentialis, valet consequentia ad negationem compotiti, cum ergo essentialiter ratio causa primæ sit, & independentiæ entitatis, & negatione præmotionis, cum primum negetur de creatura, hoc ipso negatur esse illam primum agens. Addo, hanc propositionem primum agens est, quod operatur independenter ab alio, & sine præviā motione, si sumatur in rigore, regi debet: est enim similis huic; Homo est animal rationale implumæ, bipes, quæ propositio agorof loquendo, negari debet; nam in suppositione materiali sensus illius est esse de definitione hominis, esse rationalem, & esse bipedem; cum tamen ratio bipedis etiam iis, quæ non sunt homo, convenire possit: Cū autem hoc quod est agere sine præviā motione prædeterminante convenient etiam iis, quæ non sunt Deus, v. g. causis necessariis, ideo negari debet dicta propositio, cum contineat etiam definitionem primum agentis.

Punctum Difficultatis 2.

Proponitur secundum Fundamentum, petitum ex indifferentia voluntatis indigentis determinari. Hinc

Objetunt 2. Causa indifferentis non potest determinatum causare effectum, causa libera est causa indifferentis. Ergo.

RESPONDEatur. Neg. absolutè Majorem quæ probat, ut profertur, etiam Deum cùm liber, indifferentis, & non necessitatus sit ad agendum, non posse, determinatum producere effectum. Vera ergo solum est, quod causa indifferentes ex defectu non possint determinatum producere effectum, & ita æquilibrium indifferentis ad motum hujus, vel illius, non potest producere motum non nisi hujus; sed falsa est de causis indifferentibus, propter dominium actionis.

INSTABIS 1. Causa secunda vel determinatur à Deo, vel seipsum determinat ut agat. Si determinatur à Deo, ergo datur physica prædeterminatio; si seipsum determinat, ergo non Deus determinat seipsum ad agendum cum causa libera, sed creatura determinat Deum; Ergo ulterius Deus non est primum liberum, aut saltem non solum est primum liberum.

RESPONDEatur. Causam secundam libram seipsum determinare, sed Deo ad illam ipsum determinationem concurrente. Ad primum illatum dici potest, Deum determinare seipsum determinatione ad intrâ, quia scilicet liberè se determinavit, ad salvandam libertatem creaturæ, de præbendo contemperato libertati illius concursu, cùm potuerit non salvare illam libertatem, quæ determinatio est ad intrâ, & à nulla creatura causari potest; Determinat item seipsum Deus ad danda comprincipia necessaria, ad dandas cogitationes, quæ sunt in nobis sine nobis. Sed ad extrâ creatura determinat concursum Dei ad hanc potius partem, quam ad illam, hoc ipsum Deo volente, & ad hanc determinationem concurrente. Nec ulterius inde sequitur, Deum non esse solum primum liberum: quia de ratione primi libori est, non supponere ad suâ libertatem, actum alterius à se voluntatis, quæ determinet illam libertatem; hoc ipso enim illud primum liberum non esset primum liberum: quia supponeret ante se alius libertatem servantem suam libertatem. Tale autem decretum supponit libertas creata, decerneris, indeminem servare libertatem creatam; & quia liberum quod est Deus non præsupponit arte se determinationem suæ libertatis, quæ scilicet determinet Deum ad salvandam indeminem libertatem humanam. Determinat item Deus, seipsum, ad danda comprincipia vel cogitationes, quæ sunt in nobis sine nobis; ideo adhuc Deus, est primum liberum, etiam comparatè ad creatam liberam actionem.

Dici etiam posset, creaturam determinari à Deo, determinatione quæ creatura seipsum determinat; sicut potest dici, Deum facere partem album albedine, quæ illum dealbat, præcipue quia hanc determinationem quæ seipsum determinat libertas non producit sola, sed cum concursu Divino, determinat item selectione hujus potius auxiliu quam illius.

M

Ex

R. P.
H. MŁOD
nowski
Rom. Act. Z:
D. VI

Ex hoc COLLIGES in ordine ad actus bonos, duplarem determinationem Nos in Deo admittere, in primis quæ se determinet ad contemplandum ita suum concursum, ut non officiat libertati, adeoque indifferenter concurrendi, quæ determinatio etiam respectu concursus ad actiones peccaminosas, materialiter acceptas, concedi potest. Deinde alia determinatio ad eosdem actus admittitur a Nobis, quæ vocatur prædefinitio actuum bonorum, de quæ infra. Quod si nolles illam admissam, recurrere posses ad jam dicta, nempe quod se determinet Deus determinatione, quæ se determinat creatura, & selectione hujus potius auxilii, quam illius. Et sicut decretum Dei liberum de futuritione mundi, quamvis sit causa mundi, nihilominus sufficenter determinatur illa futuritione ad volitionem mundi, sic & in praesenti.

INSTABIS 2. Si Deus non determinat voluntatem, sed committit voluntati applicationem sui concursus, Deus cooperaretur voluntati creatæ cæco modo ineficiens quid esset faciendum à creaturâ, quo ad usque faciat.

RESPONDETUR. Ne Deus cæco modo faciat dirigeret à scientia conditionalium antecedente positionem effectus in statu absoluto; in collatione autem concursus pro statu conditionato, dirigeret scientia necessariâ noscente vim operandi in illo conditione exhibendo concursu. Nec ita committit voluntati applicationem sui concursus, quin ad ipsam illam applicationem concurrat.

INSTABIS 3. Deus est verè Dominus nostræ voluntatis; Ergo potest illa uti, quando, & quomodo vult; Ergo utitur illâ, & applicat illam ad suas operationes.

RESPONDETUR. Conc. totum; Poterit autem Deus non prædeterminando uti creaturâ, quando, & quomodo voluerit, conferendo vires, & auxilia efficacia, illaque feligendo; quod explicatur alibi.

INSTABIS 4. Si non datur prædeterminatione, Deus erit causa subordinata creaturæ; quia causa subordinata est, quæ in agendo dependet ab aliis; Sed Deus in operari dependet à causa secundâ, cùm ad nutum illius operetur, vel non operetur; Ergo

RESPONDETUR. Cùm Nos admittamus subordinationem ex multiplici capite creaturæ ad Deum, argumentum hoc pro nobis erit; Subordinationem autem hanc, ex hoc principio ostendimus soli competere creaturæ; quia subordinationis dicit dependentiam virtutis agendi, accipiendo & mendicando vim agendi, cum plena absolutæ impeditio, potestate, si nollet aliud principium agere; quod utrumque competit creaturæ, quæ & esse, & vim agendi accipit à Deo; à quo in agendo posset impediti. Non stat autem hæc subordinationis in eo, quod unum sine alio non possit; nam in quo-

rumcunque principiis, verum est, Deum non posse sine potentia vitali producere aënum vitalem; & tamen Deus, non est nobis subordinatus in agendo vitaliter: Forma item non potest se sola constituere compositum, sine materia; & tamen non dicitur subordinari materiam.

INSTABIS 5. Multa sunt indifferentia, quæ indigent ab alio determinari; Ergo idem dicendum de voluntate.

RESPONSUM jam est. Indifferentiam ex defectu debere aliunde determinari; & ita indifference ad habendum, vel non habendum auxilium, debet aliunde determinari, à Deo conferente auxilium; sed indifference ex dominio actionis, quod stat, in posse agere vel non agere, positis prærequisitis, debet non aliunde determinari; sed ab ipsa libertate.

Sed quid fiet in casu quem proponit Vives d. ro. n. 40. Voluntas ad illud potest habere determinationem conditionatam, ad quod habere potest determinationem absolutam in tempore positâ conditione: atqui si per impossibile ponatur simul in duplice ordine ex oppositis, in quorum uno prævideatur consensu, dissensu in altero, non potest habere determinationem absolutam ad unam partem, quam non habeat etiam ad aliam; Ergo si ab æternâ consideretur potens poni, aut sub conditione, quod ponetur in utroque ordine ex oppositis, non potest habere determinationem conditionatam ad unam partem.

RESPONDET Borrull. Si in tempore ponetur per impossibile in duplice ordine, consentiret & dissenseret; sed est impossibile, ut in duplice ordine ponatur, cuius ipsius ratio hæc adferri potest: Quia status absolutus est non nisi unius ordinis, unius suppositionis, &c. secus status conditionatus, qui variatur secundum varietatem conditionum, aut saltum varietatem ordinum, quam admittere potest: cùm iste status non exigat determinationem ordinis.

Punctum Difficultatis 3.

Tertium Fundamentum est, ex actualitate actionis. Hinc

OBJICIUNT 3. Actio habet actualitatem, sine admixione potentialitatis; Ergo à voluntate, quæ habet mixturam potentialitatis, proficisci non potest; Ergo debet prædeterminari; quia prædeterminationis haberet actualitatem.

RESPONDETUR. Pluribus titulis non concludere argumentum. In primis, ipsa prædeterminatione in principiis Thomistarum, habet se per modum actus primi; est enim principium productivum actionis liberæ; Ergo jam non habet actualitatem æque perfectam, ac ipsa actio,

actio, & si esse principium productivum actionis libertas, non obest prædeterminationi, ut producatur actionem, nec officiet ipsi potentia, cum prærequisitis agendi accepta. Rursus addita prædeterminatione rationem potentiae non auferit voluntate, quæ supponitur concurrere ad actionem liberam etiam per Thomistas; Ergo apparet, quod possit actio proficisci à principio habente admixtionem potentialitatis. Deinde de potentialitate, quam negat actio duplum possumus imaginari.

1. Potentialitatem, quæ opponitur actu Metaphysico seu existentiae, negatio hujus potentialitatis utriusque convenit, & voluntati, & actioni, extra causas positis.
2. Potentialitatem physicam, quæ consistit in hoc, esse principium, esse causam, determinatum existentia, &c. Hæc negatio potentialitatis, non arguit perfectionem in actione, alias actione perfectior esset actualitas, quam Deus, quia etiam Deo tribuitur ratio causæ, ratio potentis producere, &c. Et sicut ratio potentiae producere, ratio item causæ &c. in Deo non arguit imperfectionem; sic etiam ratio potentiae in voluntate, non arguit imperfectionem, præcius cum identificetur actu Metaphysico ejusdem. Excellentia autem potentiae præ actu, inde communiter statuitur, quia illud perfectius est, à quo aliud dependet, accipit existentiam, indigeret eodem. Directè dici posset, non esse tantam actualitatem formalem actionis, ac voluntatis, esse tamen tantam effectivæ, quia scilicet est in illa vis ponendæ ipsiusmet ille actionis, quod sequitur ex titulo principii, & potentiae ad agendum.

Quatum Fundamentum est ex iis, quæ ad fert Nazarius, qui

*O*BJICIT I. A. q. 22. a. 4. §. Ostenditur præ definitio. Ad illa omnia se extendit Divina voluntatis, & Providentiae decretum, sive prædefinitio: ad quæ se extendit Divina causalitas & efficientia; quia actio Dei, quæ operatur in creaturis, eterna est, & effectus ex ea, & equum in tempore, secundum imperium voluntatis, & ordinem sapientiae Divinæ. Sed causalitas Dei extendit ad omnes actus liberos; Ergo se extendet & imperium. Hoc vero imperium nihil aliud est, quam efficax prædefinitio, aut plamer actio ut ordinata, & prædefinita, ut docet S. Thom. q. 25. a. 3. ad 1. ubi dicit, *esse non posse, quod Deus aliquid faciat, quod non preficerit, ne præordinavit se facturum; id est enim Deus aliquid facit, quia vult.* Hoc ipsum sic alter proponunt. Providentia est ratio ordinis rerum in finem, quæ perfecta non esset, si Deus non prædefiniret omnes & singulos actus. Et sicut Dux exercitus, si posset prædefinire omnia & singula, quæ fieri possunt in exercitu, haberet perfectiore rationem ordinis rerum ad finem suum; Ergo hæc, non debet Deo denegari.

R E S P O N D E T U R. Per Nos concedi prædefinitionem actuum bonorum liberorum; sed non est necesse admittere prædeterminationes Thomisticas. In principiis negantur prædefinitions dici potest. Licet ad ea, ad quæ se extendit potentia Divina, ad illa etiam se extendat voluntas; extendit tamen modo rebus proportionato, qui stat, ut probatum est, in indifferentia concursus. Ex alio etiam capite ad quæ se extendit Omnipotentia, ad illa etiam se extendit voluntas: quia cum possit non facere, fecit Deus decretum, de salvanda libertate creaturarum, adeoque de concurrendo indifferenter: habet item voluntatem dandi prærequisita, & comprincipia; immittendi cogitationes primas, & secundum suum liberum decretum, habet selectionem comprincipiorum. Salvatur autem in nostris principiis perfectissimus ordo in ordine ad finem intentum; quia pro una parte salvando libertatem decernit exhibitionem indifferentis concursus, & salvando ex alia parte suam efficaciam confert auxilium, quod ex suppositione consequenti quod sit operaturum, non potest non esse operaturum. Et sicut Dux exercitus, qui vellet suum edictum non esse adactivum, non deberet dicere: Hoc facias absolutè, sed facias si velis; ita etiam Deus cum decreverit indemnem servare nostram libertatem, non debet actiones absolutè, & nullâ factâ suppositione, quæ pendeat à nostrâ voluntate determinare; præcipue cum possit selectione auxili facere, ut hoc velis.

I N S T A T. Prædefinitio quæ à Nobis conceditur, pendet ex humanâ voluntate, igitur est imperfecta; nam si Deus prædefiniret ut Petrus sedeat, si ipse voluerit, non habebit efficaciam respectus lessionis Petri, igitur non continebitur sub providentiâ Dei.

R E S P O N D E T U R. Neg. illam providentiam fore imperfectam; perfectum enim illud est, cui nihil deest eorum, quæ illi debentur, rati autem modo volendi Divino, nihil deest debiti; debiti inquam in ordine, ad servandam libertatem Creaturæ. Et sicut est perfectus homo, quamvis non habeat fortitudinem Leonis, eo quod hæc non sit illi debita; sic est perfecta illa providentia, quamvis non habeat efficaciam antecedentem prædeterminationis, eo quod hæc sit contra debitum libertatis, quam vult Deus servare in creatura; præcipue vero, quia seclusa antecedentiâ, tam efficax est prædefinitio, quam prædeterminatione; tam enim impossibile est, ut prædeterminatus ad sedendum non sedeat, atque impossibile, ut supposito quod sedeat non sedeat. Deinde selectione comprincipii, merè est in manu Dei, ratione cujus, facit Deus, ut non tantum faciat homo si velit, sed & ut velit.

R. P.
H. MŁOD
TOWSKI
Tom. I. et Z:
D. VI

A D D O. Objicientem non recte imaginari naturam prædefinitionum, quas admittimus; non enim ita procedit, sedeat si voluerit, sed quia ipse voluit sedere, volo etiam & decerno pro mea parte ut sedeat. Deinde prædefinition illa non pendet ab homine eliciti: Deus enim prædefinit solus eliciti: sed pendet ab homine, una cum Deo, ponente objectum prærequisitum, ad prædefinitionem, habetque efficaciam respectu fissionis, eligendo comprincipia, cum quibus posset non sedere, infallibiliter tamen est sessurus, in quo nulla imperfectio ostendi potest.

Objicit 2. §. Prædefinitionem actuum liberorum. Prædefinition actuum liberorum per Nos conceditur, & illa non præexigit scientiam conditionatam. Ergo datur prædeterminatione Thomistica nonnisi. Secunda pars Ant. prob. Si prædefinition necessariò exigit scientiam conditionatam, sequitur non posse Deum quandocunque voluerit facere cum homine, quod voluerit; quia seclusa prædeterminatione, & posito quocunque alio concursu efficaci, poterit etiam in sensu composito resistere creatura, sed erit necesse, multo tempore hominis consensum præstolari, & interdum omnipotenti intentionem frustrari, præcipue cùm per Nos, semper maneat indifferens voluntas, etiam in sensu composito cum auxilio oblato.

Respondeatur. Negando secundum in partem Ant. cum sua probatione; nam imprimis multum videtur probare: probat enim contra intentum Tridentini, decernentis auxilio (indubie efficaci) resisti posse. Item immerit supponit, quod Nos admittamus efficaciam nonnisi moralem, cùm admittamus efficaciam ex suppositione, quod sit creatura actura; quæ efficacia non est moralis, licet trahens circumstantias moralitatum. Independenter à principiis his, non concludit argumentum, quia per Nos quando voluerit Deus poterit facere, ut agat creatura, quod ipse voluerit, non quidem prædeterminando, sed eligendo comprincipia, quæ ex suppositione quod sunt operatura, non sunt non operatura: & talia conferuntur, consequenter nunquam frustratur suo effectu voluntas Divina. Per Nos autem gratia efficaci secundum id, quod dicit in recto resisti potest, non vero secundum id quod dicit in obliquo, seu ex suppositione, quod ei non resistatur. Unde signanter additur positis selectis viribus, & quæ prævidentur sortitura eventum, poterit quidem in sensu composito non fieri actio, de facto tamen semper fiet, quæ selectio mere est in manu Dei.

Instat 2. Sequitur non habere Detin perfectam, de actibus hominis, scientia certitudinem, sed esse de iis nonnisi moraliter certum; nam ea moraliter sciuntur ex Arist. quæ plerumque eveniunt, cùm possint non evenire,

quod ne Deo affingatur, ponenda erit præterminatio.

Respondeatur. Cùm certitudo Divinæ scientiae, nitatur suppositione effectus liberi conditionati, sicut illa ipsa suppositione posita, sui suppositio non habet certitudinem moralē, sed metaphysicam; tam enim necesse est sedentem sedere, quām hominem esse hominem; cùm illa suppositione nitatur scientia conditionata, non habebit solam certitudinem moralē. Et certe cùm prædestinatione non tantum moraliter effectum sit habitura infallibiliter, sed etiam infallibilitate plusquam morali, debent etiam media illi proportionari, adeoque auxilia, quæ sunt hoc medium, debent habere infallibilitatem plusquam moralē, nosque concedimus hanc infallibilitatem plus, quām moralē; positoque selecto comprincipio, non ut plurimum, sed infallibilitate metaphysica sequitur eventus.

Instat 2. Ex vi nostrorum principiorum sequitur, non posse Deum, quod voluerit facere, siquidem determinatio ad consensum, est quædam Entitas, quam tamen in Nostra sententia sola voluntas efficit; hæc autem sunt absurdæ, &c.

Responsum jam est, posse Deum quod voluerit, facere cum nostra voluntate, non quidem illam prædeterminando, sed eligendo comprincipia, quæ videntur eventum habitura. Illud autem quod adfert, non posse Deum omne possibile per Nos producere, falso supponit, quasi non admittamus illam ipsam determinationem, si sit in ordine supernaturali non produci ex viribus gratia; si autem sit in ordine naturali, producitur cum concurso Divino.

Instat 3. Fundamentum in ante propositionem sic urgendo. Aequalis causa in patiente æqualiter disposito, æqualem productit effectum, si naturaliter, vel quasi naturaliter agat; Si autem non ponatur prædeterminatione, agens & non agens, erunt æquales; Ergo uterque debet non agere, vel uterque agere.

Respondeatur. Assumptam propositionem esse veram de causis necessariis, non liberas; quarum in hoc est disparitas, quia causæ necessariæ, si sunt æquales, cùm non habeant dominium effectus, hoc ipso non habent principium, ut hæc potius pars sequatur; quod principium, quia habent causæ liberae, etiam principio in entitate æquale posito, poterit se una determinare, non determinante altera. Habet etiam aliquid consentiens plus præ non consentiente, adeoque est in æqualis per excessum, eo quod principium illud à parte Dei oblatum in ratione beneficij sit majus, quamvis non sit majus in ratione Entis; in ratione inquam beneficij, eò quod felicit Deus principium habiturum effectum, præ principio, quod providetur non habiturum effectum. Unde etiam

Disputatio V.

137

etiam per nos aliqua conceditur inæqualitas, quia operans habet selectum auxilium, quod non habet non operans.

OBJICIT 3. Urgendo fundamenta alia prajecta. Causa prima influit non tantum in operationes, & effectus causarum secundarum; sed etiam in ipsis causas, eas promovendo, & ad operationem applicando, quod non sit nisi per prædeterminationem.

RESPONDE TUR. Ut promoveat Deus causas secundas, sufficit, quod tam in ordine naturæ quam supernaturali causet illuminationes, & affectiones, quibus applicatur voluntas ad agendum, & per selectum comprincipium.

INSTAT 1. Si Deus non determinaret causas secundas ad operandum hic & nunc, sequetur concursus Dei, esse generalem, & confusam quandam applicationem suæ voluntatis, vel potentie, ad concurrendum cum voluntate creatæ; cum enim ille concursus non sit determinatus, debet esse generalis: neque enim inter haec duto datur medium, sed hic modus concurrendi est imperfectus; quia hoc modo induere, est imperfecto & cæcummodo influere. Deinde indeterminatus influxus, est imperfectior determinato; præcipue verò quia scientia conditionata, quamvis prævideat, quis sit secundus effectus, nihilominus ipsi concursui determinationem non præbet, quæ omnia absurdantur posita prædeterminatione.

RESPONDE TUR. Cum Deus in collatione auxiliorum, tam pro statu naturali, quam supernaturali dirigit notitia conditionata, hoc non dicetur confuse agere. Quod autem dicit, si ille concursus non sit determinatus forte generalem; id & equivocum est, si enim nomine generalis intelligit concursum quendam abstratum, & in universali, ille concursus non habet aliam generalitatem; cum enim sit aliquid physicum existens, non est quid universale: si autem nomine concursus generalis, intelligat concursum determinatum in entitate, sed indifferenter in operando, talis generalitas est in illo concursu, non tamen fundat ullam imperfectiōnem, cum ad tuendam libertatem exigita sit in concursu, talis indifferentia. Et certè sicut causa libera hoc est indifferens, est perfectior in genere moris præ necessaria; ita & ille concursus: quamvis autem scientia conditionata ipsi concursui determinationem, quæ sit determinatio suppositionis antecedentis, non adferat;

dirigit tamen Deum, ut conferat principium ex suppositione consequenti determinatum, diligenter ad feligendum principium, allaturum infallibiliter concursum determinatum, quem Deus intendit; licet hæc infallibilitas futura sit ex suppositione consequenti; non autem ex prædeterminatione.

INSTAT 2. Si prima causa applicat suum concursum indifferente modo explicato; Er-

go prima causa non se determinat ad hunc effectum, sed determinatur à causa secunda; quod est absurdum, quoniam ad causam primam potius spectat determinatio causæ secundæ, quam è converso.

RESPONSUM jam est, determinare Deum causam secundam in primis ratione sui decreti, quo decrevit indemnum servare libertatem creatam. Deinde determinat circa actus, qui non sunt mali selectione auxilii potius efficacis, quam inefficacis. Determinat immissione cogitationum quæ sunt in nobis sine nobis. Denique ad omnes determinationes concurrit; cuius oppositum ordinariè imaginantur argumentantes. Quamvis autem causa secunda debeat determinari à prima, id intelligendum est ratione acceptæ potentiae agendi, ratione viri superaddendarum requisitorum ad agendum &c. Sed non debet esse determinatio, quæ indifferentiam in illa agendi, consequenter libertatem tollat. Quod autem universaliter assumit, causam determinantem esse superiorē determinatā, id universaliter acceptum falso est: quia pes curvus determinat rectum ad claudicationem, negativa propositio affirmativam, ad inferendam Conclusionem negativam, hoc est debiliorem; neque tamen sequitur pedem curvum esse dignorem recto, vel ad maximum id verum est de causa determinante viribus, & potestate propriâ; cum tamen omnes vires & potestates creature sint à Deo.

Punctum Difficultatis 4.

Quintum Fundamentum proponitur ex iis, que adserit Alvarez cum aliis,
d. 7. n. 12.

OBJICIT 1. Deus ante omne decretum suæ voluntatis, non scit, quothomines, vel Angelos esset producturus, si crearet alium mundum; Ergo similiter ante idem decretum, non scit, quod actus, vel quales esset producturus quilibet homo, si crearetur & constitueretur in tali rerum ordine. Antecedens inquit, conceditur à quibusdam Assertoribus scientiæ mediae. Cons. probat; Quia sicut omne illud, quod Deus immediate per seipsum operatur ad extra, dependet intrinsecè ex decreto suæ voluntatis; ita etiam quidquid Deus operatur mediante causa secunda, & quidquid facit ipsa causa secunda dependet intrinsecè ex decreto voluntatis Divinæ, cum ejus causalitas extendat se ad quodcumque Eps in particuliari. Hoc ipsum inferiùs sic aliter proponit. Hæc propositio, Deus crearet tot Angelos, si alium mundum produceret, non habet determinatam veritatem, ante decretum Divinæ voluntatis,

M 3

R. P.
H. MLOD
Lanowskij
Tom. I. et Z:
D VI

luntatis, determinantis Angelos futuros, ex hypothesi, si vellet creare alium mundum; Ergo similiter haec propositio, si Petrus ponatur in talibus circumstantiis consentiret, non habet determinatam veritatem, ante decretum Divinae voluntatis, decernentis consensum illum futurum, ex hypothesi, si Petrus constitueretur in illis circumstantiis.

Huic argumento respondent aliqui per hoc, quod D. Deus cognoscat conditionatos suae voluntatis actus de quo praesens objectio non procedit, sed tantum de creabilibus a Deo: An scilicet nosci possint ante Dei decretum. Hinc aliter

R E S P O N D E T U R. Neg. Cons. quia nullum est principium determinativum existentia Angelorum, eorumque numeri, nisi sola & unica voluntas Dei, nec determinationem existentia eorum, subdit Deus alteri determinationi, praeter suam, consequenter hac determinatione non posita, utpote causa existentia, non poterit Deus noscere existentiam Angelorum, manente illa existentia in solo statu possibilitatis, & non extracta ad statum existentia, per aliquam causam determinativam, potentem extrahere: jam autem determinationem actuum liborum, subdidit Deus determinationi creaturae, ad quam etiam ille concurrit, nec alligavit soli, & uni, determinationi suae voluntatis. Quod autem existentiam Angelorum alligari Deus soli determinationi suae voluntatis, & non alligari effectus liberos, soli sua determinationi, hoc inde est: quia existentia Angelorum, non deberet esse effectus liber Angelo aut alicui creaturae; debuerant autem illi effectus conditionati liberi, esse liberi, quae libertas in illis destrueretur, si antecedenter determinarentur a Deo, non praevisa determinatione creatra. Quae autem decreta Divinae voluntatis praecedunt consensum creaturae, jam dictum est & infra dicetur.

I N S T A T I. Ex Auctor. Arist. qui docet, propositiones de futuro contingent, secundum se, non habere determinatam veritatem, vel falsitatem, alias tolleretur contingentia. Ergo ante prae-determinationem non est scibile quid sit futura voluntas.

R E S P O N D E T U R. De mente Aristot. actum est in Log. ad praesens sufficerit dicere, quod effectus in causa entitate praesente spectatus sit contingens, & si in illa determinationem haberet, tolleretur contingentia; non tollitur autem determinatione effectus, ex suppositione illius met ipsius, quae ipsa suppositio effectus, facit, ut certo scripsi posse.

I N S T A T . Nullam esse rationem propter quam voluntas determinetur ad hanc potius partem, ergo debet dari prae-determinationem.

R E S P O N D E T U R. Dominum actionis, esse illud principium determinativum, sicut & in

Deo (salva proportione) determinatio, est ex dominio volendi. Quando autem urget, quod a causa indifferenti, quae tali, non possit prodire determinatus effectus, responsum jam est supra. Bene addit Fassolus convincendo oppositum q. 14. num. 422. hoc argumento. Omnis actus determinatus, qui exit a causa libera, exit ab illa in quantum liber; exit enim ab illa in quantum constituitur in esse tali causa; & sicut effectus exiens a causa necessaria, exit ab illa, ut a causa necessaria; sic effectus liber exhibet a causa libera: sed causa libera est indifferens ad utrumlibet ut supponitur ex Patribus, & definitione libertatis; Ergo a causa indifferenti, ut indifferens, exit determinatus effectus.

I N S T A T 3. Si Deus ante determinationem suae voluntatis sciret, quot Angelos esset producturus, ex hypothesi, quod vellet creare alium mundum, non esset liber in eorum productione: quia tunc illa producione esset determinata a natura & secundum se; Ergo etiam non erit liber, sed necessarius futurus consensus Petri, si ante omne decretum Divinæ & humanae voluntatis, sciret Deus certo & infallibiliter, quod sit consensurus ex hypothesi, scilicet in talibus circumstantiis; & tamen supponitur non esse in facultate Petri tollere, vel ponere illam conditionem, quae posita, dicitur esse infallibile ut consentiat, pricipue cum Nos supponamus actum, qui sequitur necessario ex aliqua suppositione antecedente consensus creatae voluntatis, esse simpliciter necessarium.

R E S P O N D E T U R. Disparitatem esse: quia in casu Antec. esset jam determinatio a natura, & secundum se, independenter a decreto, quod respectu existentia Angelorum est proportionatum ut absolute formerur, ut dixi. Quavis autem independenter a prae-determinatione praevideatur, quid esset facturus homo, si non fieret adhuc independenter a decreto de dandis sub conditione prae-requisitis, de servanda indemnitate, adeoque non independenter a decreto proportionato libertati quia servante indemnem indifferentiam.

Id autem quod ex nostrorum doctrinâ assuit, falso supponit; nam docemus quidem non esse in potestate creaturae, plures ex illis circumstantiis amovere; non tamen docemus infallibilitatem illam ex circumstantiis sequi, sed tantum ex suppositione ipsius futuritionis, determinationis liberae, consensusque exhibendi, vel ex suppositione gratiae, & voluntatis ut operatur, quae ipsa est infallibilitatem illam adferens, & licet non sit in potestate creaturae, plures ex illis circumstantiis, submovendi, sufficiunt ut sit in potestate creaturae, etiam in illis circumstantiis consentire vel non consentire.

O B J I C I T 2. Nihil est scibile, nisi aliquâ necessitate sit necessarium; jam autem ante prae-determinationem, non est effectus necessarius, etiam

etiam necessitate consequenti, quod ipsum prob. quia impossibile est, quod aliquis effectus sequatur necessariò necessitate consequentiæ, sequentia infallibilitatis, ex causa defectibili, & impedibili per concursum aliarum causarum in causa talis determinetur ad talem effectum, ab alia causa superiori, quæ deficere non possit, nec impeditur per alias causas.

R E S P O N D E T U R. Argumentum ex variis principiis solvi posse: in primis, aliud est sequi aliquem effectum necessariò à causa defectibili, aliud autem etiam non sequatur necessariò, sequi tamen infallibiliter ex suppositione consequenti, seu sequi secundum necessitatem consequentem. Sic ex causa omnino contingenti, non sequitur necessariò effectus; supposito tamen, quòd sequatur, jam ex suppositione habet necessitatem securitacionis, quod etiam in praesenti est dicendum. Ad idem solvendum hæc alia via teneripotest. Ad hoc ut causa impedibili sciat agere, licet aliae concausæ possint subtrahere suum concursum, non est necesse, illum prædeterminari à causa superiori, sed sufficiat illa superiore causa ordinari, ut præsto habeantur, & subdi voluntati: ad eum modum, quo ut trahat equus A, pondus B, quod non potest trahere sine equo C, non est necesse determinari equum A, sed tantum jungi illi equum C, vel ad maximum hæc determinatio erit necessaria in agentibus indifferentibus ex defectu; non autem in indifferentibus ex dominio actionis. Addo fieri posse, ut à causa impedibili ab aliis causis, infallibiliter ex suppositione consequenti, sequatur effectus, impedibilitasque illa solum facit, ut possit non sequi, licet sequatur infallibiliter. Unde jam directè negatur illa Major, impossibile est effectum sequi necessariò etiam ex suppositione consequenti, si causa potest impedi, & non determinetur à superiori. Erratio est; quia posse impedi, solum infert, quòd posset non sequi effectus, sed non infert, quia non est securitas.

O B J I C T U M 3. Impossibile est, quòd aliquis effectus intelligatur futurus, nisi dependenter à sua causa efficiente; sed decretum Divinæ voluntatis, est prima & universalissima causa efficientiæ, à qua magis dependet effectus, quam à sua causa proximâ. Ergo ante decretum Divinæ voluntatis, nihil est futurum, adeoque nec sciibile futurum.

R E S P O N S U M est. Decretum Divinæ voluntatis esse primam & universalissimam causam efficientem, sed accommodat ad exigentias rerum; quod autem si istud decretum, quamvis non sit prædeterminativum, dictum est supra.

I N S T A T U M 1. Ita se habet decretum Dei absolutum in ordine ad futurum absolutè, sicut decretum conditionatum in ordine ad futurum conditionatum; sed implicat, quòd aliquid sit

futurum absolutè, nisi præcedat decretum Dei absolutum, quòd illud fiat;

R E S P O N S U M est. Etiam Nos admittere pro statu conditionato decretum, sed proportionatum libertati, quod esset, de exhibendo differenti concursu, sub condicione. Quamvis autem concedamus dari prædefinitiones actuum bonorum pro statu absoluto, non erit neceſſe illas concedi pro statu conditionato; quia non nisi ex causæ debent concedi etiam pro statu conditionato, & non tantum pro absoluto, quæ sunt simpliciter requisita ad operandum; prædefinitiones autem non sunt tales, alias peccans careret aliquo per se requisito ad operandum. Deinde quia positis prædefinitionibus antecedenter ad statum absolutum, habebitur unde salvetur libertas, scilicet quia formantur ex suppositione consensus conditionati. Jam autem si prædefiniretur ipse consensus conditionatus, non esset unde salvaretur libertas: ex nullo enim supposito antecedenti usū libertatis formaretur: quia statum conditionatum non antecedit nisi possilitas; possilitas autem æque importat usum, ac non usum libertatis: consequenter non potest prædefinitionem infallibilem circumstantionare.

I N S T A T U M 2. Futurum conditionatum adimplatà conditione transit in absolutum; Ergo si ante decretum suæ voluntatis cognoscit Deus certè & infallibiliter, quòd si Petrus constituitur in talibus circumstantiis, consentiet, adimplatà illa conditione, antequam aliquid Deus decernat de actu futuro, cognoscit illum actum ut futurum absolute.

R E S P O N D I jam, quòd futurum conditionatum adimplatà conditione transeat in absolutum, sed quia negatur, impleri posse conditionem sine decreto Divinæ voluntatis exhibendi omnem hypothesin à parte sua, fit, ut non cognoscatur sine decreto.

I N S T A T U M 3. Secundum Nostra principia sequi, veram esse istam causalem; quia voluntas creatæ vult influere in istum actum in singulari, Deus influit in eundem actum; & ita voluntas, & operatio humana erit prior, voluntas autem Divina posterior, & pedisæqua voluntatis creatæ.

R E S P O N D E T U R. Cum quicunque voluntatis creatæ actus, per Nos, non fiat sine concursu Dei proportionato, quem confert voluntas Dei applicans omnipotentiam, fit, ut non possit operatio humana dici prior operatione Divina, & voluntate ejusdem omni; licet sit prior aliquæ voluntate, nempe præ definitivæ; consequenter non subjungetur concursus Dei voluntati humanae, cum illa ipsa voluntas facta fuerit Deo concurrente: immo cum concursus Dei habeat rationem principalis, sine quo nulquam possit agere creatura, non potest dici subjungi; quia principalia non subjunguntur. Consequenter

M 4 illud:

R. P.
H. MŁOD
I nowski
Tom. I. et Z.
D. VI

illud: Quia vult voluntas, non excludit concursus Dei, & influxum, adeoque nec habet rationem prioris ante influxum divinum; ita tamen ut excludat rationem suam determinationis ad unum, à solo Deo oriundam. Directè ad argumentum dici potest. Falsam esse per nos hanc causalem: ideo Deus influit, quia creatura vult influere, nam hæc ut hic ponitur causalis, supponit priorem esse influxum creature, & pro illo priori, exclusivum influxum Divini.

Punctum Difficul- tatis 5.

*Proponitur sextum Fundamentum ex iis,
que adferunt idem Alvarez.*

IMPUGNAT 1. L. 3. de Auxiliis d. 23. dicit que Deum motione præcipuâ, prædeterminationâ, applicari debere voluntatem creatam, ut liberè, & infallibiliter operetur, quod ipsum præter Aut. S. Thom. sic probat. Virtus qua respicit finem, movet & applicat cæteras potentias ad suas operationes, ut videre est, in voluntate intende finem, aliisque virtutibus imperantibus in suum bonum actus aliarum virtutum: sed Deus respicit finem omnium causarum secundarum; Ergo movet & applicat voluntatem creatam ad suas operationes.

RESPONDETUR. Querendo, cùm etiam creatura libera respiciat finem, cur etiam non se movebit, nec applicabit ad agendum; Si enim id non habet; falso inferetur talis applicatio, ex præcisa formalitate intendendi finis: Si autem id habet, concordantæ sunt hæc duæ applicaciones, quod non facit arguens. In Nostris autem principiis hoc ita sit; applicat enim Deus creaturam per cogitationes, quæ sunt in nobis sine nobis; creatura etiam intendens finem, una cum concurso Dei determinat se, Deus seligit principia, quæ prævidentur eventum habitu; creatura ita illis utitur, ut posset non uti, applicatque se usu illorum. Deinde concedi potest totum argumentum; Nam concessio, quod applicetur à Deo ad agendum voluntas, nego id fieri per prædeterminationem; sed per motus primos indeliberatos, quos Deus immittit, per completionem potentiarum ad agendum, & similia.

INSTANT 1. Deus est causa finalis applicacionis causarum secundarum; Ergo & efficiens; quia aliás aliud esset ultimus finis omnium creaturarum, & aliquid aliud præter Deum esset primum efficiens.

RESPONDETUR. Concedendo totum; sed negatur hanc applicationem prædeterminatione fieri. Quando autem urget dominium Dei in ipsam operationem, illud per hoc salvatur; quod talc habeat, quale habere vult; autem

habere libertatem, quæ non servaretur, si posteretur prædeterminativa applicatio.

INSTANT 2. Quando agens, præsertim si habeat infinitam virtutem, utitur instrumento ad aliquid efficiendum, tribuit ei, in ipso actuallius, virtutem intentionalem ad effectum illum producendum; qualis virtus tribuitur etiam sacramentis novæ legis, quæ virtute Divina, gratiam efficiunt, quam significant, sed Deus utitur creatura, &c. tanquam instrumento ad efficiendum, ut nostrum liberum arbitrium actualiter cooperetur Deo excitanti & vocanti; Ergo tribuit illi intentionalem virtutem, ad hujusmodi effectum infallibiliter producendum, hæc autem est prædeterminationis.

RESPONDETUR. Quærendo, cùm Deus utitur prædeterminatione, tanquam instrumento, an superaddat adhuc aliquam intentionalem virtutem, vel non? si non superaddit; Ergo nec auxilio, in entitate indifferenti, quod prævidetur ex suppositione infallibilitati operaturum, vel aliquibus aliis, superaddenda erit talis virtus. Deinde si illi prædeterminationi tanquam instrumento, non superadditur ulla intentionalis virtus, jam erit hoc ipso falsa assumpta Major. Quod si dicas, etiam illi imprimi intentionalem virtutem; hoc ipso dicis prædeterminationem ulterius prædeterminari, adeoque concedis processum in infinitum. Directè dici posset, quod Deus tribuat virtutem intentionalem, sed proportionatam instrumento; consequenter si instrumentum sit liberum, debet illi tribuere virtutem intentionalem, non determinatam ad unum; talis autem non est prædeterminationis. Et si concedenda foret virtus ista intentionalis, sufficienter salvaretur ratione selecti auxili, ratione cogitationum, quæ sunt in nobis sine nobis, &c. Major etiam est absolute falsa: quia dum elevat Deus sacramenta ad producendum gratiam, nullam illis virtutem imprimet. Denique ne hoc explicatur, quid veniat nomine virtutis intentionalis?

INSTANT 3. d. 8. n. 24. Qui efficit ut liberum arbitrium scipsum determinet ad operandum, prædeterminat; nam prædeterminare, est, prius in signo rationis, determinare vel efficer, ut aliquid se determinet; sed Deus facit, ut se arbitrium determinet, ergo prædeterminat.

RESPONDETUR. Prædeterminationem duplificem posse considerari; primam impropteram, ordinatam ad tollendum indifferentiam habendi, vel non habendi vires, tribuendi auxilium selectum, & concursum specialiorem in ratione beneficii; talem determinationem impropteram Nos etiam admittimus. 2. Potest cogitari prædeterminationis stricta, stans in determinatione antecedenti simpliciter, ad hoc non nisi agendum, ut nos determinemus, & quæ posita non possit fieri oppositum, & hanc negamus.

IMPUGNAT 2. Idem. Inter potentiam constituta-

stitutam in actu primo, per virtutem activam in experientem, vel per habitum superadditum, & actualem operationem ejusdem potentiae liberae, datur motio quedam prævia, per quam ipsa voluntas, compleetur in finis virtute adiva; sed haec motio physica prædeterminat voluntatem; quod ipsum prob. nam cum illa motio prævia sit transiens cum actu, ad quem movere impossibile est, quod in voluntate ponatur, & voluntas non operetur actu illum, ad quem Deus movet efficaciter, eandem voluntatem.

R E S P O N D E T U R. Negando Minorem cum sua prob. que difficile aliquid assunit; nam si deus gratia sufficiens, quam dari fides docet, illa etiam erit quid medium inter potentiam naturaliem in actu primo, & inter consensum qui poterit esse, estque illa gratia transiens; & tamen de facto posita in voluntate, non operatur actum. Ergo ex sola illa mediatione, & formalitate transcursis, non reteat infertur impossibilis secundum quam impossibile sit, ut voluntas non operetur actu illum: sed posito etiam, quod sine illa restrictione, verum esset hoc principium assumptum, impossibilitas illa non operandi, posset haberi ex suppositione non nisi consequenti. Ad Majorem quod attinet, si recte intelligatur vera est; nam efficax auxilium, non est quid habituale, sed actuale; hinc inter ipsam potentiam, & inter ipsum actu quodammodo mediatis ratione virium, causativi, operativi; & in ordine etiam naturali aliquid simile mediat, saltem cognitiones quas appellat Amotelles immislas à bonâ fortunâ. Quando autem d. 91. n. 8. assunit, quod ad singulos actus supernaturales necessario requiritur auxilium gratiae efficacis, & quod hoc auxilium nisi in prædeterminatum, non sit efficienter & efficaciter facturum ut operemur, utrumque imponitum assunit, primum quidem, quia alias qui habet solam gratiam sufficientem, careret necessario prærequisito ad agendum: secundum etiam immixtum dicit, quia nos agnoscimus à gratia, ipsum etiam actu efficienter produci. Denique auxilium selectum potest appellari motio prævia & transiens, cum quo, quamvis non sit prædeterminatum, infallibiliter est operatura voluntas, licet possit non operari.

I M P U G N A T U R. Impossibile est, quod auxilium inherens libero arbitrio ex sola reali & intrinseca virtute, quam habet ut venit à Deo, exclusa scientia media, inducat certò & infallibiliter consensum, nisi habeat virtutem physicè prædeterminandæ voluntatem ad eundem contentum eliciendum: etenim seclusa determinatio physicæ, & præscientia futuri consensus ex hypothesi, non est aliquid fundamentum, cui certitudo & infallibilitas futuri consensus, innipollit.

R E S P O N D E T U R. Quod assumat argumen-

tum aliquid, quod probandum fuisset, dari auxilium inherens ex intrinseca virtute infallibiliter inferens consensum; sed hoc transitu, etiam per hoc satisfit argumento, quod fundatum citi certitudo & infallibilitas futuri conditionate consensus inniti possit, sit suppositio ipsiusmet consensus. Inquirit etiam alias idem d. 87. si non ponatur physica prædeterminatio, quomodo à Deo applicetur ad agendum liberum arbitrium? sed hoc jam solutum est, quod applicetur collatione virium agendi, illuminatione facta in nobis sine nobis, selectione compriprincipiorum, selecta autem principia, si conferantur, infallibiliter inferunt mentem, & sunt fundamentum, cui certitudo & infallibilitas futuri consensus innituntur &c.

Punctum Difficultatis 6.

P R O P O N I T U R septimum Fundamentum, petitum ex concursu Dei.

INexplicabile est, quomodo actus liber, si non datur physica prædeterminatio, pendaat à voluntate Dei, & concursu. Hinc

I M P U G N A T U R. Actus liber creaturæ, non potest fieri independenter à concursu creaturæ, ita ut etiam non possit fieri independenter à voluntate Dei, se determinantis ad concurrentum, quod est formalissimum prædeterminare.

R E S P O N D E T U R. Oviedo & dicit Deum habere aliud decretum circa bonos actus, aliud circa malos; circa actus bonos habet Deus decretum, quo dicat, volo quantum est ex me, ut sit actus amoris; ita tamen illum decerno, ut voluntas possit ab illo cessare, dicitque hoc decretum habere in se imbibitum affectum complacentiæ explicabilem istis verbis: Utinam sit iste actus. Circa actus autem malos habet Deus decretum, quo dicar, volo ut quatenus est ex me, non deficiat actus odii, ut jura voluntatis non infringantur, quem actum velle ego non produci à voluntate, quia malus est. Quod etiam decretum habet in se imbibitum actum displicentiæ exprimibilem istis terminis, utinam non sit talis actus. Hæc responso

N O N S A T I S F A C I T U R. Qui decretum, de quo hic queritur, ostendi debet esse tale, quod sit principium per se requisitum ad operationem liberam, ita ut in quoque statu reperiatur actio libera, in eodem statu reperiatur etiam decretum principians illam operationem: Sed decretum Oviedi non est tale; quia non est aliud, nisi prædefinition actus liberi, quæ per se non est requisita ad operationem, alias peccans non peccaret; quia committeret actio em non habens prærequisitum, ne peccet; nempe prædefinitionem, nec appetit quomodo salvâ libertate tale decretum posset formari, pro statu conditionato?

Non

R. D.
H. MŁOD
TOWSKI
Tom. I. et Z.
D. VI

NON SATISFACIT 2. Quia non est explicatum ab illo, quomodo velit tunc Deus amorem, ita ut ab illo possit cessare; & tamen quod Deus vult, ab illo nemo cessat, respondebisque, nisi adseratur aliquid novum, nonnisi petendo principium: si enim dicas illam voluntatem Dei esse indifferentem, de hoc ipso queritur, quomodo stante indifferentia in illo actu Divino, salvetur ejusdem efficacia?

NON SATISFACIT 3. Quia universaliter non explicat determinationes Divinas in iis, in quibus ille concipi potest indifferenter per ordinem ad operationes creatas: inter cetera enim non explicat, per quid tollatur indifferentia Divina, ut permittat voluntatem liberè, vel non libere agere. Hinc

RE S P O N D E T U R 2. Et ut id commodiū fiat, particularitatem disponenda est responsio. In primo signo rationis Deus cognoscit in sua potestate esse, ut voluntatem rationalis creature ita sibi subdet, ut infallibiliter, hoc nonnisi velit, quod ille vult; vel certe ita attemperare concursum suum, ut aliqua possit velle liberè; hanc illius cognitionem sequitur decretum, quo dicit Deus, volo ita attemperare meum concursum, ut voluntas creature rationalis, illo uti possit, si velit, vel non uti. In secundo signo rationis cognoscit Deus per scientiam simplicis Intelligentiae vim, & energiam suorum auxiliorum, secundum quod dicunt rationem virium ad operandum; cognoscit etiam creature non habere in sua potestate positionem illorum auxiliorum; huic cognitioni subne~~et~~tit Deus suum decretum, quo se alligat ad danda talia auxilia. In tertio signo rationis, cognoscit Deus per scientiam conditionalium, quid in his & in illis circumstantiis cum illo auxilio esset operatura creature; & quia per illam scientiam videt aliquos abusuros suo consensu, alias bene usuros, procedit ad duplex formandum decretum; primum circa actus bonos, cuius progressus est talis, si hoc auxilium ita circumstantionatum haberet, faceret hunc actum, volo illi exhibere auxilium illud. Ad formandum autem decretum circa actus malos, sic procedit, yellem quantum est ex me non fieri actus malos; quia tamen volo salvare libertatem creature, nolo impedire & subtrahere meum concursum, & tunc primum voluntas Divina applicat potentiam Dei executivam ad exhibendum auxilium. Ut autem haec decreta melius penetrantur,

NOT 1. Decretum primi & secundi signi, esse causam per se requisitam ad agendum, praesupponit secundum, attendat ad auxilium, propter habet rationem virium, potentiae agendi, &c.

NOT 2. Tertii generis decretum non esse per se requisitum ad operandum, sed ostendere nonnisi specialissimam Dei providentiam circa actus bonos, & ostendere, displicentiam circa malos.

NOT 3. Absolutum Dei decretum secundum signum rationis non dari, nisi circa ea, quae de facto existita sunt, quomodo enim diceret Deus, faciam exhibendo, quod non est facturus, nec exhibitus?

NOT 4. Quod sicut posito illo decreto omnes homines vult Deus salvos fieri, complacet sibi Deus in illo actu; nec tamen complacet in salvatione peccatorum, cum peccatores actu sunt: ita etiam Deus complacet sibi in illo actu de salvandâ libertate; licet non complacet sibi in actionibus, ex libertatis abusu, factis.

NOT 5. Sicut Deus generale illud decretum, quo vult omnes homines salvos facere, particularisat, ut ita dicam, postea particulari electione; ita generale illud decretum de concrendo, particularisat prædefinitionis, & promissionis; cum hoc tamen inter cetera discrimine, quia hoc decretum primum, est inefficax, decretum autem de quo hic, est efficax: & sicut inefficaciam illius prioris colligimus à posteriori; quia non omnes salvantur, ita & efficaciam hujus de quo agimus, decreti colligimus, etiam à posteriori, quia nemo necessitatur, & nemo caret prærequisitis agendi. Directe ad argumentum: Nego quod formalissimum prædeterminare, sit, nolle Deum actionem creature fieri independenter à se, tumque primum prædeterminaret Deus, ut volendo non fieri actionem creature, independenter à se, determinet ita creature, ut non possit non agere.

IN S T A B I S. Causa prima & causa secunda per se convenient ad agendum, tunc vel causa secunda excitat primam, ut secum operetur, & sic prior erit natura, usus causa secunda, quam primæ; vel causa prima excitat secundam efficaciter, ergo & prædeterminat.

RE S P O N D E T U R, cum Lessio, causam primam per se convenire ad agendum cum creature, & ex propposito; quia ex vii illorum decretorum, de quibus actum est, & quod ita teneatur coagere creature, non inducit imperfectionem in Deo; quia hoc proficiscitur ex ipsius libero decreto. Unde ulterius negatur creature à Deo moveri motione prædeterminativâ, vel à creature Deum excitari, sed ad coagendum trahitur Deus, vi decreti, à se liberè facti. Et sicut quando voluntas producit actum supernaturalem, hoc ipso influit habitus supernaturalis; quem tamen non excitat ad agendum voluntas; & cum intelligimus, nihil facit intellectus circa excitandam ipsam speciem ab intellectu; ita nec in præsenti est neceſſe, ut causa secunda excitet Deum. Deinde alia via eidem difficultati satisfit concedendo excitationem factam à Deo non per qualitatem prædeterminantem; sed ob motus tales, quales oriri dicebat Aristoteles à bona fortuna, & quos Theologi docent fieri in nobis sine nobis, multoque magis (fi) phrasis

phrasis placeat) excitat, collatione selecti au-

alii.
QUÆRES I. An voluntas Dei, quam habet de-

utetur cum creatura sit determinata, vel non?

Ratio, quia si est determinata, quomodo non
afficit libertati? Si autem est indeterminata,
quomodo hoc potius causat, quam illud? Cir-

ca quod
ASSERO 3. Gratia v. g. efficax, quando datur
& salva libertatem v. g. in amando, hoc non ita ac-
cipendum est, quasi gratia possit esse principium odi-
endi, sed quod non inferat necessariam operationem
amandi. Quis enim dicet, quod gratia concurrat
ad odium Dei? & quod exhibito concursus ad
liberè sedendum concurrat ad non sedendum;
quod ita repugnat, ac potentiam visivam, esse
principium non videndi.

ASSERO 1. Illam voluntatem non esse quid in-
differens, & indeterminatum in entitate; existit
enim, nihil autem indeterminatum existit.
Quod affectum procedit non tantum de volun-
tate illa entitatè sumpta, secundum quod illa
Deus est; sed etiam de voluntate formaliter, &
secundum sua complementa, & connotata spe-
cifica, & secundum ut vocant, esse formale.

ASSERO 2. Quod voluntas concurrendi non
destruit posse non agere: nihilominus infert potius
uncursum quam non concursum. Tum, quia fal-
sum est de illa voluntate, quod sit voluntas non
concurrendi loquuntur enim de voluntate con-
currendi, vera ergo erit affirmativa: Est volun-
tas concurrendi. Tum, quia illa voluntas est
principium completivum libertatis creatæ in a-
gendo: Ergo debet esse voluntas agendi; nam
principium agendi compleri non potest per su-
um contradictorium; hoc est per principium
non agendi: quomodo autem ratio voluntatis
determinata ad concurrendū stare possit cum
indifferentia ad hoc, vel ad ejus negationem,
explicari sic potest: Quotiescumque est deter-
minatio ad universale, toties est determinatio e-
tiam ad particularia, illam rationem universa-
lemparticipantias si enim ponatur determinatio
qua Deus dicat: Omnes perseverantes in gratia
volos salvare, hoc ipso censetur Deus esse deter-
minatus ad salvandum Petrum, Joannem &c. Si
nem de universalis est verum dicere; Omnis ho-
mo est rationalis, etiam de particularibus est ve-
rum, ergo Deus determinatus sit ad præbē-
dum concurredum cuicunque operationi creatæ,
hoc ipso est determinatus ad concurredū danū
hunc & illi in particulari operationi. Et quia in-
ter operationes pombiles à creatura non solum
est v. g. amor, sed etiam nolo amare, hinc Deus
qui est determinatus ad cooperandum unicuique
operationi creatæ, cum ut dixi, operatio crea-
turæ non sit solo amore, sed etiam extendatur
ad nolo amoris, hinc sit, ut vi illius universalis
ad concurredum voluntatis, non solum sit deter-
minatus Deus ad concurredum ad actum
amoris, sed etiam ad nolo amare, si creatura ve-
lit. Porro per hanc voluntatem universaliter ad
omnes concurredi operationes, non debet in-
tellegi determinatio Divina ad aliquid mente
nostra abstractum, sed ad particularia conveni-
entia inter se in ratione operationis liberae.

QUÆRES 2. Quomodo creatura determinet se
ad hunc potius quam ad illam parrem? In ore est
DD. creaturam se determinare ad speciem a-
ctus, hoc est ad amorem & odium, ut verò hoc
potius actu individuo amoris vel odii amet,
creaturam determinari à Deo ordinariè dici so-
let. Sed in hoc est difficultas. Quia ante-
quam videat Deus determinatam voluntatem
ad hunc potius actum, cuius determinationem
supponimus à Deo fieri, non potest videre de-
terminationem ad speciem actus, quod ipsum
prob. Non videt hanc determinationem in i-
psam et voluntate, quia hæc non minus est prin-
cipium elicivum hujus, quam oppositi; neque
in alio comprincipio; quia hoc non conceditur:
neque etiam in ipsis actibus, ut jam productis;
quia non possunt videri ut producti nisi deter-
minati; determinati autem non sunt, nisi post in-
dividuationem, quam quomodo Deus confert?
si in priori non videt determinationem, quoad
speciem actus, factam à libertate creaturæ?

RESPONDET Oviedo ex Suar. quod non
prius se determinet creatura ad speciem actus,
quam illam determinet Deus quoad indivi-
duum, sed prius determinatur à Deo quoad in-
dividuationem non absolutè, sed ex suppositio-
ne, quod velit actum talis speciei elicere; quod
ipsum facit Deus preparando concursum ad
hunc potius v. g. actum amoris, & non aliud,
Hæc responsio

Non

R. P.
H. MŁOD
a nowski
Tom. I. Z.
D. VI

NON SATIS FACIT. Quia per illam non prius creatura se determinat ad speciem actus; quām determinetur ad individuationem, & prius naturā se creatura determinat ad speciem actus, quām determinetur ad individuationem actus. Prima pars docet in responsione; secunda elicitur ex doctrina ejusdem sic; Illa determinatio ad individuationem non est absolta, sed ex suppositione, quod veller actum talis speciei elicere: Ergo prius est illa suppositio, quōd talem actum elicere vellet; Ergo prius se determinat creatura, quōd vellet talem actum elicere. Quod si mens sit Oviedi non esse illic determinationem creaturæ pro una parte, sed meram indeterminationem ad utrumque; Deum autem formare determinationem ad individuationem actus, casu quo creatura vellet se determinare ad hanc speciem actus, posset sustiniri responsio.

RESPONDERI potest 2. Nec prius, nec posterius determinare se creaturam, quoad speciem actus, quām determinetur quoad individuationem, sed utramque determinationem si multaneam esse. Ratio est, quia ratio specifica actus, & ratio individualis non admittunt inter se rationem prioris & posterioris, cūm sit una eademque entitas physis, quæ se ipsa nec prior, nec posterior.

Rursus, impossibile est esse determinationem quoad individuationem, & non esse determinationem quoad speciem actus: quia impossibile est esse aliquid individuum, & particulare, & non involvere rationes superiores: è contraria impossibile etiam est, esse prius determinationem ad speciem actus, quin simul sit determinatione ad individuationem: quia est determinatio ad actum ponendum; actus autem ponendus est individuus: ratio autem sola specifica, non est quid individuum. Unde ulterius in hac responsione dici debet, quōd illa determinatio & ad speciem, & ad individuationem actus, tam à Deo, quām à creaturā ponatur; à creatura quidem; quia individuus hic specificus actus, est actus creaturæ: Ergo ab illa pender: quod etiam pendeat à Deo, ratio est, quia Deus ad omnes actiones creaturarum concurrit: quod etiam non à solo Deo ponatur determinatio quoad individuationem actus sic probatur; quia determinatio illa, quoad individuationem actus, nihil in re est, nisi concursus Dei ad hunc potius actum; Porro concursus Dei ad hunc potius actum, nihil in re est, quām ipsa actio creaturæ prout dependens à Deo; Actio autem creaturæ non pendet à solo Deo; sed etiam à creaturā; Ergo & illa determinatio.

Neque obstat, quōd intellectus non attingat rationes individuales actuum; quia tunc tantum ad determinationem est necessaria propositio objecti, quando sit per actum signatum distinctum ab ipso actu, qui sit, adeoque strictè e-

lectivè. Non est autem necesse fieri, per propositionem objecti, determinationem, quæ sit per actum exercitum, hoc est, per positionem ipsius met illius actus. Imaginare hic, quōd creatura independenter à Deo operetur, tunc vi hujus independentiæ, non solum se quoad speciem actus, sed etiam quoad individuationem determinaret. Cū ergo ita Deus alliget suam Omnipotentiam creaturæ, ut quantum est ex illa, nulli actioni ponat impedimentum, ita coagendo creaturæ, ac si dispositio plena Omnipotentia penes creaturam foret. Hinc dici poterit, quod creatura non præcisè ratione sui, sed ratione omnipotentiae coagentis, determinet se, ad individuationem actus. Et sicut non est in nostra potestate ponere actum supernaturalem, est tamen in nostra potestate Dei gratiâ adiutâ; sic non est in nostra potestate simpliciter determinare nos ad individuationem actus; est tamen in nostra potestate cum Dei Omnipotentia coagente. Hinc jam pro Responsione

RATIO adferri potest. Nihil obstat, quo minus nos determinare dicamus etiam ad individuationem actus, si spectetur voluntas nostra unā cum divinâ Omnipotentiâ coagentis, & hoc creaturam constituit in dominio magis pleno sua actionis, quamvis subordinato Dei dominio; Ergo censendum erit, quod nos determinemus, etiam ad individuationem actus modo explicato. Rursus, in illâ determinatione quoad individuationem actus attributa Deo, vel se habet Deus per modum simultaneè coagentis cum creaturâ, vel non? Si primum, ergo ad illam determinationem quoad individuationem actus, etiam creatura concurret; Ratio enim simultaneè coagentis, requirit actionē duorum. Quod si respectu determinationis quoad individuationem actus non se habet Omnipotentia per modum coagentis; Ergo respectu illius actus individui merè se passivè habebit voluntas; Si autem nihil obstat, non debemus hoc asserere, ut simplicius accipiuntur verba Concilii, quod nos censemus respectu actionum nostrarum meritoriarum (indubie individuarum) non habere merè passivè; præcipue cùm illa determinatio sit, ipsum ponit actionum. Rursus, si respectu determinationis quoad individuationem actus non se habet Omnipotentia per modum coagentis, ergo actus determinatus quoad individuationem, erit effectus specialis solius omnipotentiae; tunc quæro; Hæc determinatio estne ante positionem actus, vel in ipsa entitate actus? Silecundum; Ergo dabitur aliquid in actu creando, quod non productum à creatura: Si primum, hoc est omnino superfluum, & non abhinc liter ac prædeterminatio, sublativum libertatis. Denique si hæc determinatio est oblatio concursus determinati, & si concursus determinatus est indentificatus ipsi actioni creaturæ, & si ipsa actio pender à creaturâ, quomodo determinatio quoad

quoad individuationem illi identificata, non pendebit? Neque valet, si dicas, quod illum a-determinatum producat quidem voluntatem, sed non quod se ad illum determinet; non inquam valet, quia determinare se voluntatem una cum coagente omnipotentiā, est produce-re sui determinationem; nec enim plus intelligimus per hoc, sed producit sui determinationem: quia illius determinatio nihil aliud est in se, nisi species actus, quem producit; ad eum modum, quo determinatio ad speciem actus, est potius species actus; Ergo.

Possentiam aliquis bene responsionem communem tueri, dicendo quod ad solam speciem actus determinet se creatura vagè quodammodo attendendo ad individuationem, hoc est, ad hunc, vel illum actum, ad quem Deus producendum inclinabitur. Planior autem omnibus his satisfaciendi modus est, quod determinatio illa, quae est ad individuationem actus non auferat libertatem; quia ad quæ non se extendit notitia, ad illa nec se extendit libertas: Cū ergo ad individuationem non extendatur notitia, nec se extendit libertas: Quia autem exten-dit se notitia ad speciem actuum, ad illam ex-tender se & libertas, adeoque indeterminatio, quæ non auferatur, nisi à libera determinatione.

Addo tamen hoc totum Argumentum non tam habere difficultatem petitam ex materia de Prædeterminatione, quam ex materia, quid concursus Dei?

Punctum Difficultatis 7.

Proponitur octavum Fundamentum, quod consistit ex variis rationibus Thomist. & aliorum.

PRIMA RATIO Cabreræ apud Fassolum q. 14, n. 261, qui dicit, nos tenere, quod scire infallibiliter futurum, tollat libertatem ad voluntum oppositum; ex quo sequitur, quod si Deus antecedenter ad omnem actum suæ voluntatis, scit quid Petrus faceret in tali occasione, & ex suppositione; tunc jam non posset velle, ut Petrus faciat oppositum; consequens autem est falsum; nam illa suppositio, quod Deus sciat, quid Petrus facere debet non pendet à divina voluntate, cum antecedat omnem ejus actum.

RESPONDETUR. Nostros non docere, quod scientia Dei tollat libertatem per se lo-quendo, sed ratione adjuncti, ut si nosceret illa in decreto antecedenti determinationem creaturae, & similia. Deinde immerito etiam supponit, quod illa suppositio cognita à Deo, antecedat omnem actum Dei; nam licet antecedat omnem voluntatem prædeterminationem, quæ non habetur, sed non antecedit voluntatem determinatam, nonnihi indifferenti concursum cum creatura libere agente, concurrendi, &c. Directe ad argumentum negatur con-

sequentia, quia in casu antecedentis, nosceretur illud objectum tanquam determinatè futurum, sine ullo exercitio libertatis creatæ; In casu autem consequentis supponeretur usus libertatis divinæ, de servanda indemni libertate creatæ, de dandis accommodatis libertati creatæ comp̄ncipiis.

INSTANT idem apud Fassol. n. 438. si seclusa prædeterminatione noscuntur futura conditio-nata libera, sequitur talium futurorum cognitionem provenire Deo à casu, & ex aliquo ex-trinseco; quod est falsum.

RESPONDETUR. Prædicatum omniscibili-tatis non provenire Deo à casu, sed ex determi-natione suæ infinitæ scientiæ, vi cuius hoc ha-bet, ut quod sciri potest illud sciat: Unde jam ex parte scientis non est casus, ex parte autem sciti non est etiam casus; quia scitum in seipso dicit infallibilitatem ex suppositione: Sed tota causalitas, vel correctiùs contingentia, est ratio-ne causarum indifferentium ad utrumlibet, & ex usu libertatis quam indemnum voluit ser-vare Deus.

SECUnda RATIO est Gonzalez apud eundem n. 423. Per nostros futura contingentia conditionata pendent à decreto conditionato, tam ex parte objecti, quam ex parte actus; hoc autem non potest dici, quia decretum re ipsa non potest habere rationem futuri, cùm sit immati-~~ter~~ & æternum, ergo solum poterit habere rationem futuri, secundum ordinem rationis nostræ, per respectum ad aliquod aliud decretum, quod præsupponatur prius existens in Deo, secundum ordinem dependentiæ objectorum.

RESPONDETUR. Quod re ipsa futuri ra-tionem decretum Dei habere non possit, sed nonnihi ex modo nostro concipiendi; rationem autem futuri, ex sententia communiori conno-tantium, habet ab aliquo connotato extrinseco futuro. Dici etiam potest, quod illud decretum præsupponat aliud prius, nempe decretum illud absolutum ex parte actus, de concuren-do nonnihi indifferenti concursu, salvandaq; in-dependi libertate. Quomodo autem salvari pos-sit, quod cùm futurum pendeat à decreto Dei, nihilominus illud circumstantionet, peti debet ex materia de actu Dei libero.

TERTIA RATIO est ejusdem, quæ etiam utitur Guilielmus Tuilli Calvinianus. Omne quod transit ab æterno, de conditione mere possibilis, in conditionem futuri, debet supponere ab æterno illius transitus causam, futurum quod dicitur conditionatum, transit ab æterno de conditione mere possibilis ad conditionem futuri; Ergo debuit supponere transitus illius causam, sed hæc nulla alia potest esse, nisi vo-luntas divina; Ergo.

RESPONDETUR communiter, quod transi-tit (ut dicit Major) debet supponere transitus il-lius causam, non quæ verè sit, & ponatur, sed quæ esset & poneretur: Quæ distinctione ad-

N hibi-

R. P.
H. MŁOD
nowski
Tom. I. et Z.
VI

hibitâ negatur consequentia. Causa autem illius transitûs est determinatio voluntatis creatæ, si poneretur, & decretum Dei conditionatum, tam ex parte objecti quâm ex parte actus. Hinc etiam transitio syllogismo, subsumpti antecedens negari potest, vel distingui, quod procedat de voluntate non prædeterminante, sed conditionata ex parte actus & objecti.

INSTAT 1. Gonzalez. Causa prima aliter comparatur ad ipsum futurum, & aliter ad mere possibilia, igitur causa prima præexistit cum aliqua determinatione respectu hujus effectus, quam non habet, respectu pure possibilium.

RESPONDETUR. Non esse necessarium, ut hoc decretum sit prædeterminatum, sed sufficere, ut sit decretum tam ex parte actus, quâm ex parte objecti conditionatum, & illud ex parte etiam actus absolutum, quo dicit se velle indemnum libertatem humanam servare. Diversitas autem habendis aliter ad possibilia, quâm ad futura conditionata, inde petitur, nam in primis ad possibilia habet se nonnisi consecutivè, ut dicitur in Metaphysicis; neque enim id est aliquid possibile, quia potest illud velle Deus; sed id est vult, quia est possibile; jam autem ad futura tam conditionata, quâm absoluta, habet se antecedenter, & per modum causa futuritionis modo illis proportionato. Rursus, inde petitur cum Fassolo diversitas n. 427. sicut condistinguuntur hæc tria, Potest esse, Est, & Esset, ita condistinguuntur debet, potest velle, vult, vellet; Potest velle, respicit possibilia, vult absolute; vellet conditionata.

INSTAT 2. idem. Ille effectus habet aliquam determinationem ad fore; ergo aliter respicit causam primam, quâm effectus pure possibilis; sed effectus pure possibilis solum respiceret illam ut potentem producere si velit; ergo talis effectus respicit illam ut producentem, atque adeo ut volentem producere.

RESPONSUM jam est; quod effectus conditionatus respiciat Deum volentem producere voluntate conditionata tam ex parte objecti, quâm ex parte actus, possibile autem, solum posse velle.

INSTAT 3. Ista responsiones pertinet principium, & contradictionem involvunt: Si enim ille effectus non respicit voluntatem, ut præcisè potentem velle, ergo illam respicit sub aliqua determinatione, & actualitate, sub qua illam, non respiciunt possibilia.

RESPONDETUR. Negando peti principium, vel quod id involvat contradictionem; jam autem intervenit illic actualitas decreti de servanda libertate creata, item formalitas voluntatis ex parte objecti, & ex parte actus conditionata, quæ duo non respiciunt possibilia. Deniq; possibilitas nihil ante se prius respicit; jam autem effectus absolutus respicit futuritionem sui conditionatum, consequenter respicit vo-

luntatem sub aliqua determinatione ex suppositione illa consequenti conditionata.

INSTAT 4. Effectus conditionate futurus respicit causam primam, igitur respicit illam sub determinatione ad esse ejus potius quâm ad non esse; Ergo respicit illam sub formalitate actus liberi existentem, quia aliâs respiceret illam non nisi ut potentem velle.

RESPONDETUR. Quod effectus conditionatus referatur ad causam primam, sub determinatione indemnissim servandæ libertatis, & actus, tam ex parte illius, quâm ex parte objecti, conditionem involventis, cum tamen possibilia respiciant non nisi ipsum posse velle; futuritioq; conditionata ad seipsum, requirit antecedentem voluntatem, & decretum divinum in ante explicatum, possibilitas autem non requirit illum Dei decretum antecedens, ut immediate dixi.

INSTAT 5. Decretum divinum, à quo pender effectus conditionate futurus, est prius ratione effectu; Ergo effectus dicit ordinem ad illud decretum, ut jam præexistens.

RESPONDETUR. Decretum de servanda indemnissim libertate, & decretum conditionatum tam ex parte actus, quâm ex parte objecti præexistit effectui, sed non est necesse, ut præexistat determinativum.

INSTAT 6. Decretum divinum non appetit unde possit habere rationem futuri.

RESPONDETUR. In re nullum decretum posse esse futurum; Omnia enim identificantur divina entitati præsenti; sed habet hanc denominationem à connotatis extrinsicis, vel per aequivalentiam; quanquam effectus futurus sub conditione, præsupponit etiam præexistens Dei decretum, quo vult salvare indemnissim libertatem, & subsequens aliud, tam ex parte objecti, quâm ex parte actus, conditionatum.

INSTAT 7. Volitio Dei absoluta, & efficax concurrendi ad istum actum liberum nostrum in particulari, non se habet concomitante, cum determinatione liberâ nostræ voluntatis; quia duæ causæ, non possunt simul ad aliquid unum concurrere, nisi sit aliquid agens excitans utrumque; quod autem erit excitativum Dei? Non etiam se habet illa volitio Dei consequenter ad determinationem nostræ voluntatis. Tum quia alias volitio Dei, & concursus, qui ab illa pendet, non esset requisitus, ut nostra voluntas agat; siquidem effectus conditionatus, illi presupponeretur. Tum quia alias necessitatibus Deus ad illam volitionem, siquidem præsupposito concursu nostræ voluntatis, non posset suspendere suum concursum; Ergo volitio Dei absoluta & efficax concurrendi ad istum actum liberum nostrum in particulari, habet se ad istam antecedenter.

RESPONDETUR. Argumentum ex multis principiis non convincere; nam in primis si agat de effectu libero conditionato, commitit falli-

Disputatio V.

147

definitionem propositionum; supponit enim quod detur voluntio Dei absoluta & efficax ad alatum conditionatum liberè factum, quod alatum probari debuisset. Quod si agat de effectione libero absolutè futuro supposita sententiā de predefinitionibus, habebit se decretum illud prævisionem effectus conditionati, condicione, antecedenter autem ad effectum abolutum.

Ex alio etiam principio argumentum non convincit; quia non apparet, cur duas causas, si ne adventu tertiae, ex propria libertate, non possint esse determinatae ad aliquid agendum; principium si alia causa sit altioris ordinis, ponimus quod excitet Deus creaturam cogitationibus, quae sunt in nobis sine nobis, collatione comprincipiorum, &c. Ex alio etiam principio non concludit hoc argumentum; quia imaginatur sequi ex nostris principiis, quod detur alio creature sine concursu Dei, & voluntate, & quam non nisi sequatur voluntas Dei, quod nos non dicimus.

QUARTA RATIO est ex Verdu. Ex nostris principiis sequitur scientiam Dei per se quidem esse immutabilem, quatenus à seipso variari, & mutari non poterat, & quatenus non est in ejus libertate, ut oppositum sciat, ei, quod est; debet tamen per nos dici scientia Dei antecedens, mutabilis & variabilis, quatenus potuit oppositum scire; Ergo admittimus Deum jam fortunatum, jamin felicem, dum volenti omnes homines salvos facere occurrit bonus usus arbitrii in Petro, & non in Iuda; consequenter si occidit sors super Petrum, & non super Judam, non ex vocante id erit, nec dicetur invenisse Petrum gratiam coram oculis Domini, sed potius aenam gratiam in usu arbitrii Petri, accidere posset, ut magis iurvet Petrus, & tamen non in Paulo inveniatur thesaurus.

RESPONDETUR. Nec per accidens ratione sufficientia Dei mutatur, inter alias causas ideo, quia scientia consensus A, & scientia dissensus B, sunt idem entitative, sed tota mutatio erit ratione intrinseci & in objecto. Quod autem dicitur, nos facere Deum nunc felicem, nunc infelicem, propositio allata, vel procedit circa objecta conditionata, vel circa absoluta? Si circa conditionata; non est illic locus felicitati vel infelicitati, quia pro statu conditionato, tam prævidetur assensus, quam dissensus in aliis circumstantiis, si autem sit res de statu absoluto, Deus pro statu absoluto, habet in sua potestate, quod vult agere, feligendo principia efficacia, que selectio Deo soli convenit; hinc in Paulo ut inveniatur thesaurus, non est ex Paulo, sed ex Deo feligente. Denique universaliter per hoc Deus non redditur infelix, quia libera determinatio creaturarum sit ex ejus voluntate, volente ideoquem servare libertatem humanam, alias non servandam si prædeterminaret.

INSTANT 1. Ideò consensus præscitur, quia est futurus, invenit itaque Deus consensum, invenire autem fortunati est; inops igitur Deus consilii, aut efficaciam à se, exivit quærens arbitrium, quod adderet efficaciam.

RESPONDETUR. Ideò consensum esse præscitur, quia est futurus, sed non utcunque, sed ex viribus gratiae si sit supernaturalis. Universaliter autem, ideò præscitur, quia est futurus, non utcunque, sed dependenter à Deo decernente dare vires, & com principia decreto proportionato; cùmq; per ordinem ad statum absolutum selectio virium sit penes Deum; hoc ipso non est Deus inops consilii aut efficaciam, si in illius electione stat, ut res fiat.

INSTANT 2. Bonus usus arbitrii non est ex prædeterminatione, non ex Deo vocante, ergo ex te.

RESPONDETUR. Tam pro statu absoluto, quam pro statu conditionato usus arbitrii bonus est ex Deo dante vires, & pro statu absoluto, feligente auxilia; licet etiam sit ex nobis gratia Dei adjutus.

INSTANT 3. Si vi prædeterminationis talia non noscuntur, scientia liberorum erit scientia acquisita, utpote quam hauriat Deus ex arbitrio nostro per dependentiam ab extraneo, & excedendo à se, quod est contra illud Joan. Opus ei non erat, ut quis testimonium perhiberet de homine; ipse enim sciebat quid esset in homine.

RESPONDETUR. Scientiam hanc non esse acquisitam; neq; enim ea dicitur scientia esse acquisita, quæ noscit objectum, cuius scibilitas, est independens à decreto, alias cùm possibilia ad sui notitiam non indigeant decreto Dei, scientia de illis, deberet dici scientia acquisita. Sed scientia acquisita dicitur ea, quæ noscit objectum ante non cognitum, aut faltem tali modo noscendi non cognitum, qualem Christus D. acquirebat; id autem Deo non competit. Locus etiam ille script. non aptè adfertur; quia ille non plus vult, quam quod Christo D. secreta cordium patuerint; nec est aliquid exire scientia, noscere objectum, ex suppositione illius ad se. Aldo dari dependentiam impro priam, ab aliquo extraneo scientiæ divinæ, nempe ab objecto extraneo terminante eandem.

QUINTA RATIO est Machini, apud Fassolum n. 446. Sumamus hanc conditionalem, si Adam non peccaret, Christus D. non fuisse incarnatus; si haec est vera antecedenter ad liberam Dei determinationem, ergo posito peccato Adam in esse, non fuit in potestate Dei Christum non incarnari, alias sequeretur, quod incarnationis esset futura; & simul non esset futura.

RESPONDETUR ad prædictum institutum parvum conducere allatam instantiam; quia cùm incarnationis tota pendeat à voluntate Dei solius,

N. 2
sed de-

R. P.

H. MLOD
anowskij
Tom. I. et Z.

VI

se determinantis, ante hanc determinationem videri non potest; jam autem actiones nostræ vel titulo nostrarum, non pendent à sola Dei determinatione, immò à determinatione prædeterminante salva libertate pendere non possunt. Argumentum etiam cum sua probatio ne spectatum non concludit; quia ex illa potestate Dei ad hoc incarnandum, non sequitur, ut advertit Faſfolus, quòd incarnatione eſſet futura, & non futura, ſed tantum quòd eſſet quidem futura, ut simul poſſet non eſſe futura.

Punctum Difficultatis 8.

Proponitur nonum fundumentum ex iis, quae adferunt Pontius.

ARGLMENTATUR Pontius d. 5. n. 36. & cùm recensuſſet varias acceptiones scientiæ mediae, ſecundūm illas dixit dari illam, vel non dari, ſubdit. Si per scientiam medianam intelligatur ea, quā Deus cognoveret quid futurum eſſet pofitā conditione, non necessariò connexā cum effectu, ex eo quòd habeat deſaſto, vel haberet Deus pofitā ea conditione decreto, concursuſ ſiquidam indiferentia, & non determinato ad utramque partem; ſubdit inquit, talem scientiam talis objectionis dari: Rationem dat; quia non datur, nec poſt explicari, quid fit concursuſ ille indeterminatus, & videtur omnino implicare.

Prima pars ita ab illo prob. Ideo daretur talis concursus ſecundūm nos, quia concursus Dei determinatus præjudicaret libertati; ſed hoc eſt falſum, nam eſſet omnino concomitans concursum ipſiusmet voluntatis, & nullo modo præviuſ ad ipſam, ſed nihil concomitans exercitium libertatis, poſt præjudicare ipſi, quia non obſtantē quoquaque concomitante, manet eſtentia libertatis; conſiſtit enim in hoc, quòd potentia poſitivis omnibus prærequisitis ad agendum, poſſit agere vel non agere; concomitans autem, non eſt prærequisitum, ut patet. Quod autem non poſit explicari, quid fit ille concursus indiferens? Prob. non enim eſt ipſa voluntas divina in actu primo conſiderata; quamvis enim illa voluntas eſt omnino indiferens, non eſt tamen concursus, nec pendet ab ullo decreto, ut pendet concursus. Nec etiam ille concursus eſt volitio, quā velit Deus concurrere, ſi voluntas creata velit concurrere; quia quamvis haberet hujusmodi volitionem, non poſſet ſcire quid eſſet futurum, niſi ſciret, quid voluntas creata vellet; non poſſet autem ſcire, quid voluntas creata vellet, niſi ſciret ad quid ipſi met actu coconcerret cum illa, quomodo autem poſſet ſcire ad quid concurreret, ſi ille concursus, non eſſet aliud, niſi volitio concurrendi, ſi voluntas velit, preſupponendo quodam modo volitionem creature, quam præſupponere non

poteſt ſine ſuo concursu. Deniq; quòd ille concursus indiferens ſit impossibilis, ſic prob. nam ſecundūm nos concursus Dei & creature identificantur, ſed concursus voluntatis eſt determinatus ad volitionem; per illum enim, qui producit volitionem, nequit producere nolitionem; aliás deberet dari aliquid aliud, quo determinaretur ad volitionem præ nolitione; Ergo & concursus Dei, ipſi identificatus, deberet eſſe determinatus.

REſpondeatur. Negando omnes tres partes Assumpti: Quod ad primam attinet, impugnata eſt in Phyſicis hæc concomitans voluntas concurrendi. Et certè imaginemur ipsam prædeterminationem neceſſitantem dari concomitanter, quomodo illa non tollet libertatem? Præcipue quia illud poſſe operari, vel non operari poſitivis prærequisitis non eſt materialiter accipiendo, hoc eſt pro aliquo in ante poſibili, ſed debet accipi formaliter, hoc eſt pro eo, qui poſito non poſteſt non fieri operatio; & tamen id non oritur ex ipſa actionis ſuppoſitione. Quid fit concursus divinus, petatur etiam ex Phyſicis, pro nunc ſufficerit dicere, quòd impoſter volitionem quā applicet omnipotentiā ad coagendū creaturæ, dicit etiam ipsam omnipotentiā applicatam, ut facultatem exercutricem. Denique ipsam actionem, creature prout illa pendet à Deo. Denique concursus ille creature, quamvis fit in entitate determinatus in actu ſecundo; per nos tamen non eſt determinatus in actu primo, ſed indiferens in ſuis cauſis ſi ſpectetur. Concedo ergo direcțe talem scientiam medianam à nobis admitti. Concedo quòd concursus determinatus præjudicaret libertati: Sed nego quòd concursus concomitans, determinans tamen ad unum, non fit præjudicatur libertati; dieoq; quòd talis etiam concomitans concursus, haberet rationem prærequisiti formaliter, non enim eſſet ipſe uſus libertatis, ſed aliquid à quo eſt uſus libertatis, & tamen eſt determinatus ad unum, conſequenter tollens indifferentiam atque adeo libertatem. Ipſe vero concursus in actu primo, non eſt quidem ſola voluntas divina; eſt tamen & illa; unde dicit applicationem omnipotentiā; quā ita applicata, ſupponit jam voluntatem divinam. Non eſt tamen voluntas divina, quā velit Deus concurrere, ſi voluntas creata velit concurrere: Quia jam ſupponeretur concursus creature ante concursum Dei; quod eſt abſurdum. Negatur item concursum indiferentem eſſe impossibilem: Qui ipſe concursus Dei aliud dicit in recto, aliud in obliquo: In recto dicit omnipotentiā divinam per voluntatem ejusdem ad agendum applicatam; In obliquo autem dicit ipſum actu creaturæ, prout pendetem à Deo; & ſecundūm hoc obliquum concursus Dei ſpectatus, eſt idem realiter cum concursu creature: Qui concursus creature,

Disputatio V.

149

tuta, ipsumq; illud obliquum importatum ab omnipotenti, est quid determinatum, si in se, & in suppositione sui ad se spectetur. Non est tamen quid determinatum, si spectetur in suis causis, & antecedenter ad suppositionem sui ad se. Unde & concursus ille Dei ex suppositione sui ad se, seu in actu secundo spectatus, est determinatus, sed non est determinatus in actu primo spectatus. Omnia haec fusiū tractantur Physis, ubi de concursum divino. Vide etiam dicta supra d. 4.q.1.diff. 4.

Punctum Difficul-

tatis 9.

Proponitur 10. Fundamentum ex iis, que ad fert Joannes à S. Thoma 1. p. ubi impugnat scientiam medium.

Obicit i. Rationem fundatam in Auct. S. Thom. Voluntas & decretum prædeterminatum modo sit conditionatum ex parte objecti, nullam imperfectionem, aut superfluitatem involvit, sed potius magnam perfectionem; & ita de facto multa à Deo sub conditio-
ne prævisa, prophetata & ordinata sunt, pro quo plura loca S. Thomæ adfert.

RESPONDE TUR ex istis, quæ docentur de scientia conditionalium colligi potest, concedi à nobis tale decretum circa ista, quæ spectant simpliciter Dei gubernationem, salvaquæ libertate creaturarum ordinantur à Deo, idemq; dicimus de istis quæ merè & præcifè pendent à sola ordinatione divina, circa mundi ordinem. Deinde prophetia sæpe formantur à Deo, post preconflutam libertatem nostram scientiâ conditionalium, quæ jam Deo relinquit locum decemendi efficaciter, & prædicendi, sed efficacitatem supponente nostrum consensum. Si autem formetur hoc decretum respectu futurorum liberorum conditionatorum ex dictis colligi debet, quòd sit læsivum libertatis, im proportionatum &c. &c.

OBJICIT 2. Et supponit, non implicare in terminis prædeterminationem, eamque Deum formare ante scientiam medium stante libertate. Tum quia divina voluntas ex se est primum liberum, consequenter ex se, utsi pote fonte omnis libertatis, erit causa omnis libertatis creature: Si autem non detur prædefinitio Thomistica, Deus per scientiam medium inspiciet aliquid extra se tantum, nempe id, ad quod se voluntas determinabit. Ergo ex tali scientia non reditur voluntas libera Dei compossibilis cum libertate creata, sed antecedenter ante eam scientiam, habet eam compossibilitatem, quantumvis ea scientia non daretur. Tum quia omnibus objecto scientiae mediae remoto, videt Deus per scientiam simplicis intelligentia non impli- care, sed esse posibilem actum liberum hic & tunc, etiam ut liberum; sed quod Deus videt

non implicare, sed esse possibile, potest facere, nullà alia creata condizione inspectâ, nec futuritione conditionatâ exspectatâ, quia hoc ipso, quod non implicat, potest facere per omnipotentiam; Ergo & velle ante omnem aliam conditionem; Quia quidquid potest facere per omnipotentiam, potest velle per voluntatem, nullo alio exspectato.

R E S P O N D E T U R. Prædeterminatio & tam
men salvans libertatem implicat in terminis:
Quia implicat in terminis prædeterminatio salvans indifferentiam; libertas autem est indifferentia ad utrumlibet: Non dependenter quidem à scientia media, Deus, est fons nostra libertatis, quia non ex media scientia formaliter provenit, quod Deus sit ens perfectissimum, immo quia est ens perfectissimum, debet habere scientiam medium: Nihilominus non esset fons nostræ libertatis, si prædeterminatio concursu, vellet nobiscum concurrere; sed est fons libertatis in quantum nobis exhibet concutsum, & potentiam ad utrumlibet expeditam. Scientia ergo media tantum ad hoc est necessaria, ut salvâ libertate, efficacem omnino gratiam, & concursum conferat, præscius quid sit futurum ex illo concursu, ad utrumlibet indifferenti, volendo etiam in illo salvare rationem specialis beneficii, ut scilicet noscendo bonum ventrum ex oblatione illius, procedat ad dandum auxilium, vi cuius ponetur illud bonum consensus. Ad illam propositionem, per scientiam medium inspiciet nonnisi Deus, ad quod se voluntas determininet, ex dictis satisfit; quod non tantum inspiciet, sed ad illam determinationem concurret, quâ ut se possit determinare creatura ipsæ Deus voluit, dum voluit indemnum servare libertatem. Habet quidem voluntas Dei libera, compossibilitatem cum creata, sed illam præcisæ circa liberos eventus exerceret non potest, independenter à scientia conditionata, sed casu solo illam exerceret. Omni autem objecto scientiæ mediæ remoto, videt Deus possibillem agendum liberum; sed vi illius non videt, an sit existitus, sed advertit possibile esse ut existat. Si autem non advertit determinatè, quod esset existitus, non posset informari illâ scientiâ, ut dicatur præscius agere vel concurrere; & licet quidquid potest facere Deus per omnipotentiam, potest velle per voluntatem; sed si ipsa voluntas debite præilluminetur; in ordine autem ad conferendas v. g. gratias efficaces, non præilluminatur debite sola scientia simplicis intelligentiæ: Quia hæc non videt unam partem determinatæ.

Objicitur 3. Veritas futuri conditionata, de facto est veritas quedam determinata, licet objectum ejus sub conditione sit existens; ut pendente existentia à conditione, jam non maneat suspensa veritas: Quod si est determinata vera, ergo talis determinatio pro illo statu ex-

N 3 ditio

R. P.
H. MŁOD
anowski
Tom I. Z.
D. VI

ditionato, & ut extracta à ratione puræ possibilis, ex aliquo principio, & causa oritur; nullum autem hoc principium est, nisi prædeterminatio.

R E S P O N D E T U R. Determinationem illam oriri à libertate voluntatis, si effectus sit gratiosus gratiâ Dei adjutæ, quæ libertas ex dominio actionis tollit illam indifferentiam, etiam pro statu conditionato, & non tollit hanc indifferentiam pro statu possibilis, pro quo res potest evenire, potest non evenire.

I N S T A T 1. Positâ illa conditione & statu conditionato, vel voluntas habet necessariò illam determinationem, vel liberè? Non necessario, nihil enim datur in tota illa conditione, quod necessitet, alias si conditio purificaretur pro statu absoluto, necessariò fieret ille actus: Si autem libere? Ergo causa & principium talis determinationis pro illo statu, est conditionata libera voluntatis creatæ determinatio: Ergo etiam intervenit illic determinatio voluntatis divinæ; quia ubique facit sibi locum creatæ libera determinatio, ibi locum etiam voluntas divina habere debet.

R E S P O N D E T U R. Habere illuc locum determinationem divinam, non antecedentem determinationem creaturæ, qualis est prædeterminatio; sed secundum conditionem liberi agentis cum dominio ad utrumlibet, accommodando se fœtus creaturæ utrumlibet agendi, ad ipsamque illam determinationem etiam conditionatam concurrendo.

I N S T A T 2. Impossibile est divinum intellectum videre illammet determinationem voluntatis, sub statu possibili, nisi respiciendo etiam suam omnipotentiam, nec potest cognoscere determinationem illam absolute futuram, nisi respiciendo ad absolutam voluntatem suam, quæ est causa producendi res in facto esse; Ergo etiam in statu conditionato respiciendo actionem, respicit illam per ordinem ad aliquod attributum suum, à quo status ille, & res sub illo statu participetur.

R E S P O N D E T U R. Res in statu conditionato, participare esse conditionatè ex decreto voluntatis conditionato ex parte actus, & ex parte objecti, ipsaque omnipotentiæ conditionatè concurrente.

O B J I C I T 4. Quando jam prævidit Deus sessionem Petri sub conditione futuram, idque independenter à decreto prædeterminante, vel potest adhuc divina voluntas stante illâ conditione in omnibus illis circumstantiis velle, quod Petrus non sedeat, vel non potest velle? Si potest velle oppositum, ergo adhuc scientia illa non erit infallibilis; quia adhuc restabat confusa voluntas divina à quâ potest casari, & evacuari illa veritas, etiam sub statu conditionato; & sic ante divinam voluntatem, & determinationem illius, non potest reddi certa &

infallibilis illa præscientia: Si vero positâ illa conditione, & cognitâ illa determinatione, voluntas divina, non potest oppositum velle pro statu illo conditionato; Ergo est illi impossibile objectum illud pro illo statu, quod non potest dici.

R E S P O N D E T U R, quod Arg. importet aliquid tollens scipium; nam cum dicit secundum nostram doctrinam, quod res in talibus vel talibus circumstantiis ex suppositione determinationis ita se habeat, hoc ipsis supponit etiam voluisse Deum, nec velle impedit, ut res fiat. Quomodo ergo assumit argum. Deum intelligi debere nolentem hoc fieri, cum inter prærequisita conditionata, conditionatè agendi, ponatur nolle Deum oppositum fieri, nec impedire, immo velle conditionatè concurrere, ex suppositione quod velit Deus, non potest supponi, quod nolit. Deinde cum Deus etiam contra libertatem creatam nisi possit, bene concipi potest, esse in potestate ejus, etiam oppositum fieri, & tunc tantum non futurum oppositum, quando non supponetur oppositum Deum velle. Unde jam directè dici potest, supposito quod præviderit Deus sessionem Petri sub conditione futuram, possit nolle sessionem secundum suppositionem antecedentem; sed non potest nolle secundum suppositionem consequentem; quia si est suppositio sessionis, etiam est suppositio volitionis divinæ conditionatæ, ut sit sessio.

I N S T A T 1. In illo signo rationis, quo intelligitur scientia media, ante omne decretum, una pars est possibilis voluntati creatæ, scilicet quod federet Petrus, vel non federet, posseque, si voluntas illius alter se determinaret, oppositum videri, à scientia media; Ergo etiam illud oppositum erat possibile voluntati divinæ, & ejus omnipotentiae; Ergo non potest positâ illa conditione & sub statu conditionato reddi impossibile Deo, quod manet possibile voluntati creatæ.

R E S P O N D E T U R ex suppositione, quod talis facta sit suppositio pro statu conditionato, jam non potest mutari; cuius tamen oppositum supponit illatio; nam si posset mutari, sequetur illam suppositionem esse & non esse; esse, est enim suppositio; & non esse, quia mutatur: Sic etiam supposito, ut supponi debet, quod ad illam suppositionem concurrerit voluntas divina, jam non potest non concurrere voluntas divina. Unde in ordine ad istum eventum patiter se habent voluntas divina & creatæ: Quia sicut ex suppositione non est possibile oppositum voluntati creatæ, ita ex eadem suppositione, ad quam concurrit & voluntas, & omnipotentia divina, non est possibile oppositum.

I N S T A T 2. Illud objectum conditionatum, vel proponitur divinæ voluntati, ut velit aliquid, circa illud objectum scientiæ mediae, id que

Disputatio V.

151

que libere, vel non proponitur ut liberè velit, sed necessariò se gerat circa illud? Si hoc secundum voluntas creati liberè se circa illud gerit, circa illud necessaribitum voluntas divina, quod est absurdum. Si autem liberè ei placet illa determinatio sub illo statu conditionato: Ergo potest non placere Deo, potestque velle oppositam partem sua determinatione, conseqüenter non scietur certò illud objectum ante prædeterminationem.

R E S P O N D E T U R. Illud objectum conditionatum ita proponi divinæ voluntati, ut si mul proponatur etiam illud ipsum voluisse Deum conditionare, & sicut tunc ex suppositione, quod voluerit creatura, non potest non velle, licet liberè voluerit. Ita & Deus ex suppositione nequid illud conditionatum objectum voluerit, non potest illud non velle, licet liberè velit: hoc enim statum libertate, ut suppono ex dictis. In hoc fallitur argumentantis imaginatio, quod poterit praesupponi illud objectum antea omnino volitionem divinam, & post præsuppositionem tum primum illuc cogitare Deum, ad quam se partem determinet.

I N S T A T 3. Si non ponatur prædeterminatione, factus divinam potentiam dependentem à determinatione creatura, siquidem non poterit tendi, & prudenter providere, nisi prius exploraverit scientiam medium, quid creatura faciat? Quod non potest dici; est enim doctrina hec faulti.

R E S P O N D E T U R. Non debere dici ullo modo propriam divinam dependentem à determinatione creatura; quia dependentia importat causalitatem, quam creatura, nullam exercet in potentiam divinam; id tamen verum est, quod Deus propria sua voluntate, & de cetero ad trinxerit, non violatrum jura libertatis creatura; conseqüenter se concursurum concurredit, dependentiaq; hæc scientia mea ab effectu non est ullo modo vera dependens, sed solum præsuppositionis termini. Faultus quid docuerit, alibi dicitur. Addo non faciemus divinam potentiam dependentem à determinatione creatura, cum ipsa illa potentia ad illam etiam conditionatam determinacionem concurredit; Rationemque prioris habeat respectu illius determinationis potentia; quia dat concursum, vires, &c. ad eandem; advertoque Deus scientiam conditionata ad illam determinationem adserit simul ad suam voluntatem, concurreditque conditionatum.

O B J I C T 5. Idem q. 19. d. 5. a. 5. n. f. assumit que universaliter hanc propositionem probant, quod non implicet libertatem creatam, cum efficacia intrinseca divinæ voluntatis, catque sic probat: Quia vel Deus est prima radix & principium possibilis actus liberi, vel non? Si non, ergo datur aliqua possibilitas alicuius rei creata, non derivata ab o-

mnipotentia divina; quod est absurdum. Si autem Deus est causa prima, & radix nostræ libertatis, possibilis est actus liberi, necesse est quod ita sit causa possibilis unius actus determinati v.g. consensu ad amorem, quod etiam sit causa possibilis ad oppositum, scilicet dissensum, alias non salvaretur libertas. Hoc posito subsunt, sed efficacia infinita divinæ potentiae, quæ est radix & principium, utriusque possibilis in actibus liberis determinatis, per hoc, quod exequatur in actu determinante unam possibilitem ex illis, non tollit aliam nec reddit impossibilem; quia executio unius possibilis, non contrariatur possibilitei alterius partis, ut patet, cum voluntas actu unam partem operatur; Ergo nec eam tollet divina prædeterminatione.

R E S P O N D E T U R. Si efficacia infinita divina potentia exequatur unam determinatam possibilitem, sed modo proportionato libertati, non tollit aliam possibilitem, sed tollit si faciat modo improportionato libertati; prædeterminatione autem ex dictis, est modus improportionatus libertati. Quod adserit de voluntate, locum hinc non habet; quia supposito quod velit, non potest non velle, sed hæc suppositio oritur ex usu libertatis, adeoq; fundat suppositionem consequentem; prædeterminatione autem fundat, ut dictum est, suppositionem antecedentem. Unde concedo, Deum esse primum principium possibilis actus liberi, estque causa possibilis determinati, ut sit causa possibilis dissensus, si non agat prædeterminationem; secus si agat prædeterminationem, sic enim aufert indifferentiam ad dissensum v.g. adeoque non salvat possibilitem oppositi, tuncque divina potentia, quando exequitur in actu determinate unam possibilitem non reddit impossibilem aliam; si id exequatur modo liberis proportionato, adeoque non prædeterminationem.

O B J I C T 6. Idem. Consensus creatæ voluntatis, est impossibile, quod sit consensus à Deo simul cum voluntate, & non sit prius à Deo, supponit enim causatus à Deo; & quidem per prius à Deo; quia causa prima, etiam ad talium influxum, habet formalitatem causæ primæ, adeoque supponi debet à causa subordinata.

R E S P O N D E T U R pluribus ex capitibus argument: non concludere: In primis si sit res de consensu gratioso, fiatque ille modo connaturali, hoc est per principium unitum, ostendetur causalitas prior causalæ primæ (quod etiam proportionaliter applicari debet, quamvis non fiat modo connaturali, & si sit actus mere naturalis) ostendetur, inquitam, hæc causalitas in ipsa collatione auxiliij, & virijum. Rursus ratione primarum illustrationum, platumque affectuum, & in ordine naturali ratione cogitatio-

R. P.
H. MLOD
anowski
Tom. I. et Z:
D. VI

num, & affectionum, quas dicebat Aristoteles oriri à bonâ fortunâ. Vide superius dicta per quid salvetur ratio causæ primæ.

I N S T A T 1. Idem. Consensus creatæ voluntatis, à quo accipit denominationem efficaciam, decretum Divinum de se indifferens, est, inquam, ille consensus aliquid creatum, subiectum dominio voluntatis creatae, & ordinabile in finem ab aliquâ providentia, ergo à fortiori causatur entitatè, & efficienter ab omnipotentiâ Dei, sine quâ factum est nihil, & dirigitur à providentia Divina in finem efficaciter, efficacitate infallibili in ratione operandi, & non solum in ratione sciendi, & videndi.

R E S P O N D E T U R. Concedo illum consensum esse aliquid creatum, ordinabile à providentia; Concedo causari illum ab omnipotentiâ; Concedo dirigi in finem efficaciter efficacitate infallibili; sed nego illum desumi ab aliquo prædeterminativo; Sed infallibilitas illius providentia, connotat suppositionem nostri consensus conditionati, ad quem ipsum concurret voluntas Dei, ejus omnipotentia, &c. Quamquam hoc argumento non appetet de consensu conditionato, an de absoluto loquatur? Si loquatur de consensu absoluto, falsum est in nostris principiis, quod antecedenter ad consensum absolutum non detur efficacia; cum etiam nos admittamus efficaciam in actu primo, & antecedenter ad consensum absolutum; licet voluntas Dei non habeat denominationem efficaciam antecedenter ad consensum conditionatum. Si autem loquatur de sensu conditionato, illum antecedenter non dirigit in finem efficaciter providentia Divina, quia hæc efficacia providentia Divinæ, penes statum absolutum spectari debet.

I N S T A T 2. Idem. Quæcumque realitas creata est dependens à Deo in fieri, & in conservari; sed ille influxus creatae voluntatis, etiam quâ influxus creatæ voluntatis, est aliqua realitas creata; Ergo ut talis, pendat adhuc à causalitate Divinâ; sed quidquid est dependens à causalitate alicujus, respicit illud sub prioritate causæ, & non sub similitate tantum coëfficientis; Ergo respectu Divina causalitatis, debet partialis influxus voluntatis creatæ, esse posterior, & respicere causalitatem Dei: quia nihil causatur ab alio per similitatem, sed per prioritatem.

R E S P O N D E T U R. Prioritatem hanc in dependentia nostri consensus à Deo salvare non per præoperationem in ipsum consensum, sed per productionem ipsius potentiarum, collationem auxiliorum, virium, &c.

I N S T A T 3. Illa determinatio voluntatis, & partialis influxus debet causari à voluntate Divinâ, non inefficaci; quia inefficax nihil causat: Ergo debet causari ab efficaci; hæc autem efficacia non potest desumi à determinatione voluntatis & ab ipso effectu, quod ipsum prob.

quia ista determinatio non potest supponi à decreto, sed ab ipso causatur; Ergo ante talem determinationem, & non ab ipsa, decretum habet efficaciam; & ratio est; quia causa efficax esse debet dum causat, non postquam aliquid causatum est, quia causato effectu, efficacia ad nihil deseruit.

R E S P O N D E T U R. Non satis apparere, de quonam statu procedat hoc argumentum; Si procedit de statu conditionato, supponit aliquid, quod ipsum probandum fore, nempe quod caufetur illa determinatio, pro statu conditionato, à voluntate efficaci quâ tali: quod si procedat de statu absoluto, proficietur quidem illa determinatio à voluntate efficaci, sed non quâ efficaci: quia quâ efficax illa voluntas Dei dicit ipsum consensum conditionatum, qui scipsum non causat. Unde deberet dici, quod proficiatur à voluntate Divina efficiente. Sed quidquid sit de his rigoribus loquendi, concedo determinationem absolutam voluntatis causari pro statu absoluto à voluntate Divina efficaci, quæ efficacia voluntatis Divinæ non potest quidem desumi à determinatione voluntatis absoluta: quia aboluta determinatio est quid posterius illâ voluntate efficaci Divina; sed cur non posset desumi à determinatione conditionata? quæ prior est subsistendi consequentiâ prædeterminatione absoluta.

O B J I C T U M 7. Deum allicere per Nos voluntatem propositione tantum objecti, & non prædeterminando, quod illi commune est cum creaturis, & tamen Deus debet aliquid sibi proprium habere, nempe ut possit etiam voluntates creatas immutare. Punctus itaque difficultatis in hoc est, utrum ipsum motum voluntatis debeat etiam Deus ipse causare, non solum per objecti propositionem; sed etiam per efficientiam, seu efficaciam intra voluntatem, ut etiam supponit Aug. & S. Thom.

R E S P O N D E T U R. Seclusa prædeterminatione Deum habere vim immutandæ voluntatis in primis ratione selectionis mediorum, quæ prævidet fore efficacia, cuius selectionis non est potestas in illâ creaturâ. Rursus habet potestatem immutandæ voluntatis ratione collationis auxiliis elevantis, si operatio debet esse supernaturalis. Et quamvis S. Thom. dicat intellectum humanum posse adjuvari ab intellectu Angelico ad aliquid cognoscendum; nondum tamen dicetur, possit immutare voluntatem immutatione supernaturali, vel per directam immissionem cogitationum, quas dicebat Arist. oriri à bonâ fortunâ; hoc enim spectat ad solum Deum. Quod autem dicit, in hoc esse punctum difficultatis, utrum ipsum motum voluntatis Deus etiam ipse causare debeat: quod, inquam dicit, id non ita se habet; Non enim inter Nos & Thomistas, in hoc est difficultas; concedimus enim & actum, & ipsam determinationem ad

Disputatio V.

153

actuum ita caufari à Deo, ut etiam simul cauſetur à creaturā. Sed in hoc, an determinatio-
nem creature ad hanc partem præcedat deter-
minatio Dei determinans creaturam talis, ut il-
lipsis, non possit jam non esse illud, idque ex
determinationis positā à Deo ad id, ad quod
Deus determinat.

INSTAT 1. Voluntas Divina efficax est in-
fallibilis, & talis cui resisti non potest, quod Scri-
pura probat, quam ille pluribus citat, sed & ra-
tio luaderet; Ergo ponenda est intrinseca efficac-
ia in Deo non suppositiva consensus; hoc enim
quod sit per oblationem indifferentem, & inde-
terminatam concursus, per propositionem ob-
jecti, & motionem moralem, est tale, quod ex-
spectat consensus nostrum, ut juxta ejus deter-
minationem cooperetur ei, & est insuper tale,
quale tam in sensu composito resisti potest.

RESPONDETUR. Hoc Arg. indigere suis li-
mitationibus: nam Arauf. Trid. & Innocentius
contra Janilensis decernunt interiori gratiæ
resisti posse. Ut toti difficultati satisfiat conce-
demus voluntati Divinæ resisti non posse, sed in-
fallibilitate ortā ex suppositione consequenti
iustis, quæ liberè sunt, sed negatur alio sensu
voluntatem Divinam respectu actuum liberō-
rum esse tales, cui resisti non possit, nisi fortè
dicis esse tales, quæ cùm sit accommodata li-
bertati licet per oblationem indifferentis con-
cursus, tamen resistentiam non admittat. Ad-
mittimus item infallibilitatem antecedentem
ad consensum absolutum ortam ex suppositione
ipsiusmet consensus, sed negamus dari infal-
libilitatem voluntatis Divinæ antecedenter ad
consensum conditionatum talem, cui resisti non
posset. Quamvis autem oblationi concursus
indifferentis, propositioni objecti, &c. secun-
dum suppositionem antecedentem resisti pos-
sat, ex suppositione tamen consequenti non po-
sit resisti: Si enim prævideatur ille concursus
eventum nonniſi habiturus ex adjutorio Dei,
domino actionis in hanc partem inclinato, non
potest non habere eventum.

INSTAT 2. Voluntas cui non potest resisti, est
efficax & infallibilis per locum intrinsecum, &
antecedenter ad prævisionem nostri consensus,
ergo datur prædeterminatio. Ant. prob. quia
voluntas Divina est talis cui resisti potest se-
condum se & per locum intrinsecum, ergo con-
siderata Divina voluntas secundum se, & ante-
præcientiam consensus nostri, patitur resisten-
tiā, que non oriatur nec derivetur à Deo; Si
enim esset cum influxu Dei, jam esset cum vo-
luntate Dei: Si autem illa resistentia esset sine
influxu Dei, & ipso non cooperante; Ergo ali-
quid reale & creatum esset possibile, quod sit in-
dependens in esse à Deo; Ergo ulterius, si ante-
cedenter ad omnem prævisionem mei con-
sensus est impossibilis resistentia aliqua ad volunta-
tem Divinam in sensu composito, hoc ipso se-

quitur ante omnem suppositionem, Divinam
voluntatem esse infallibilem, & irresistibilem in
eodem sensu composito, adeoque efficacem &
prædeterminativam.

RESPONDETUR. Probandum prius fuisse
dari aliquam voluntatem efficacem ante prævi-
sionem etiam conditionati nostri consensus,
qua quia non datur, adhuc salvatur nulli volun-
tati Dei efficaci resisti posse, eò quod in liberis,
non sit efficax, efficacia non orta ex suppositio-
ne consensus conditionati, ut ordinariè dici-
mus; in necessariis autem intrinsecam efficaciam
habet; consequenter etiam per nos nulli
efficaci Divinæ voluntati resistitur, præcipue
vero, quia ipse consensus conditionatus, est etiā
ex ipso influxu Divino, in quem influit Deus.
Neque inde sequetur, humana potius volun-
tatem non posse sibi resistere, quia quod volun-
tates humana non possit resistere Divinæ vo-
luntati; quia hoc ipsum dominum actionis ha-
bet creaturā à voluntate Dei, & quia de absolu-
tā potentia posset illam indemne non servare,
& quia scilicet auxilium, quod prævidet opera-
turum, cuius selectio penderet à solo Deo.

INSTAT 3. Potest Deus promittere aliquid
creaturæ, quo casu non appareat quomodo Deus
possit offerre nonniſi concursum indifferentem,
nec habere decretum indifferentis ex parte sua,
& efficax solū ex præscientia, quā videt vo-
luntatem creatam determinandam, alias pro-
mitteret Deus id, quod non esset ipse facturus,
& cuius non esset efficiens; determinationem
enim creaturæ præscit, non causat, præcipue
cum Deus illis præmissionibus non tantum pro-
mittat concursum suum indifferentem, sed eti-
am ipsum actum determinatum.

RESPONDETUR. Promissiones illas Divi-
nas, circa actus bonos, fundari ut plurimum in
prædefinitionibus actuum bonorum antecedentibus effectum absolutum, vel esse circa ea,
qua soli Divinæ ordinationi tanquam guber-
nanti univerſum subsunt. Multa etiam non
tam sunt promissiones Divinæ, quam mera præ-
dictiones fundatae in iis, qua Deus novit per sci-
entiam Conditionalium. Sed insuper ut Deus
dicatur non solū promittere concursum in-
differentem, sed ipsam actionem, non est necesse
ponere ad hoc physicam prædeterminatio-
nem, sed sufficit ponere concursum in entitate
indifferentem, ratione tamen selectionis, & ut
Noſtri dicunt, beneficii determinatum, ex sup-
positione consequenti, ex quo postea sequitur
infallibiliter determinatio voluntatis. Suppo-
nit etiam argumentum, quod doceamus, con-
sensum ipsum, & determinationem non causari
ab influxu Divino, quod negatur à Nobis. De-
inde involvit se argumentum: non enim appetet
ſidelicatur, quod Deus sit causa coefficiens con-
sensus, quomodo inquam sequatur, quod Deus
illum præsciat, non cauet?

Punctum

R. P.
H. MŁOD-
nowski
Tom. I. et Z.
D. VI

Punctum Difficultatis 10.

Ultimum Fundamentum, petitum ex Nostro-rum Principiis.

Datur prædefinitiones actuum nostrorum salvâ libertate; Ergo & Prædeterminatio physica dari poterit salvâ libertate.

Est hic necesse resolvere ipsum Antecedens: quod ut fiat,

SUPPONO 1. Notionem trium horum minorum. Prædestinatio, Prædefinitio, & Prædeterminatio. Quid sit Prædestinatio, alibi dicitur, sufficerit pronunc dicere, quod sit provida destinatio gloriae pro electis. Prædefinitio est decretum voluntatis Divinæ, intendentis efficaciter aliquid fieri per se, vel per creaturam. Prædeterminatio (loquor hic de illa ex communiori sensu) est qualitas creaturæ impressa, prius naturâ quam operetur, intrinsecè determinans ad unum, quâ positâ non possit non fieri id, ad quod determinat.

SUPPONO 2. Prædefinitionem dupliciter posse fieri à Deo. 1. Decernendo, ut aliquid fiat à creaturâ non præconsultâ prius libertate ipsius. 2. Poteſt fieri post præconsultam libertatem, ita ut efficacia illius defumatur ex ipso futuritione conditionata prævisâ: prioris exemplum est, volo ut Petrus convertatur. Secundâ autem exemplum est, si darem hanc gratiam Petro, consentiret illi, volo ergo ut consentiat, destinoque illi hanc gratiam. Priorem illam prædefinitionem nostra Schola negat: coincidit enim cum Thomistica. Secundi generis negant aliqui cum Vasquez, alii affirmant cum Ruiz, Arriaga & aliis.

SUPPONO 3. Bene admitti posse has prædefinitiones salvâ libertate. Tum, quia prædefinitio illa dependet ab eo, quod supponit nostram libertatem. Tum, quia non adfert media determinata ex se, ad unum, & quia simpliciter habent rationem suppositionis antecedentis, sed adfert media, quorum ratio infallibilis defumitur ab ipso exercitio libertatis. Tum, quia positâ illâ prædefinitione, quod non possit fieri oppositum in idem refertur; ac cur positâ scientiâ conditionalium non possit fieri oppositum, nempe utrobivis refertur in ipsam suppositionem consensus. Erant autem hæ prædeterminationes distinctæ etiam à morali concomitante determinatione: quia prædefinitiones procedunt simpliciter ex suppositione effectus, quam antecedentiam suppositionis effectus, non dicit determinatio concomitans.

SUPPONO 4. Quod eadem prædefinitio salvet etiam efficaciam Divinæ voluntatis, idq; ideo, quia non est, cur non sit contenta illa infallibilitate, & infrustrabilitate, quâ contenta est scientia conditionalium, respiciendo scilicet in-

fallibilitatem ortam ex suppositione consensus. Deinde si prædefinitio non salvaret efficacitatem, & infallibilitatem in suis decretis, ex eo non salvaret, quod Deus volens efficaciter fieri aliquid, deberet jam non offerre media indifferenta; hoc autem non evincit quidquam; nam illa media, licet secundum suam entitatem speccata, sint indifferenta, in ratione tamen efficacium, quâ efficacium, infallibilitatem habent. Denique in istis prædefinitionibus salvatur efficacia Divinæ voluntatis, quia ille qui habet in suâ manu media apta ad positionem finis, potest ante absolutam executionem illius finis efficaciter intendere eundem. In manu autem Dei sunt apta illa media.

SUPPONO 5. Bene has prædefinitiones admitti de facto posse. Tum, quia ex una parte nihil obstat illas admitti, cum salvent & libertatem, & efficaciam Divinæ voluntatis, ex altera parte convenient eas habere Divinæ providentiae: vi enim illarum prius intendet finem, quam præstet media, viiarum magis liberaliter ostendit erga electos, viiarum ostendit propensionem in bonum, præcipue cùm plurim loca sacra Script. tales prædefinitiones innuant, ut cùm dicit Christus se vadere, sic ut illi prædefinitum à Patre, & similia.

Sed hæ prædefinitiones admitti debent non nisi ratione actuum bonorum; non verò malorum: nam eas non admittendas esse docet Araeus: canum Can. 25. dum dicit: *Aliquos ad malum Divina potestate prædestinatos esse, non solum non credimus, sed & si sunt qui tantum malum credere vellent, cum omni detestatione, illis anathema dicimus.* Ratio etiam idem suadet: quia id quod prædefinit Deus, facit, & quod facit, ut fiat, non prohibet, sed appetit, quod circa peccatum Deo tribui non potest. His *sappositis*

RESPONDE TUR ad Arg. Conced. Ant. Neg. Conf. Disparitas est, quia efficacia prædefinitionis oritur ex exercitio ipso nostræ libertatis præviso, consequenter est suppositio mere consequens, adeoque non tollens libertatem, secus prædeterminatio.

INSTABIS 1. Ex iis, quæ tenens prædefinitiones M. Perez. d. 5. de Prov. a. n. 43, sibi opponit, Bona est haec argumentatio, si Deus est infinitè bonus, caret peccato furti, ita ut propositionis huic opposita, non sit Deo libera, sed necessariò falsa, sed Deus habet infinitam bonitatem, ita ut opposita huic propositioni non sit Deo libera; Ergo Deus caret peccato furti, ita ut opposita huic propositioni non sit Deo libera; At opposita propositioni est Deum furari, ergo Deo non est liberum furari. Ergo etiam valebit haec argumentatio. Si Petrus subjacet decreto de non furando, caret peccato furti, ita ut propositionis opposita non sit Petro libera. Sed Petrus subjacet tali decreto, ita ut Petro non sit libera opposita propositioni. Ergo Petrus caret furti, ita ut suppo-

Opposita propositio, non sit Petro libera, sed opposita propositio est Petrum furari; Ergo Petron non est liberum furari.

R E S P O N D E T U R. Neg. tenere illationem secundam, & quod secunda ne esset falsa, procedat secundum suppositionem consensus exhibiti a Petro, que autem procedunt secundum talem suppositionem, non tollunt libertatem, & licet Petro non sit liberum decretum Dei elicivit, formatur enim a Deo; est tamen liberum objecive, ita quod scilicet Deus non potuerit formare hoc decretum, si non exhibuit Petrus consensus conditionatum, quem illi exhibere liberum fuit. Inidem recidit si dicas, in priore illatione contineri necessitatem antecedentiam per essentiam bono de se, est etiam necessarium de se, non peccare; secunda autem illatio est necessaria non nisi necessitate suppositionis consequens, jam autem suppositio antecedens tollit libertatem, non consequens.

I N S T A T I S 2. Implicat ut Deus habeat duas voluntates efficaces circa duo objecta contradictoria, sed si Deus haberet decretum prædeterminationis, & simul voluntatem dandi ei quem prædefinivit concursum generale ad peccandum, haberet &c. Ergo: Minor prob. hæc sunt contradictionia: necessarium est existere consensus Petri, est contingens non existere consensus Petri, jam autem vi prædefinitionis necessarium est existere consensus Petri, cum hoc decretum sit immutabile, & vi voluntatis efficacis dandi concursum generale ad peccandum, est contingens non existere consensus Petri. Ergo. Hanc instantiam proponit Rosmer in 1. p. 118.

R E S P O N D E T U R. Neg. seq. illæ autem propositiones prout hic sumuntur, & sumi debent, non sunt contradictionia: nam ly necessarium ex suppositione consequenti, & ly simpliciter contingens non sunt contradictionia, ly autem necessarium in praesenti sumitur pro necessario ex suppositione consequenti. Quod autem attinet ad voluntatem tribuendi concursum indifferente, illa ex eo cohæret cum prædeterminatione quia quamvis suo modo indifferenter dicatur, in ratione tamen determinata & infallibilis, infallibilitatem consequentem dicit, quæ sufficit. Addo, hæc propositio: Necessarium est existere consensus Petri, est vera non necessitate aliqua antecedenti, sed consequenti, si autem hoc non est necessarium necessitate antecedenti, verum etiam erit, quod sit contingens non existere consensus Petri.

I N S T A T I S 3. Oppositum sentiens Martinon. d. 19. n. 74. diciturque talem prædefinitionem antecedentem esse impossibilem circa multa opera Christi & SS. quæ peccatum supponunt, est enim impossibile Deum velle antecedenter absolute aliquid supponens peccatum. Deinde Deus ex se omnia bone opera prædefinivit,

cur definivit tam pauca? non est item consentanea doctrinæ PP. qui rationem cur Deus præficiat actus futuros liberos creaturarum docent esse, quia futuri sunt, non esse autem futuras, quia Deus præscivit.

R E S P O N D E T U R. Ante prævisam suppositionem peccati non esse decreta opera absolute, sed non nisi ex illius suppositione; Consequenter jam DEUS non utitur tanquam medio illo peccato, ut ponat prædefinitionem, sed illo supposito, & sine ulla prædefinitione facto, tum primum format suam prædefinitionem, in ante directus saltem scientiam conditionata de illo peccato. Quare autem Deus tam pauca opera prædefinierit? altitudini consiliū illius relinquendū est. PP. qui dicunt, non id est actus esse futuros, quia illos Deus præscivit, loquuntur de scientia speculativa, non practica, & cùm prædefinitione ad actum voluntatis spectet sacerque PP. dicant res bona id est fieri, quia Deus illas vult fieri, hoc ipso relinquunt adstruendæ prædefinitioni locum.

QUÆSTIO IV.

De Physica Prædeterminatione Theologice.

DI CENDUM est. Quod physica prædeterminatione secundum principia Theologica non detur; adeoque quod non sit medium noscendi effectus liberos, sive absolutos, sive conditionatos. Ita omnes Nostrorum DD. & plures a liarum Scholarum Magistri, quos nostri recitant.

DIFFICULTAS I.

Proponuntur Argumenta contra Prædeterminationem.

Duplicia possunt formari Argumenta contra prædeterminationem ex locis Theologicis, in primis ab Auctoritate, deinde à Ratione.

Punctum Difficultatis 1.

Proponuntur Argumenta ab Auctoritate.

PRIMA Auctoritas est S. Thomæ. Si prædeterminatione foret medium noscendi futuralibera, noscerentur illa in sua causa; nam per Thomistas prædeterminatione est causa liborum; sed in causa Deus per S. Thomam non noscit futura, ut suppono, certe & determinate.

Docuit id S. Thomas prima p. q. 14. a. 13. in corpore. q. 19. a. 12. ad 3. q. 23. a. 1. ad 1. ubi prædeterminationem cum Damasceno nominat impositionem necessitatis. q. 61. a. 3. ad 2. *Inclinatio gratiae non imponit necessitatem, sed habens gratiam potest eam non uti, & peccare;* quod falsum est in principiis prædeterminantium. Item q. 83. a. 1. ad 3.

Eð

R. P.
H. MŁOD
anowskij
Tom. I. et Z:
D. VI